

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ANONİM ŞİRKETTE SINIRLI
YETKİLİ TEMSİLCİ TAYİNİ

Mustafa ÇALIŞKAN
114613016

Prof. Dr. Gül OKUTAN NILSSON

İSTANBUL
2021

Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini
Appointment of Limited Authorised Representative in Consideration of Court of
Cassation Decisions on Joint Stock Companies

Mustafa ÇALIŞKAN

114613016

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Gül OKUTAN NILSSON** (İmza)
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğr. Üyesi Setenay YAĞMUR** (İmza)
İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kerem ÇELİKBOYA (İmza)
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 01.07.2021

Toplam Sayfa Sayısı : 155

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Sınırlı yetkili temsilci
- 2) Anonim şirket
- 3) Temsil
- 4) İç yönerge
- 5) Sorumluluk

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Limited authorised representative
- 2) Joint stock company
- 3) Representation
- 4) Internal directive
- 5) Liability

ÖNSÖZ

Öncelikle bu eseri ortaya çıkarmamda katkısı olan lisans ve yüksek lisans eğitim sürecinde bana emeği geçen tüm hocalarıma buradan teşekkürlerimi sunmaktayım.

Uzun süren yüksek lisans tez yazım aşamamda bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman aynı titizlikle tez çalışmalarına yardımcı olan ve görüşleriyle bu tezin ortaya çıkmasında büyük emeği olan sayın tez danışmanım Prof. Dr. Gül Okutan Nilsson hocama teşekkürlerimi sunmaktayım.

Beni bu noktaya getiren, üniversite hayatımda ve meslek sahibi olmamda en büyük katkı ve pay sahibi olan Annem Nilüfer Çalışkan, Babam Recep Çalışkan ve kardeşim Ayşenur Çalışkan'a buradan teşekkürlerimi sunmaktayım.

Son olarak en umutsuz ve desteğe ihtiyaç duyulan zamanda hiçbir zaman destek ve yardımlarını benden esirgemeyen, beni her daim cesaretlendiren ve bu tez çalışmasını bitirmemi sağlayan sevgili eşim Şenay Koç Çalışkan'a teşekkürlerimle...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR	vi
ABSTRACT	vii
ÖZET	viii
GİRİŞ.....	1
1- TEMSİL YETKİSİ.....	3
1.1. KANUNİ TEMSİL	4
1.2. İRADİ TEMSİL.....	5
1.3. DOĞRUDAN TEMSİL	7
1.4. DOLAYLI TEMSİL	8
1.5. TEMSİL İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ	9
1.6. YETKİSİZ TEMSİL.....	9
2- GENEL OLARAK ANONİM ŞİRKETİN TEMSİLİ.....	10
2.1. TEMSİL YETKİSİNİN KULLANILMASI.....	13
2.1.1. BİRLİKTE İMZA KURALI	16
2.1.2. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI	20
2.2. TEMSİL YETKİSİNİN SINIRLANMASI	27
2.2.1. TEMSİL YETKİSİNİN İÇ İLİŞKİDE SINIRLANMASI.....	28
2.2.1.1. YÖNETİM KURULU ÜYELERİ BAKIMINDAN	29
2.2.1.2. İRADİ TEMSİLCİLER BAKIMINDAN	35
2.2.2. TEMSİL YETKİSİNİN DIŞ İLİŞKİDE SINIRLANMASI.....	37
2.2.2.1. ULTRA VİRES PRENSİBİNİN KALDIRILMASI VE TEMSİL YETKİSİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	38
2.2.2.2. TEMSİL YETKİSİNİN DIŞ İLİŞKİDE SINIRLANAMAYACAĞI KURALI	44
2.2.2.2.1. TEMSİL YETKİSİNİN MERKEZ VEYA ŞUBE İŞLERİNE ÖZGÜLENMESİ.....	44
2.2.2.2.2. BİRLİKTE TEMSİL	45

3. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ VE YETKİLENDİRME – KAVRAM VE KARŞILAŞTIRMA	47
3.2. TEMSİL YETKİSİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE VERİLMESİ.....	53
3.2.1. TİCARİ TEMSİLCİ	55
3.2.2. TİCARİ VEKİL.....	65
3.2.3. DİĞER TACİR YARDIMCILARI.....	70
4. ANONİM ŞİRKETLERDE SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ TAYİNİ	72
4.1. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ KAVRAMI.....	77
4.1.1. TEMSİL YETKİSİ OLMAYAN YÖNETİM KURULU ÜYELERİ	78
4.1.2. ŞİRKETE HİZMET AKDİ İLE BAĞLI OLANLAR	80
4.2. ATAMA USULÜ	87
4.2.1. İÇ YÖNERGE.....	88
4.2.1.1. YÖNETİMİN DEVRİNE İLİŞKİN İÇ YÖNERGE	90
4.2.1.2. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ TAYİNİNE İLİŞKİN İÇ YÖNERGE	93
4.2.2. İÇ YÖNERGEYLE SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ ATANAMAYACAĞI İLKESİ VE TEMSİLCİLERİN AYRI BİR YK KARARIYLA ATANMASI	99
4.2.3. TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLAN	101
4.3. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ TAYİNİNİN TTK’NIN 371. MADDESİNİN 3. FIKRASI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	104
4.4 ARA SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	106
5. SORUMLULUK	108
5.1. TÜRK TİCARET KANUNU’NUN GENEL SORUMLULUK DÜZENLEMESİ	108
5.1.1. ÖZEN VE BAĞLILIK YÜKÜMÜ	109
5.1.2. HAKSIZ FİLDEN ŞİRKETİN SORUMLULUĞU	111
5.1.3. SORUMLULUĞA İLİŞKİN GENEL HÜKÜMLER.....	113
5.1.4. KUSUR VE İSPAT YÜKÜ.....	117
5.2. GÖREV VEYA YETKİ DEVRİNİN SORUMLULUĞA ETKİSİ.....	121
5.3. SORUMLULUKTA KONTROL KAVRAMI VE SORUMLULUĞA ETKİSİ.....	126
5.4. SORUMLULUĞUN SONUÇLARI VE BAŞVURU HAKLARI.....	129
5.5. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİNİN EYLEMLERİNDEN SORUMLULUK.....	131
SONUÇ.....	138
KAYNAKÇA.....	140
YARGITAY KARARLARI DİZİNİ.....	146

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
a.g.e.	: adı geçen eser
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Dergisi
Bknz:	: Bakınız
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
C.	: Cilt
E.	: Esas Sayılı
e-imza	: Elektronik İmza
GÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Dergisi
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
İÜHFM	: İstanbul Hukuk Mecmuası
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
K.	: Karar Sayılı
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
s.	: Sayfa
Sa	: Sayı
vd.	: ve devamı

ABSTRACT

On September 10, 2014, with the Law numbered 6552 enacted by the Grand National Assembly of Turkey, paragraph 7 regarding the appointment of a limited authorised representative was added to Article 371 of the Turkish Commercial Code numbered 6102.

With the addition of this amendment to the Turkish Commercial Code numbered 6102, joint-stock companies have been provided with the option of registering and announcing all limitations on the representation powers of commercial agents and other merchant assistants regulated in the Turkish Code of Obligations numbered 6098 in the trade registry. In this way, it has been ensured that all kinds of limitations on the representation powers of limited authorised commercial agents and other merchant assistants to be appointed pursuant to paragraph 7 of Article 371 of the Turkish Commercial Code numbered 6102 can be brought forward against third parties.

It should also be noted that the Turkish Commercial Code numbered 6102 has been amended to make an exception to the liability regulations, and the members of the board of directors are now jointly and severally liable for any damages caused to the company or third parties by the limited authorised representatives with the addition of this amendment.

This amendment has been severely criticised in its doctrine for allowing the registration and announcement of all limitations imposed on the representative authority, as well as for deviating from the general system of the Turkish Commercial Code numbered 6102 by imposing the responsibility on the board of directors.

It should be specified from the outset that while this amendment addressing the appointment of a limited authorised representative is applicable to both joint-stock companies and limited liability companies, this study focuses on joint-stock companies.

Key words: Joint-stock companies, limited authorised representative, commercial agents, internal directive, representation, board of directors, registration and announcement, joint and several liability

ÖZET

10 Eylül 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen 6552 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 371. maddesine sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin 7. fıkra eklenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na eklenen bu değişiklik ile anonim şirketlere ve limited şirketlere 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkilerinde yapılacak tüm sınırlamaları ticaret siciline tescil ve ilan ettirebilme imkanı getirilmiştir. Böylelikle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca atanacak sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkilerine getirilecek her türlü sınırlamanın üçüncü kişilere karşı öne sürülebilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca bu değişiklik ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sorumluluğa ilişkin düzenlemelerine de istisna getirilmiş ve sınırlı yetkili temsilcilerin şirkete ve üçüncü kişilere karşı verecekleri her türlü zarardan yönetim kurulu üyeleri de müteselsil olarak sorumlu tutulmuştur.

Bu değişiklik hem temsil yetkisine getirilebilecek tüm sınırlamaların tescil ve ilanına olanak sağlaması sonucunda hem de yönetim kuruluna yüklediği müteselsil sorumluluk sebebiyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun genel sisteminden ayrılması nedeniyle doktrinde ciddi bir şekilde eleştirilmiştir.

Hemen belirtmemiz gerekir ki sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin bu değişiklik anonim şirketler ile birlikte limited şirketler yönünden de geçerli olmakla birlikte bu çalışmada yalnızca anonim şirketler yönünden inceleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, sınırlı yetkili temsilci, ticari vekil, iç yönerge, temsil, yönetim kurulu, anonim şirket, tescil ve ilan, müteselsil sorumluluk,.

GİRİŞ

Günümüzde elektronik cihazların ve iletişim olanaklarının yaygınlaşması ile birlikte ticari hayat küreselleşmiştir. Ticari hayatın önündeki coğrafi imkansızlıklar ve iletişim imkansızlıklarının ortadan kalkması sonucunda anonim şirketlerin iş ve işlemleri yoğunluk kazanmış ve coğrafi olarak çok sayıda yerde iş ve işlem yapılması zarurieti ortaya çıkmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun genel sistematğinde anonim şirketin temsil yetkisi kanun koyucu tarafından anonim şirketin organlarından olan yönetim kuruluna verilmiştir. Yönetim kurulu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndan kaynaklanan temsil yetkisini kullanarak anonim şirketin üçüncü kişiler, pay sahipleri ve şirket çalışanları nezdinde temsilini gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte ticari hayatın küreselleşmesi ile birlikte iş ve işlemlerin çeşitlilik kazanması nedeniyle anonim şirketin sadece yönetim kurulu tarafından temsil edilmesinin imkansızlaşmasına bağlı olarak yönetim kuruluna anonim şirketin temsilde yardımcı olmak üzere iradi temsilciler olan tacir yardımcılarını atama imkanı da sağlanmıştır.

Tezimizin ana konusu ise 10 Eylül 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen 6552 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin düzenlemedir. Bu düzenleme tamamen Türkiye'ye özgü olup, iradi temsilciler olan ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkisine getirilebilecek her türlü sınırlamaların ticaret siciline tescil ve ilanına olanak sağlamıştır. Böylelikle sınırlı yetkili temsilci olarak atanan tacir yardımcılarının temsil yetkisine getirilebilecek her türlü sınırlamaların üçüncü kişilere karşı öne sürülebilmesine imkan sağlanmıştır.

Bu çalışmamızda öncelikle temsil ilişkisinin genel esasları ve temsil çeşitleri incelenecek olup, sonrasında anonim şirketin temsiline ilişkin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun öngördüğü genel sistem ile birlikte temsil yetkisini kanundan

alan yönetim kurulu ve iradi temsilciler olan tacir yardımcıları Yargıtay kararları ışığında incelenecektir. Böylelikle temsil ilişkisi ve anonim şirketlerin temsilinin uygulamada nasıl görüldüğü, uygulamada yaşanan sorunlar ve bu sorunlar karşısında Yargıtay'ın tutumunun ne şekilde olduğu ortaya konulacaktır.

Tezimizin sonraki bölümünde ise sınırlı yetkili temsilci tayini konusu detaylı bir şekilde incelenecek olup, öncelikle değişikliğin arka planındaki düşünceler, değişikliği ortaya çıkaran amaçlar, doktrindeki görüşler ve eleştiriler ile değişikliğe ilişkin kanun gerekçesi birlikte incelenecektir. Sonrasında ise sınırlı yetkili temsilci olarak atanacak kişiler ve şirket arasındaki hukuki ilişki ve sınırlı yetkili temsilci atamasına ilişkin kanuni esas ve usul ile atama yöntemi incelenecektir.

Son olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sorumluluğa ilişkin genel esasları incelenerek bu kanunun 371. maddesinin 7. fıkrasına 6552 sayılı Kanun ile eklenen sınırlı yetkili temsilcilerin üçüncü kişilere verdikleri zararlardan yönetim kurulu üyelerini müteselsilen sorumlu tutan düzenleme, sorumluluğa ilişkin genel esaslar ve Yargıtay kararları ışığında değerlendirip karşılaştırılacaktır.

1- TEMSİL YETKİSİ

Temsil işlemi; modern dünyanın ve hayatın gereklilikleri, dünyadaki küreselleşme etkisi, yapılan iş ve işlemlerin çeşitliliği, internetin küresel anlamda yaygınlaşması ile iletişime yönelik sınırlamaların ortadan kalkması ve çeşitlilik kazanması sonucunda en çok ihtiyaç duyulan işlemlerin başında gelmektedir. Bu doğrultuda, yapılmak istenen iş ve işlemde karşılaşılan coğrafi imkansızlıklar ile birlikte günümüz dünyasında ortaya çıkan iş ve işlemlerde uzmanlaşmaya yönelik ihtiyaç ile birlikte tarafların zaman kazanma ve tasarruf beklentileri doğrultusunda iş ve işlemlerin temsil yetkisi verilmek suretiyle gerçekleştirilmesi yaygınlık kazanmıştır.

Temsil kavramı Türk Dil Kurumu tarafından; “birinin veya bir topluluğun adına davranma” olarak tanımlanmıştır¹. Hukuk terminolojisinde ise kısaca; bir başkası adına veya hesabına yapılan hukuki iş ve işlemler ile birlikte yapılan muamelenin hukuki sonuçlarının temsil edilen üzerinde doğması olarak tanımlanabilecektir². Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda (“TBK”) da kanun koyucu tarafından temsil; bir başkası ad ve hesabına yapılan işlemler şeklinde niteleme ile genel hükümler kapsamında düzenlenmiştir. Hukuki düzenlemeler kapsamında temsilin söz konusu olduğu durumlarda işlemi yapan kişi temsil ilişkisi kapsamında yaptığı iş ve işlemleri kendi ad ve hesabına yapmamakta, temsil ettiği kişinin ad ve hesabına işlemi gerçekleştirmektedir³. Nitekim TBK’nın 40. maddesinde temsilci tarafından yapılan işlemin sonuçlarının doğrudan doğruya temsil olunanı bağlayacağı açıkça belirtilmiştir. Böylece temsil yetkisi kapsamında yapılan işlemin tamamlanmasıyla birlikte, temsilci devre dışı kalmaktadır⁴. İşlem ise temsil olunan ve üçüncü kişi arasında kurulmakta olup, temsilci sözleşmenin ya da işlemin tarafı haline gelmemektedir. Kanuna ve usulüne uygun olarak yapılan bir temsil

¹ <https://sozluk.gov.tr>

² Kemal Oğuzman/Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, İstanbul, 2013, s. 217; Ahmet Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2018, s. 307.

³ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2015, s. 427.

⁴ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 218.

işlemi sonucunda temsilcinin sözleşme veya işlemin tarafı olmadığı gözetildiğinde yapılan iş veya sözleşmeye ilişkin olarak temsilciden talepte bulunulamayacaktır.

Nitekim Yargıtay da temsil ilişkisinin genel hükümleri ve temsil ilişkisinin sonuçlarına yönelik olarak aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmıştır: *“Kural olarak; bir hukuki işlem, ilke olarak o işlemi yapan kimse hakkında hüküm ve sonuç doğurur. Bazı hallerde ise, hukuk düzeni başka bir kimsenin başkası ad ve hesabına hukuki işlem yapmasına izin vermektedir. Temsil yoluyla yapılan bu işlemlerde işlemi, temsil olunan adına temsilci yapmakla birlikte, bu işlem sanki bizzat temsil olunan tarafından yapılmış gibi işlem görür. Hukuki işlem, bunu yapan temsilcinin değil, temsil olunanın işlemidir⁵.”*

Böylelikle temsil ilişkisi kapsamında; emredici düzenlemeler gereğince kişi tarafından bizzat yapılması gereken iş veya işlemler hariç olmak üzere, bir iş veya işlemin temsil yetkisi kapsamında temsilci tarafından temsil olunan ad ve hesabına gerçekleştirilebilmesi sağlanarak kolaylık tanınmıştır. Ancak hemen belirtilmesi gerekir ki temsil işlemi ancak hukuki işlemlerin icrası sırasında söz konusu olabilecek olup, maddi olaylar ya da hukuki fiiller yönünden temsil ilişkisi söz konusu olamayacaktır. Bu durumlarda ifa yardımcılığı ilişkisi söz konusu olacaktır⁶.

Temsil işleminde, işlemin doğası gereği daima üç taraf bulunmaktadır: Temsil olunan, temsilci ve işlem yapılan üçüncü kişi. Temsil yetkisi genellikle hukuk doktrininde işlemin kaynağına göre kanuni temsil ve iradi temsil, temsilin şekline göre ise doğrudan temsil ve dolaylı temsil olarak incelenmektedir.

1.1. Kanuni Temsil

Temsil yetkisinin doğrudan kanundan kaynaklandığı durumlarda kanuni temsil yetkisi söz konusu olmaktadır. Kanuni temsil yetkisi bazı hallerde doğrudan

⁵ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 26.05.2015 tarih ve 2014/14203 E., 2015/9523 K. sayılı Kararı

⁶ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 164; Ali Hulki Cihan, Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2010, s. 4; Kılıçoğlu, a.g.e., s.312; Eren, a.g.e., s. 425.

doğruya kanun gereği doğar⁷. Örneğin anne ve babanın çocuklarına yönelik velayet yetkisi kanun gereği doğrudan doğan kanuni temsil ilişkisine örnek olarak gösterilebilecektir. Bazı hallerde ise kanun gereğince yetkili makamlar tarafından temsilci atanması suretiyle kanuni temsil ilişkisi doğar⁸. Örneğin kanun gereğince mahkemeler tarafından vasi ya da kayyım tayin edilmesi, kanuni temsil ilişkisi kurulmasına örnek olarak gösterilebilecektir.

Kanuni temsil ilişkisinde temsil yetkisinin kanundan kaynaklanması nedeniyle temsilci ve temsil olunanın iradesi önem taşımamaktadır⁹. Kanuni temsil ilişkisinde temsil yetkisinin sınır ve kapsamı, taraflar arasındaki ilişki ve temsil yetkisinin doğumu kanuni hükümler kapsamında belirlenmekte olup, taraflarca kanun hükümleri dışına çıkılarak temsil yetkisine ilişkin olarak iradi değişiklikler yapılamamaktadır¹⁰. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmıştır: *“Temsil yetkisi kanundan doğuyorsa yetkinin kapsamını ilgili kanun belirler; şayet bir hukuki işlem ile temsil yetkisi verilmiş ise, yetkinin kapsam ve sınırı bu hukuki işlemde gösterilir¹¹.”*

1.2. İradi Temsil

Temsil ilişkisi temsilcinin kendi iradesinden kaynaklanıyorsa iradi temsil yetkisi söz konusu olacaktır¹². İradi temsil ilişkisi; temsil olunanın temsilciye karşı yetkilendirme hakkındaki tek taraflı irade beyanı ile kurulmaktadır. Temsil yetkisi asli olarak tek taraflı bir irade beyanı ile verilmekte olup, temsil ilişkisinin kurulması için temsil olunanın temsil yetkisi verilmesine ilişkin irade beyanını kabulüne gerek bulunmamaktadır¹³. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da aynı yönde şu değerlendirmeyi yapmıştır: *“Temsil yetkisi, temsil olunanın temsilciye,*

⁷ Yavuz Selim Günay, Anonim Şirketlerin Temsili, İstanbul 2018, s. 11.

⁸ Ahmet Selçuk Güntin, Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2018, s. 7.

⁹ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 169.

¹⁰ Mustafa Kartal, Anonim Şirketin Temsili, Yüksek Lisans Tezi Antalya 2019, s. 14.

¹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 22.09.2010 tarih ve 2010/13-414 E., 2010/412 K. sayılı Kararı

¹² Kartal, a.g.e., s. 14.

¹³ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 171,172.

kendisini üçüncü kişiler nezdinde temsile yetkili olduğunu bildiren bir irade beyanıdır. Temsil ilişkisinin meydana gelmesi için yetki beyanının temsilcinin hakimiyet alanına ulaşması yeterlidir¹⁴. ”

İradi temsil yetkisinde; temsil yetkisinin temsil olunanın iradesinden kaynaklanması gereğince temsil yetkisinin sınır ve kapsamı da temsil olunanın iradesine göre belirlenmektedir¹⁵. Nitekim TBK’nın 41. maddesinde: “...temsil hukuksal bir işlemde doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir.” denilerek bu husus açıkça belirtilmiştir. Temsil olunan iradi temsilde temsil yetkisinin kapsamını ve içeriğini iradesi dahilinde serbestçe belirleme hak ve yetkisine sahiptir.

İradi temsilde, kanuni temsilden farklı olarak temsil yetkisi temsil olunan tarafından her zaman sınırlanabilecek veya geri alınabilecektir. Bunun bir istisnası ise temsil yetkisinin dış temsil ilişkisine dönüştüğü ve üçüncü kişilerle iş ya da işlem yapıldığı durumlarda temsil olunan tarafından temsil yetkisinin üçüncü kişilere bildirilmesi halidir. Bu halde temsil yetkisinin bu üçüncü kişiler nezdinde kapsam ve sınırları temsil olunanın bildirimine içeriğine göre belirlenecektir. Üçüncü kişiler nezdinde de temsil yetkisinin sınırlanması veya geri alınmasının hüküm ifade edebilmesi için aynı şekilde sınırlama veya yetkinin kaldırılmasının da üçüncü kişilere bildirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde temsil olunan tarafından temsil yetkisinin sınırlandırıldığı veya geri alındığı iyi niyetli üçüncü kişilere karşı öne sürülemeyecek ve temsilcinin yaptığı iş veya işlemle bağlı olunacaktır.

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir uyuşmazlık hususunda konuya ilişkin olarak aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmıştır: “...*temsil yetkisinin son bulması, vekilin yetkisiz temsilci haline gelmesi ve yaptığı işlemlerin bu nedenle geçersiz sayılması için, azil keyfiyetinin temsilciye ulaştırılması gerekir. Buradan gidilerek temsilciye ya da üçüncü kişilere temsil yetkisinin geri alındığı, yöntemine uygun biçimde ulaştırılmadıkça bu yetkinin devam ettiği kabul edilir. Kaldı ki, harici*

¹⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.01.2019 tarih ve 2017/2610 E., 2019/12 K. sayılı Kararı

¹⁵ Güntin, a.g.e., s. 6; Kartal, a.g.e., s. 14.

satışın bir an için azilden sonra yapılmış olduğu kabul edilse dahi, vekilin ve onunla işlem yapanın bu azilden haberi yoksa azle rağmen bu işlem vekil edeni bağlayacaktır. Şayet, azilden vekilin haberi olup ta, onunla işlem yapan üçüncü kişinin bundan haberi yoksa; el ve işbirliği içinde de değillerse yapılan işlemin yine vekil edeni bağlayacağı kuşkusuzdur¹⁶. ”

Sonuç itibariyle iradi temsil ilişkilerinde temsil ilişkisinin doğumu, sınır ve kapsamaları ile süresi kanuni temsil ilişkisinden farklı olarak tamamen temsil olunanın iradesinden kaynaklanmakta olup, hukuki iş veya işlemlerde ve pratik hukuk uygulamasında en çok kullanılan ve tercih edilen temsil çeşidi iradi temsildir.

1.3. Doğrudan Temsil

Temsil ilişkisinde yukarıda da belirtildiği üzere asli amaç temsilci aracılığıyla yapılan iş veya işlemde hukuki sonuçların temsil olunan üzerinde doğması olup, temsil ilişkisinin asli şekli doğrudan temsildir¹⁷. Doğrudan temsilin söz konusu olabilmesi için temsilcinin yaptığı işlemi temsil olunan adına yaptığını üçüncü kişiye bildirmesi gerekmektedir¹⁸. Yine temsilci tarafından işlemin temsil olunan ad ve hesabına yapılmasına yönelik iradesinin bulunması gerekmektedir. Temsilci tarafından temsil olunan ad ve hesabına değil de kendi ad ve hesabına işlem yapma iradesi ile gerçekleştirilmesi halinde temsilden söz edilemeyecektir. Üçüncü kişiye temsil iradesinin bildirilmemesi halinde de doğrudan doğruya temsil ilişkisi söz konusu olmayacak olup, yapılan iş veya işleme ilişkin hukuki sonuçlar temsilci üzerinde doğacaktır¹⁹. Bu durumun kanunda belirtilen iki istisnası ise üçüncü kişinin temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor olması ile hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapmasının farksız olması halleridir. Bu istisnai durumlarda da TBK’nın 40. maddesinin ikinci fıkrası gereğince yapılan iş veya işlemin sonuçları doğrudan doğruya temsil olunan

¹⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 15.02.2012 tarih ve 2011/19-772 E., 2012/71 K. sayılı Kararı

¹⁷ Eren, a.g.e., s. 427.

¹⁸ Cihan, a.g.e., s. 7.

¹⁹ Cihan, a.g.e., s. 14.

üzerinde doğmakta olup, bu haller dışında doğrudan temsil ilişkisinden bahsedilemeyecektir.

Doğrudan temsilde temsilci tarafından yapılan iş veya işlemin hukuki sonuçları kendiliğinden temsil olunan üzerinde doğmaktadır²⁰. Doğrudan temsil hallerinde üçüncü kişi, temsilci ile muhatap olduğunu ancak temsil kapsamında yapılan iş veya işlemin tarafının temsil olunan olduğunu, hukuki sonuçların da doğrudan doğruya temsil olunan üzerinde doğacağını bilmektedir. Bu bağlamda üçüncü kişi ve temsil olunan arasında doğrudan doğruya hukuki ilişki kurulmakta olup, yapılan iş veya işlemin hukuki sonuçlarının temsilci tarafından temsil olunana ayrıca bir hukuki işlemle devrine gerek bulunmamaktadır²¹.

1.4. Dolaylı Temsil

Dolaylı temsilde temsilci kendi adına ancak temsil olunan hesabına iş veya işlemleri gerçekleştirmektedir²². Dolaylı temsil halinde dış temsil ilişkisinde üçüncü kişi temsil ilişkisinin varlığından haberdar olmamakta olup, yapılan iş veya işlemin tarafı olarak temsilci ile muhatap olmaktadır. Dolayısıyla bu halde yapılan iş veya işlemin hukuki sonuçları da temsilci üzerinde doğmaktadır²³. Ancak bu halde temsilci temsil olunan ile iç ilişkisinde; yapılan iş veya işlem sonucunda kendi üzerinde doğan hukuki sonuçları temsil olunana devretme borcu altına girmektedir²⁴. Temsilcinin dolaylı temsil kapsamında yaptığı iş ve işlemin sonuçlarını kanundaki usuller gereğince temsil olunana devretmesi ile iç temsil ilişkisinde de dolaylı temsil ilişkisi tamamlanacaktır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise doğrudan temsil ve dolaylı temsil işlemlerinin farkı ve sonuçlarına yönelik olarak genel itibarıyla şu değerlendirmeleri yapmıştır: *“Temsil hâlinde işlem temsilci tarafından temsil olunanın nam ve hesabına*

²⁰ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 166; Cihan, a.g.e., s. 7; Günay, a.g.e., s. 9; Kartal, a.g.e., s. 11.

²¹ Kartal, a.g.e., s. 11.

²² Eren, a.g.e., s. 429; Kılıçoğlu, a.g.e., s. 311.

²³ Kartal, a.g.e., s. 11.

²⁴ Kartal, a.g.e., s. 11.

yapıldığından hukuki işlemin tarafı, doğrudan doğruya temsil olunandır. Temsilci hukuki işlemi temsil olunanı hiç söylemeden kendi adına yaptıktan sonra bu işlemde doğan hak ve borçları temsil olunana nakledebileceği gibi (dolaylı temsil), hukuki işlemi yaparken bu işlemi doğrudan temsil olunan nam ve hesabına da (doğrudan temsil) yapabilir.

Temsilin söz konusu olabilmesi için temsilcinin hukuki işlemi/muameleyi temsil olunan adına yapması, bunu diğer tarafa bildirmesi, temsilcinin temsil yetkisinin bulunması veya temsil olunanın sonradan yapılan hukuki işleme icazet vermesi gereklidir²⁵. ”

1.5. Temsil İlişkisinin Sona Ermesi

Daha önce incelendiği üzere iradi temsil hallerinde, temsil yetkisi ve ilişkisi tamamen temsil olunanın iradesine göre belirlendiğinden temsil yetkisi öncelikle temsil olunanın isteği doğrultusunda sona erdirilebilecektir.

Kanuni temsilde ise kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde kendiliğinden ya da yetkili makamlarca kanuni temsil yetkisi sona erdirilebilecektir.

Temsil yetkisini sona erdirecek diğer haller ise TBK’nın 43. maddesinde; aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça temsil olunanın veya temsilcinin ölümü, gaipliğine karar verilmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflas etmesi durumları ile tüzel kişiliğin sona ermesi olarak düzenlenmiştir.

1.6. Yetkisiz Temsil

Temsil yetkisinin bulunmaması veya temsil yetkisinin kapsamının aşılması temsil işleminin gerçekleştirilmesi yetkisiz temsil olarak nitelendirilmektedir²⁶. Yetkisiz

²⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.01.2019 tarih ve 2017/2610 E., 2019/12 K. sayılı Kararı

²⁶ Oğuzman/Öz, a.g.e., s. 249; Kılıçoğlu, a.g.e., s. 336; Eren, a.g.e., s. 453.

temsili gerçekleştiren temsilci ise yetkisiz temsilci olarak adlandırılmaktadır. TBK'nın 46. maddesine göre yetkisiz temsilde ancak temsil olunanın, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemi sonradan kabul etmesi halinde temsil ilişkisi sonucu kurulan işlem geçerli hale gelecek olup, temsil olunanın yetkisiz temsil kapsamında yapılan işlemi kabul etmemesi halinde işlem külliyen geçersiz olacak ve temsil olunanı bağlamayacaktır²⁷. Bu durumda TBK'nın 47. maddesi gereğince üçüncü kişi geçersiz işleminden doğan zararın giderilmesini yetkisiz temsilciden talep edebilecektir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu yetkisiz temsil ilişkisine yönelik olarak şu değerlendirmeleri yapmıştır: *“Doğrudan doğruya temsilin söz konusu olabilmesi için gerekli olan temsil yetkisinin olmaması hâlinde, temsil olunanın sonradan icazet vermesi bu noksanlığı tamamlar. Ve bu icazetle temsilci ile temsil olunan arasındaki temsil ilişkisi ispatlanmış olur. Temsil yetkisinin olmaması ve temsil olunanın icazet vermemesi hâlinde hukuki muamele kesin olarak hükümsüzdür. Temsil olunan ve temsilci, hukuki işlem ile bağlı değillerse de yetkisiz temsil ile işlem yapan temsilcinin üçüncü kişinin zararını karşılamak ile yükümlü olduğu açıktır”²⁸.*

2- Genel Olarak Anonim Şirketin Temsili

Anonim şirketler, hukukumuzda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) gereğince tüzel kişiliği haiz, bağımsız hak ve fiil ehliyeti bulunan kuruluşlar olarak düzenlenmiştir. Buna karşılık tüzel kişiliğin doğası gereğince 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (“TMK”) 50. maddesi gereğince fiil ehliyetini bağımsız olarak kullanamamakta olup, anonim şirketin organları aracılığıyla fiil ehliyeti kullanılmaktadır²⁹. Organlar tüzel kişinin kanun gereği zorunlu olarak ayrılmaz bir parçası olup, tüzel kişinin iradesini oluşturan, açıklayan ve uygulayan kurullar ve

²⁷ Oğuzman/Öz, s. 249.

²⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.01.2019 tarih ve 2017/2610 E., 2019/12 K. sayılı Kararı

²⁹ Kartal, a.g.e., s. 40; Mahmut Furkan Balaban, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019, s. 4.

kişiler olarak tanımlanabilecektir³⁰. TTK sisteminde kabul edilen düzene göre anonim şirketin zorunlu organları genel kurul ve yönetim kurulu olmak üzere iki tane olup, denetim kurulu yeni sistemde zorunlu organ olarak düzenlenmemiştir³¹.

Nitekim TMK'nın 50. maddesinin 2. fıkrası ve TTK'nın 365. maddesi gereğince yönetim kurulu anonim şirketin organı olarak kanun gereği anonim şirketi temsile yetkili kılınmıştır. Bu noktada yönetim kurulu TBK anlamında klasik anlamda iradi veya kanuni temsilci olmayıp, anonim şirketin organı niteliğindedir, bu sebeple klasik temsilciler gibi temsil olunan ad ve hesabına işlem yapmaz, yönetim kurulunun işlemleri doğrudan doğruya tüzel kişinin işlemi sayılır³². Ancak yönetim kurulunun organ niteliğine bağlı olarak yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi bulunmaktadır. Yönetim kurulunun bu temsil yetkisi klasik anlamda iradi veya kanuni bir temsil yetkisi olmayıp doğrudan TTK'dan kaynaklanan bir temsil yetkisi niteliğindedir³³. Bu bağlamda hemen belirtmek gerekir ki her ne kadar yönetim kurulunun temsil yetkisi klasik anlamda yukarıda tanımlandığı üzere TBK'da düzenlenen temsil ilişkisi ve temsil yetkisinden farklı olsa da doktrinde TBK'nın temsile ilişkin hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği kabul edilmektedir³⁴.

Bu bağlamda TTK'nın 365. maddesi kapsamında yönetim kurulunun; istisnalar hariç olmak üzere anonim şirket adına iç ilişkide ortaklar ve çalışanlara karşı, ayrıca dış ilişkide şirket adına yapılacak tüm iş veya işlemler ile birlikte anonim şirketin kamu kurumları, mahkemeler ve özel kurum veya kuruluşlar nezdinde temsili hakkında asli olarak tek başına yetkili ve görevli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır³⁵.

³⁰ Aytuğ Büyükkatak, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması, Doktora Tezi, Temmuz 2019, s. 24; Hasan Pulaşlı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C.1, Ankara 2011, s.1013. "Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi C.1"

³¹ Korkut Özkorkut, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013, s. 36; Büyükkatak, a.g.e., s., 28 ; Ahmet Necip Koçak, Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2018, s. 14; Ayşe Selcen Kutgi Taşan, Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisinin Yönetim Kurulu Tarafından Kullanılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 5.

³² Sevilay Uzunallı, Anonim Şirkette İşletme Konusu, Ankara 2013, s. 106; Büyükkatak, a.g.e., s.187.

³³ Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku 1, 2014, s. 347.

³⁴ Ali Dural, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2005, s.10.

³⁵ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Ocak 2015, s. 256; Büyükkatak, a.g.e., s.184.

Bu doğrultuda TTK'nın anonim şirketin organizasyon sisteminde monist sistemi benimsediği söylenebilecektir³⁶. Monist sistemde yönetim kurulu yukarıda belirtildiği üzere anonim şirketin yönetim ve gözetimine ilişkin iş ve işlemlerde asli olarak sorumlu tek organdır³⁷. Monist sistem haricinde dualist yönetim sistemi de bulunmakta olup, bu sistemde yönetim ve gözetim yetkileri ile iş ve işlemleri güçler ayrılığı ilkesince birbirinden ayrılmıştır³⁸. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere TTK sisteminde yönetim kurulu gözetim ve denetimden sorumlu asli organ olup kanun koyucu tarafından monist sistem benimsenmiştir³⁹.

Günümüz ticari hayatının kompleks yapısı, pratiklik ve hıza duyulan ihtiyaç ile buna bağlı olarak işlemlerin gittikçe girift bir yapıya bürünmesi sebebiyle ortaya çıkan uzmanlaşma ihtiyacı, sonuç olarak şirketlerin küreselleşen ekonomik yapıda oldukça büyük ve karmaşık yapılar haline gelmesine yol açmıştır. Buna bağlı olarak anonim şirketin tüm iç ve dış ilişkilerinde temsiline yönelik işlemlerin yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilebilmesinin pratik olarak imkansız olması sebebiyle kanun koyucu tarafından belirli usuller çerçevesinde anonim şirketin temsil yetkisinin iradi temsilciler tarafından kullanılabilmesi suretiyle de anonim şirketin temsiline sağlanmasına olanak tanınmıştır.

Özetle ilerleyen bölümlerde detaylı olarak incelenecek olmakla birlikte temel olarak anonim şirketin temsili; temsil yetkisi doğrudan doğruya kanundan kaynaklanan yönetim kurulu ve yönetim kurulu tarafından iradi temsil yetkisi verilen temsilciler eliyle sağlanmaktadır⁴⁰.

³⁶ Büyüktak, a.g.e., s.49.

³⁷ Beşir Fatih Doğan, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul 2011, s. 28; Koçak, a.g.e., s. 24.

³⁸ Necla Akdağ Güney, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2016, s. 46 ("Akdağ Güney, Yönetim Kurulu"); Mehmet Ali Aksoy, Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, C. XXVII Sa 1-2, s. 54.

³⁹ Duygu Demirel, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017, Sayı 7 Cilt 2, s. 217; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 12.

⁴⁰ İsmail Kırca/Feyzan Hayal Çelik Şehirali/Çağlar Manavgat; Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1; Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013, s. 624.

2.1. Temsil Yetkisinin Kullanılması

Anonim şirketin temsil yetkisinin kullanılması ve temsil şekli, yapılacak iş ve işlemlerde TTK'nın 372. maddesine göre temsile yetkili kişilerin şirket ünvanı altına atacakları imza ile gerçekleştirilecektir. Nitekim aynı yönde TTK'nın 39. ve 40. maddelerinde de tacirin düzenlendiği belgelerde ve yaptığı iş ile işlemlerde ticaret ünvanı ile imzanın temsilde birlikte kullanılacağı ayrıca belirtilmiştir⁴¹. Anonim şirketin ticaret ünvanı ile bu unvan altına imzaya yetkili kişilerin attıkları imza ile anonim şirketin temsili gerçekleştirilebilecek olup, bu işlem bir bütün olarak tüzel kişiliğin imzasını meydana getirir⁴². Ayrıca TTK'nın 372. maddesi gereğince şirket tarafından düzenlenecek belgelerde şirketin merkezi, sicile kayıtlı olduğu yer ve sicil numarasının da gösterilmesi gerekmektedir. Söz konusu bu hüküm TTK'nın yeni düzenlemelerinden olup, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'da ("6762 sayılı Kanun") karşılığı bulunmamaktadır⁴³. Genellikle uygulamada anonim şirkete ait kaşede, ticaret ünvanı ile birlikte bu bilgilere de yer verilmekte olup, temsile yetkili kişi de imzasını bu kaşe ile birlikte kullanarak temsil işlemini gerçekleştirmektedir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki önemli olan şirketin ünvanının belirtilmesi ve imzanın unvan ile birlikte kullanılması olup, kaşeden başka araçlar veya el yazısı ile de unvan yazılarak temsil gerçekleştirilebilecektir⁴⁴. Ayrıca hemen belirtmek gerekir ki TBK'nın 16. maddesi ve TTK'nın 1526. maddesinin 4. fıkrası gereğince, temsil yetkisine sahip yönetim kurulu üyeleri şirket namına kendi adlarına üretilen sertifika bulunan güvenli elektronik imza ile birlikte imza atarak e-imza sistemini de şirketin temsilde kullanabilecektir⁴⁵. E-imza sisteminin şirketin temsilde kullanılabilmesi için bu durumun kanun hükmü gereğince tescil ve ilanı da zorunludur⁴⁶. Ayrıca usulüne uygun olarak onaylanmış

⁴¹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 635; Kartal, a.g.e., s. 58.

⁴² Tekinalp, a.g.e., s. 256.

⁴³ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 636-637.

⁴⁴ Günay, a.g.e., s. 43; Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 636.

⁴⁵ Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri, Bursa 2013, s 250.

⁴⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 458; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 32.

olması koşuluyla imza atamayanlar yönünden parmak izi, işaret veya mühür kullanılarak da şirketin temsilinin (TBK m. 16/1) gerçekleştirilmesi mümkündür⁴⁷.

Nitekim yerleşik Yargıtay içtihatlarında da aynı yönde görüş bildirilmiştir:

"TTK.nun 322. maddesi hükmüne göre şirket adına imza yetkisi olanlar şirket ünvanını eklemeye mecburdurlar. Takip dayanağı bonoda şirketin ünvanı yazılı olup, bonuyu imzaladığı kabul edilen Muhittin Koçyiğit'in bononun düzenlendiği tarihte temsile yetkili bulunduğu imza sirkülerinde anlaşılmaktadır. Şirket sözleşmesindeki şirket yetkilisinin şirket kaşesi altında senet imzalayabileceğine ait hükmü TTK.nun anılan maddesine aykırı olduğu gibi, kaşe tabirinin "ticari ünvan" olarak anlaşılması da gerekir. (HGK.nun 28.02.1996 gün ve 1995/12-993 E. - 1996/96 K.) Yine TTK.nun 688/7. maddesi gereğince takip konusu belgenin kambiyo senedi vasfını taşıması için "senedi tanzim edenin imzasını" ihtiva etmesi zorunludur. Anılan maddede sorumluluk için yalnızca imzadan söz edilmiş pul üzerinde ve açıkta birden fazla imzanın bulunması koşul olarak kabul edilmemiştir⁴⁸."

Şirket ünvanının kullanılmadığı durumlarda şirketin yapılan iş ve işlemin doğrudan tarafı olmayacağı ve işlemle bağlı olmayacağı bu doğrultuda şirketin temsilinin usulüne uygun olarak gerçekleştirilmediği söylenebilecektir. Anonim şirketin kanuni usule uygun olarak temsili ve şirketin işlemle doğrudan doğruya bağlı olabilmesi için şirket ünvanının temsile ilişkin iş ve işlemlerde kullanılmasının kanun gereğince zorunlu olduğu söylenebilecektir. Şirket ünvanının kullanılmadığı kanuni usule uygun olmayan temsil yetkisi kullanımında ise dolaylı temsil veya yetkisiz temsil gündeme gelebilecek olup, dolaylı temsil durumunda temsilcinin işlemten doğan hukuki sonuçları temsil olunan tüzel kişiliğe ayrıca bir işlemle devretmesi gerekecektir⁴⁹. Ancak şirket ünvanının kullanılmadığı durumlarda dahi işlemin diğer tarafının şirket adına temsil ilişkisinin varlığını durumdan anlaması

⁴⁷ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 636.

⁴⁸ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 17.07.2006 tarih ve 2006/13207 E., 2006/15854 K. sayılı Kararı

⁴⁹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 635; Kartal, a.g.e., s. 58.

halinde ya da üçüncü kişi yönünden işlemin temsilci veya şirket tarafından yapılması arasında fark bulunmamakta ise işlemin sonuçları TBK'nın 40. maddesinin 2. fıkrası uyarınca doğrudan doğruya şirket üzerinde doğacaktır⁵⁰.

Anonim şirketin temsil yetkisinin kullanılmasına yönelik işlemlerde bir diğer belirtilmesi gereken husus ise, öncelikle TTK'nın 372. maddesinin atfı ile uygulanması gereken 40. maddesinin 2. fıkrasında 7263 sayılı Kanun'un 22. maddesi ile 28.01.2021 tarihinde önemli bir değişiklik yapılmıştır. Söz konusu değişiklik ile tacir adına imzaya yetkili kişilerin imzalarının kamu kurum ve kuruluşlarınca veri tabanlarında tutulan imza verilerinden elektronik ortamda temin edilmesi ve ticaret sicil dosyasına kaydedilmesi usulü benimsenmiştir. Böylece tescil işlemlerinin daha az belge ve maliyet ile daha kolay gerçekleştirilebilmesinin önü açılmıştır. Yapılan değişiklik ile ticaret sicilde huzurda imza beyanında bulunma zorunluluğu da ortadan kaldırılarak, elektronik ortamda işlemlerin tamamlanabilmesinin yolu açılmakta ve yaşanan coronavirüs pandemi süreci sonrasında dünyada değişen hayat tarzına göre önem kazanan uzaktan ve elektronik yöntemler ile işlemlerin gerçekleştirilmesi kolaylaştırılmaktadır.

Yine yapılan bu değişiklik ile imza sirküleri düzenlenmesine yönelik eski uygulamanın da değişeceğini düşünmekteyiz. TTK'nın 40. maddesindeki söz konusu değişiklikten önceki yerleşik uygulamada ilk olarak temsilcilerin imza örnekleri notere tasdik ettirilmekte, sonrasında söz konusu imza beyannamesi ticaret siciline tevdi edilerek imza sirküleri düzenlenmekteydi⁵¹. Bu işlemler hem zaman kaybına hem de masrafa yol açmaktaydı. Değişiklik ile işlemler pratikleşecek ve imzalar ticaret sicili tarafından ilgili veritabanından internet üzerinden çekilerek işlemlerin uzaktan yapılması suretiyle hem pratiklik hem de maliyet avantajı kazanılacaktır.

⁵⁰ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 636.

⁵¹ Büyükkatak, a.g.e., s. 188; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 384.

2.1.1. Birlikte İmza Kuralı

Temsil yetkisi kanuni olarak bir bütün halinde yönetim kuruluna ait olmakla birlikte temsil yetkisinin yönetim kurulunun tamamı tarafından birlikte kurul olarak kullanılması pratik bir çözüm olmayıp günümüz ticari hayatının gerektirdiği ihtiyaçlara da uygun değildir. Zira içinde bulunduğumuz bilişim çağında ve modern ticari hayatta hız ve pratiklik önem kazanmış olup, tek bir işlem için bile bütün yönetim kurulunun bir araya gelerek işlem yapması pratiklik ve hız açısından ihtiyacı karşılamaktan son derece uzak kalacaktır. Ayrıca hemen belirtilmesi gerekir ki yapılması gereken her türlü iş ve işlem aynı önem derecesine de sahip olmayıp, ticari hayatın karmaşıklığı, yapılan iş ve işlemlerin çeşitlilikleri, anonim şirketlerin zamanla ulaştıkları devasa boyutlar ve işlem hacimleri bir arada düşünüldüğünde her türlü iş veya işlem için yönetim kurulunun bir araya gelip işlem yapması günümüz dünyasında kabul edilebilir bir sonuç değildir.

Bu sebeple kanun koyucu tarafından yönetim kurulunun temsil yetkisini kullanması ve anonim şirketin temsili kolaylaştırılmıştır. Temsil yetkisi TTK'nın 370. maddesine göre esas sözleşmede aksinin kararlaştırılmamış olması ve yönetim kurulunun tek kişiden oluşması hali hariç olmak üzere kural olarak çift imza suretiyle kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir⁵². Bu hükme göre yönetim kurulu, kurul halinde bütün olarak temsil yetkisine sahip olmakla beraber kural olarak temsil yetkisini kullanırken herhangi iki üyenin imzası ile anonim şirketin temsilini gerçekleştirebilmekte ve temsil yetkisi bu suretle kullanılmaktadır⁵³. Kanun tarafından yönetim kurulu üyeleri arasında bir ayrım yapılmamış olup, herhangi iki yönetim kurulu üyesinin imzası kanuni sistemde temsil için yeterli olacaktır⁵⁴. Kanun koyucu tarafından bu hükümle getirilen temsil işleminin kolaylaştırılması sayesinde yönetim kurulunun her işlem için bütün halinde

⁵² Tekinalp, a.g.e., s. 257; Kartal, a.g.e., s. 60; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 24.

⁵³ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 108; Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2019, s. 230.

⁵⁴ Himmet Koç, Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, Ankara, 2018, s. 153; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 26

toplanması ve imza atması gerekmeden pratik bir şekilde anonim şirketin temsil yetkisinin kullanılmasına imkan sağlanmıştır.

Kanun koyucu tarafından birlikte imza yöntemi ile temsil yetkisinin kullanılmasının öngörülmesindeki bir diğer amaç ise anonim şirketin kötü niyetli işlemlere yönelik korunması, temsile yönelik gerçekleştirilecek işlemin birden fazla kişi tarafından denetlenmesinin sağlanmasıdır. Böylece kanuni sistem olarak çift imza ile temsil ve anonim şirket adına iş ve işlem yapılması öngörülmüştür. Ancak çift imza ile temsil kuralı mutlak nitelikte olmayıp, TTK'nın 370. maddesi gereğince esas sözleşme ile çift imza kuralından başka bir şekilde münferiden ya da müştereken temsil yöntemi düzenlenebilecektir⁵⁵. Esas sözleşme ile şirketin temsil şekline yönelik olarak yapılacak düzenlemede herhangi bir alt ya da üst sınır olmayıp, genel kurul tarafından tamamen serbestçe belirleme yapılabilecektir⁵⁶. Bilindiği üzere esas sözleşme hükümlerinde tasarruf yetkisi genel kurula ait olup, temsil şekline ilişkin değişikliğin genel kurul tarafından yapılması kanun gereği zorunludur ve genel kurulun devredilemez yetkilerindendir. Yönetim kurulu tarafından genel kurul kararı olmaksızın fiili olarak yönetim kurulu tarafından alınacak bir karar ile şirketin temsil şeklinin değiştirilmesi ise kanun gereğince batıl olacaktır⁵⁷.

Bir diğer belirtilmesi gereken husus ise anonim şirketin temsili sırasında birlikte imza atacak yönetim kurulu üyelerinin imzalarını aynı anda ve aynı yerde atması zorunlu olmayıp, imzaların farklı yer ve zamanlarda tamamlanması da mümkündür⁵⁸. Ancak her ne kadar imzaların farklı yer ve zamanlarda atılması söz konusu olabilecek ise de anonim şirketin temsili için sağlanması ikinci imzanın atılması sonrasında gerçekleştirilebilecek olup, yapılmak istenen iş veya işleme

⁵⁵ Uzunallı, a.g.e., s. 107.

⁵⁶ Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2016, s. 458 ("Pulaşlı, Şirketler Hukuku"); Büyüktak, a.g.e., s. 188.

⁵⁷ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 626.

⁵⁸ Oruç Hami Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Şubat 2019, s. 275 ("Şener, Ortaklıklar Hukuku"); İbrahim Akan Özdemir, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu'nun Yapısı ve İşleyişi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2015, s. 57; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 29.

ilişkin hukuki sonuçların ikinci imzanın tamamlanmasından sonra doğacağı söylenebilecektir.

İncelenmesi gereken bir diğer husus ise çift imza kuralının yalnızca yönetim kurulu yönünden mi, yoksa tüm temsilciler yönünden mi bağlayıcı olduğu hususudur. Doktrinde bulunan bir görüşe göre TTK'nın 370. maddesinin 2. fıkrası gereğince birden fazla Murahhas üye veya Müdürün tayin edilmesi halinde de aksi düzenlenmedikçe anonim şirketin temsilinde birlikte imza kuralı uygulanmalıdır⁵⁹. Esra Cenkeci ise bu konuda karşı yönde görüş bildirmekte olup, Murahhasların ve diğer temsilcilerin TTK'nın 370. maddesi kapsamında olmadığını öne sürmektedir⁶⁰. Zira 370. maddenin münhasıran ve açık bir biçimde sadece yönetim kurulunun temsil şeklini düzenlediğini, hükümde Murahhasların ve diğer temsilcilerin temsil şeklinin belirtilmediğini ve bu ifadenin kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğunu ifade etmektedir. Zira 6762 sayılı Kanun'da çift imza kuralını düzenleyen 321. maddenin Murahhasları da açık bir biçimde belirttiğini ancak TTK'da Murahhasların belirtilmediğini, nitekim Murahhasların yönetim kurulunun üst yönetimi ve talimatları altında hareket ettiğini dolayısıyla yönetim kurulunun temsil şeklinde öngörülen çift imza kuralına neden olan kaygıların Murahhaslar yönünden geçerli olmadığını ve temsil yetkisinin kullanılması hususunda Murahhaslar ve yönetim kurulu arasında farklılık olmasının doğal olduğunu belirtmiştir⁶¹. Büyükatac ise; TTK 370/2'nin son cümlesine istinaden temsil yetkisi verilen yönetim kurulu üyesinin tek başına hareket edebilme yetkisini haiz olması sebebiyle, temsil yetkisinin birlikte temsil ile sınırlanamayacağı görüşünü savunmaktadır⁶².

Kanaatimizce TTK'nın 370. maddesinin 2. fıkrası gereğince şirketin anayasası niteliğinde olan esas sözleşmede şirketin temsil şekline ilişkin aksi yönde düzenleme bulunmaması halinde birlikte imza kuralı Murahhaslar yönünden de geçerli olmalıdır. Bu sebeple Murahhas tayininde de birlikte imza kuralı gereğince

⁵⁹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 626

⁶⁰ Cenkeci, a.g.e., s. 81

⁶¹ Cenkeci, a.g.e., s. 82-83;

⁶² Büyükatac, a.g.e., s. 214.

tek bir yönetim kurulu üyesinin murahhas olarak tayin edilemeyeceği söylenebilecektir. Zira birlikte imza kuralı gereğince en az iki imza yetkilisi bulunmalıdır. Bu sebeple esas sözleşme düzenlenirken bu hususun kuruluş aşamasında da gözetilmesi zaruridir.

Şirketin temsiline çift imza ile gerçekleştirilmesine rağmen tek imza ile iş veya işlem yapılması durumunda ise yetkisiz temsil söz konusu olacak olup, TBK'nın yetkisiz temsile ilişkin hükümleri uyarınca uyuşmazlığın çözülmesi gerekecektir. Anonim şirketin yetkisiz temsilcinin yaptığı işleme onay vermesi durumunda işlem geçerli olacak olup, işleme ilişkin hak ve borçlar şirket üzerinde doğacaktır, şirketin onay vermemesi durumunda ise işlem geçersiz olacak olup, işlemi gerçekleştiren yetkisiz temsilcinin sorumluluğu gündeme gelecektir. Nitekim benzer bir uyuşmazlıkta Yargıtay yetkisiz temsile rağmen yapılan işleme gösterilen rıza ve mutad uygulamayı esas alarak şirketin yapılan işlemle bağlı olacağını değerlendirmiştir:

“Davacı vekili, davalı şirketin keşidecisi olduğu, 11.02.2006 tarihli 100.000 TL bedelli bononun müvekkiline verildiğini, yapılan takibe bonoda tek imza bulunduğu, şirketin çift imzayla bono düzenlemeye yetkili olduğu belirtilerek itiraz edildiğini, işbu itiraz sonrası takibin iptaline karar verildiğini, davalı şirketin çok sayıda çek ve bonoyu tek imza ile tanzim ederek bu durumu ticari teamül haline getirdiğini ileri sürerek 100.000 TL'nin tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, şirket adına bononun çift imza ile tanzim edilebileceğini, dava konusu bononun ise ... tarafından tek imza ile düzenlendiğini, davacının şirketi temsile yetkili kişileri araştırması gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, bozma ilamı ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin iki yetkilisinin imzası ile kambiyo senedi tanzim edebileceği halde şirketin tek yetkilisince de borçlandırıcı işlemlerde bulunduğu, davalı şirketin ve diğer temsil yetkisine sahip ortağın bu duruma rıza gösterdiği ve icazet verdiği, bu durumun mutad bir uygulamaya dönüştüğü, ayrıca ceza mahkemesince bu hususun tespit edildiği gerekçesi ile davanın kabulüne, 100.000TL'nin dava tarihinden geçerli

yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir⁶³. ”

Anonim şirketlere yönelik olarak TTK sisteminde temsil yetkilisi olarak yönetim kurulu belirlenmiş ve temsil yetkisi yönetim kurulu için bir hak ve görev olarak düzenlenmiş olsa da, anonim şirketin temsile ilişkin hak ve görevi devredilemez nitelikte düzenlenmemiştir⁶⁴. Zira daha önce de açıklandığı üzere günümüz ticari hayatının karmaşıklığı, hız ve pratik gereksinimler, anonim şirketlerin ulaştığı boyutlar ve işlem hacimleri sebebiyle tüm işlemlerin yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilebilmesinin mümkün olmaması gözetilerek ve bu pratik ihtiyaçlara bağlı olarak yönetim kurulunun çeşitli hukuki işlemlerle iradi temsilciler atayabilmesi, temsil yetkisini devredebilmesine veya yetkilendirme yapılabilmesine de imkan tanınmıştır. Daha sonraki bölümlerde inceleneceği üzere TTK ve esas sözleşmede öngörülmüş usuller çerçevesinde yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilecek bir hukuki işlemle iradi temsilciler anonim şirketin temsilcisi olarak görevlendirilebilecektir.

2.1.2. Temsil Yetkisinin Kapsamı

TTK'nın 365. ve 370. maddelerinde açıkça belirtildiği üzere yönetim kurulu anonim şirketin kanuni olarak yetkili asli ve tek temsilcisidir⁶⁵. Bu sebeple yönetim kurulu anonim şirketin temsili noktasında ortaklara, çalışanlara ve üçüncü kişilere karşı kanun gereğince her türlü iş, işlem ve fiili münhasıran tek başına yapmaya yetkilidir⁶⁶. TTK tarafından anonim şirket yönetim kurulu asli ve tek kanuni yetkili

⁶³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2017/4404 E., 2019/1112 K. sayılı Kararı

⁶⁴ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 627; Uzunallı, a.g.e., s. 109. (Bu noktada hemen belirtmemiz gerekir ki TTK'nın yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerini düzenleyen 375. maddesi gereğince müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile TTK'nın 370/2. maddesi gereğince temsil yetkisinin devri hususunda karar almak yönetim kurulunun temsile ilişkin devredilemez yetkileri kapsamındadır.)

⁶⁵ Kutgi Taşan, a.g.e., s. 19.

⁶⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 347.

temsilci olarak kabul edilmiş ve anonim şirketlere ilişkin kendiliğinden kanuni temsil yetkisine sahip başka temsilci düzenlenmemiştir. Dolayısıyla kanunun temel sistem ve düzenlemesine göre anonim şirketin tüm iç ve dış ilişkilerinde temsili yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilecek olup, yönetim kurulu tüm bu temsil ilişkilerinde, irade beyanı açıklamalarında ve şirketin hukuki olarak iş ve işlemlerde bağlanması gibi temsil hususlarında tek yetkilidir. Kanun koyucu tarafından yapılan düzenlemelerde bu sebeple yönetim kurulunun temsil yetkisinin kapsamı son derece geniş nitelikte düzenlenmiştir.

Ancak bu geniş yetki çerçevesi yönetim kuruluna sınırsız bir temsil ve şirket adına işlem yapma yetkisi vermemektedir. Yönetim kuruluna ait kanuni temsil yetkisinin kullanımı temel olarak TTK hükümleri, esas sözleşme ve anonim şirket yönetim yetkisinin çerçevesiyle sınırlıdır⁶⁷. Bu bağlamda temsil yetkisinin yönetim kurulu tarafından bu sınırlamalara uygun şekilde kullanılması temsil yetkisi kapsamında yapılan iş ve işlemlerin hukuka uygunluğu açısından son derece önem taşımaktadır⁶⁸.

Her ne kadar şirkete ait temsil ve yönetim yetkisinin TTK sisteminde birbirinden ayrı düzenlendiği ve zaman zaman birbirinden ayrılabilmesi mümkün ise de şirketin beyni olarak nitelenen yönetim yetkisi ve temsil yetkisi arasında asli olarak temelde sıkı sıkıya bir ilişki de mevcuttur. Zira temsil yetkisinin kullanılmasının gündeme gelebilmesi ve şirketin iç ya da dış ilişkide çeşitli iş ve işlemler yapabilmesi için öncelikle bu iş ve işlemlerin yapılması hakkında yönetim hakkı ve yetkisi çerçevesinde bir iç irade ve fikir oluşturulması zaruridir⁶⁹. Yani yukarıda yer verdiğimiz metafora uygun olarak; dış dünyaya iradeyi açıklayacak organların, beyin tarafından alınacak kararlara ihtiyacı bulunmakta ve sonrasında fikirleri dış dünyaya yansıtacak temsilcilerin harekete geçmesi gerekmektedir⁷⁰. Bu bağlamda temsil yetkisinin sınırlarını aslında bir nevi yönetim hakkı ve yetkisinin sınırları

⁶⁷ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 644.

⁶⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 113.

⁶⁹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 619; Koçak, a.g.e., s. 24

⁷⁰ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 619; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s.329.

belirlemektedir⁷¹. Yönetim hakkı ve yetkisinin kapsamı içerisinde kalmayan durum ve koşullarda anonim şirketin hukuka ve kanuna uygun olarak temsili düşünülemeyecektir⁷².

Temsil yetkisinin kapsamını belirleyen ilk husus kanuni sınırlamalardır. TTK'nın 331. maddesi anonim şirketlerin kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda öncelikle anonim şirketin işletme konusu kanunen yasaklanmış faaliyetler ile sınırlanmıştır. Dolayısıyla yönetim kurulunun kanunen yasaklanmış iş ve işlemler hususunda anonim şirket adına temsil yetkisinin bulunmadığı ve bu şekilde iş ve işlemler ile şirkete ait temsil yetkisini kullanarak şirket ad ve hesabına iş ve işlem yaparak şirketi bağlayamayacağı söylenebilecektir. Nitekim kanunen yasaklanmış bir faaliyet ya da işleme ilişkin temsil yetkisinin kullanılması ve şirketin bu iş ya da işlemde taraf olması durumunda kanunen yasaklanmış iş veya işlemin anonim şirket yönünden ve hukuk kuralları çerçevesinde geçersiz olacağı, hukuka ve kanuna aykırı iş ve işleme yönelik temsil yetkisini kullanan yönetim kurulu üyelerinin ise bireysel sorumluluğuna gidilebileceği açıktır⁷³. Örneğin anonim şirketin iş veya işlemleri çerçevesinde kanunen yasaklanmış kumar oynatma faaliyetinin gerçekleştirilmesi halinde bu iş veya işlemin kanunda yasaklanmış olması sebebiyle geçersiz olacağı ve tüzel kişilik perdesinin aralanması suretiyle iş veya işlemi gerçekleştiren kişilerin bireysel sorumluluğuna gidileceği söylenebilecektir. Nitekim kanun koyucu tarafından TTK'nın 371. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesinde aynı yönde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere kanunun emredici hükümleri temsil yetkisini sınırlayan temel düzenlemeler olup, anonim şirkete ait temsil yetkisinin kapsam ve sınırlarını belirleyen bir diğer temel düzenleme ise şirketin işletme konusudur⁷⁴.

⁷¹ Uzunallı, a.g.e., s. 61.

⁷² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e s. 343.

⁷³ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 644.

⁷⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 350.

TTK'nın 339. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendine göre kurulacak anonim şirketin işletme konusu esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış şekilde esas sözleşmede belirtilmelidir. Bilindiği üzere anonim şirketler, esas sözleşmede tanımlanmış işletme konusunu elde etme amacıyla kurulur ve faaliyetlerini esas sözleşmede tanımlanan işletme konusu içerisindeki faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirir. Bu bağlamda anonim şirketin fiil ehliyetinin şirketin işletme konusu ile sıkı sıkıya bir ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla anonim şirketin iş ve işlemlerinde şirketin işletme konusu ve bu çerçevede yapılan iş ve işlemlerin şirketin işletme konusuna uygunluğu son derece önem taşımaktadır⁷⁵.

Anonim şirketin işletme konusuna getirilmiş esas sözleşme ile çerçevesi çizilen sınırlamalar aşılarak, fiili olarak esas sözleşmede düzenlenmeyen işletme konusunun dışına çıkılmak suretiyle işletme konusu ile ilgi ve alakası olmayan, şirketin işletme konusuna ulaşma amacı taşımayan faaliyetlere yönelik iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi halinde ise kanunun dolanılması söz konusu olacak olup, bu çerçevedeki iş ve işlemler yönünden hukuki geçersizlik ve şirketi zarara uğratan sorumlular yönünden çeşitli tazminat yükümlülükleri gündeme gelebilecektir⁷⁶. Bu bağlamda yönetim kurulu tarafından kullanılacak temsil yetkisinin ve şirketin fiil ehliyetinin kapsamının asli olarak şirketin işletme konusu ve bu işletme konusuna ulaşabilmek için gerekli iş ve işlemler ile sınırlı olduğu söylenebilecektir⁷⁷.

Nitekim bu husus TTK'nın 371. maddesinin 1. fıkrasında şu şekilde açıkça belirtilmiştir:

“Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.”

⁷⁵ Tekinalp, a.g.e. s. 259.

⁷⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 113.

⁷⁷ Uzunallı, a.g.e., s. 62.

Görülebileceği üzere yukarıda yer verilen TTK'nın 371. maddesinin ilk fıkrasında açık bir şekilde anonim şirketi temsile yetkili olanların, temsil yetkilerini şirketin amacı ve işletme konusu çerçevesinde kullanması gerektiği ayrıca temsil yetkisinin kapsamının işletme konusu ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğu ifade edilmiştir⁷⁸. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da aynı yönde şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Ticaret şirketleri, ancak işletme konularının çerçevesi içinde kalmak şartıyla haklar edinebilirler veya borçlanabilirler. Bu kurala aykırı işlemler yapan ilgililerin, muteber bir ibrası söz konusu olamaz"*⁷⁹.

Her ne kadar atıf yaptığımız söz konusu karar 6762 sayılı Kanun döneminde ultra vires ilkesi yürürlükte iken verilmiş ise de ileride detaylıca açıklanacağı üzere TTK ile ultra vires ilkesi yürürlükten kaldırılmıştır, buna karşılık kanaatimizce şirketin işletme konusu halen daha temsil yetkisinin kapsamını en azından iç işleyişte belirlemeye devam etmektedir.

Yargıtay bir başka kararında ise yine aynı yönde şu şekilde değerlendirme yapmıştır:

*"6102 sayılı TTK'nun 629/1. maddesi uyarınca limited ortaklık müdürlerinin haiz oldukları temsil yetkisinin kapsam ve sınırı hakkında, anonim ortaklık yönetim kuruluna dair hükümler kıyas yoluyla uygulanır. Limited ortaklık müdürleri, ortaklığın maksat ve işletme konusu içine giren ve temsil ile bağdaşan işlemleri yapabilir. Bunun dışında kalan hallerde ancak genel kuruldan izin alınarak işlem yapılabilir"*⁸⁰.

⁷⁸ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 639; Özdamar, a.g.e., 142.

⁷⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 01.07.1964 Tarih ve 836 E., 1964/500 K. sayılı Kararı

⁸⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 01.06.2015 tarih ve 2015/5707 E., 2015/7420 K. sayılı Kararı; Yargıtay bu kararında söz konusu yer verilen bölümden önce aynen "Kanunda açıklık bulunmamakla beraber olağanüstü işlerde karar verme yetkisi genel kurula aittir. Normal ve günlük işlerde karar verme yetkisi şirket müdürlerindir" şeklinde değerlendirme yapmıştır. Söz konusu kararda ikisi de şirketi münferiden temsil ve ilzama yetkili iki ayrı şirket müdürünün birbiriyle çatışan iradeleri halinde şirketin maksat ve işletme konusu içerisine giren ve temsil ile bağdaşan işlemlerin açık bir şekilde yetki kapsamında olduğu, yetkililerin iradelerinin ve temsil yetkilerinin çatışması halinin olağanüstü bir durum olduğu ve bu durumda uyuşmazlığın genel kurul iradesi kapsamında çözülmesi gerektiği belirtilmiştir.

İçtihatlardan görülebileceği üzere Yargıtay da temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamının işletme konusu ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğunu açıkça belirtmiştir. Bu noktada ileride detaylıca açıklanacak ve incelenecek olsa da karışıklığa mahal vermemek adına şu hususun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. 6762 sayılı Kanun döneminde şirketin hak ve fiil ehliyetine ilişkin olarak ultra vires ilkesi yürürlükte iken şirketin fiil ve hak ehliyeti mutlak olarak işletme konusu ile sınırlı olarak kabul edilmiştir. Buna karşılık TTK'da ultra vires ilkesi kaldırılarak üçüncü kişileri korumak amacıyla şirketin hak ve fiil ehliyeti genişletilmiş olmakla beraber kanaatimizce şirket kendi anayasası niteliğindeki esas sözleşme ve dolayısıyla esas sözleşmede düzenlenen işletme konusu ile bağlıdır. Dolayısıyla temsilciler temelde esas sözleşmede düzenlenen amaçlar ve işletme konusu ile bağlı olarak işlem yapmalıdır. Aksi takdirde ultra vires ilkesinin kaldırılması ile birlikte şirketin işletme konusu dışındaki işlemler yönünden üçüncü kişilere karşı şirket işlem ile bağlı olacak ise de iç ilişkide temsilcilere karşı temsil yetkisinin aşılması dolayısıyla temsilcinin sorumluluğu söz konusu olabilecektir.

Bu noktada hemen belirtilmesi gerekir ki şirketin faaliyetlerinin ve temsil yetkisinin kapsamı işletme konusu ile sınırlı ise de Yargıtay faaliyetlerin işletme konusuna uygunluğunu değerlendirirken işletme konusunu geniş yorumlamaktadır. Yargıtay konuya ilişkin olarak istikrarlı içtihatlarında temsil yetkisine ilişkin olarak işletme konusuna uygunluk ve işletme konusunun geniş yorumuna ilişkin şu değerlendirmeleri yapmıştır: *“TTK’nın 137. maddesi hükmü gereğince ticaret ortaklıkları tüzel kişiliği haiz olduklarından anasözleşmelerinde yazılı “işletme konusu” çerçevesi içinde kalmak şartı ile tüm hakları edinebilir ve bütün borçları da yükümlenebilirler. Bir ticari işletmenin anasözleşmesinde belirtilen işletme mevzuuna doğrudan doğruya girmemekle birlikte o işletmenin ticari faaliyetlerini kolaylaştıran ticari iş ve sözleşmelerin de o işletmenin mevzuu içinde bulunduğu kabulü zorunludur⁸¹. ”*

6762 sayılı Kanun döneminde verilen bu karar, kanaatimizce özü itibariyle bugün için de geçerli sayılmalıdır. Bu bağlamda dolaylı da olsa şirketin işletme konusuna

⁸¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 14.11.2014 tarih ve 2013/15541 E., 2014/17625 K. sayılı Kararı

giren bağlantılı olan iş ve işlemler de işletme konusu kapsamında kabul edilmektedir⁸².

Temsil yetkisine ilişkin bir diğer sınırlama ise şirketin esas sözleşmesidir. Esas sözleşme kısaca şirketin kuruluşu sırasında kurucular tarafından oluşturulan şirketin amacı, yönetimi, pay sahiplerinin hakları, şirketin unvanı ve merkezi, şirket organlarının görev ve yetkileri, şirketin işletme konusu gibi konularda temelde şirketin iç işleyişi ve dış ilişkilerini düzenleyen şirketin bir nev'i anayasası olan belge olarak tanımlanabilecektir. Esas sözleşmesinin şirketin anayasası niteliğinde olduğu gözetildiğinde şirketin iç ve dış ilişkilerine ilişkin tüm iş ve işlemlerinin esas sözleşmeye uygunluk taşıması hukuka uygunluk açısından büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda esas sözleşmenin çizdiği sınır ve kapsam temsil yetkisinin sınırlamalarının belirlenmesi açısından önem taşıyacaktır⁸³.

Bu noktada hemen belirtmemiz gerekir ki daha önce kısaca değinildiği üzere temsil yetkisinin tamamen yönetim kurulu tarafından kullanılması zorunlu olmayıp, kanun koyucu tarafından temsil yetkisinin devredilebilmesine veya başkalarına temsil yetkisi verilmesine olanak tanınmıştır. Bu bağlamda yönetim kurulu tarafından iradi temsilcilere de temsil yetkisi verilebilecek olup daha önce incelendiği üzere iradi temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamı, süresi ve temsil yetkisine ilişkin diğer hususlar iradi temsilin temel özelliği ve TBK'nın temsile ilişkin genel hükümleri gereği temsil olunanın iradesine göre belirlenmektedir.

Yönetim kurulu tarafından iradi temsil yetkisi verilen iradi temsilciler yönünden TBK'daki temsile ilişkin genel düzenlemeler geçerlilik taşımaktadır. Yönetim kurulu tarafından görevlendirilen iradi temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamı yönetim kurulu tarafından temsilci atanmasına yönelik gerçekleştirilen hukuki işlem içerisinde belirlenecektir⁸⁴.

Temsilcilerin yetki kapsamı ve usullerine ilişkin TTK ve esas sözleşmede başkaca düzenlemeler de bulunabilecektir. Nitekim sınırlı yetkili temsilci tayini de bu özel

⁸² Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e. s. 638; Günay, a.g.e., s. 49; Uzunallı, a.g.e., s. 64-65.

⁸³ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 644, 648.

⁸⁴ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 650.

usullerden birini oluşturmakta olup, TTK ve esas sözleşmede bulunan özel hususlara yeri geldikçe değinilecektir.

2.2. Temsil Yetkisinin Sınırlanması

Yukarıda detaylıca açıklandığı üzere TTK'nın 365. maddesi uyarınca anonim şirketin yönetim kurulu şirketin temsilcisi olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda yönetim kurulu esas sözleşmedeki amaçlara ulaşmak için idare ve yetkilerini kullanarak ortaklara, çalışanlara ve tüm üçüncü kişilere karşı şirketin temsilini gerçekleştirerek temsil yetkisini kullanır⁸⁵. Ancak günümüz ticari hayatı ve modern hayatın getirdiğı pratik ihtiyaçlar doğrultusunda TTK ve esas sözleşmedeki usuller doğrultusunda pratik ihtiyaçlar gözetilerek yönetim kurulunun hukuki işlem ile kanun ve esas sözleşme hükümleri uyarınca başkaca iradi temsilcileri de yetkilendirebilmesine ya da temsil yetkisini tamamen devredebilmesine de olanak tanınmıştır⁸⁶.

Ancak çeşitli gerekçelerle temsilcilerin yetkilerinin sınırlanması gerekebilecektir. Zira anonim şirketin temsiline ilişkin her türlü iş ve işlemin aynı nitelik ve hacme sahip olmamasıyla birlikte temsil yetkisi verilen her temsilcinin şirket nezdinde aynı niteliğe ve güvenilirliğe sahip olması mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla yapılacak iş ve işlemlerin önemi ve niteliğı, temsilcinin yetkisi, temsilciye duyulan güven ve temsilcinin yeterliliğı gibi çeşitli gerekçeler doğrultusunda temsil yetkisinin sınırlanabilmesi bir zaruriyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira anonim şirkete ait temsil yetkisinin kapsam ve sınırlarının her temsilci yönünden aynı nitelik ve kapsamda olması hukuk ve şirket güvenliğı açısından sakıncalı sonuçlar ortaya çıkarma ve kötüye kullanılma potansiyeli taşıyacaktır.

Nitekim bu gerekçeler doğrultusunda kanun koyucu da bu pratik ihtiyacı öngörmüş ve temsil yetkisinin sınırlanabilmesine olanak tanımıştır. Temsil yetkisinin

⁸⁵ Elif Göksel Yılmaz, 6102 Sayılı TTK Kapsamında Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkisinin Sınırları ve Ultra Vires Teorisi, İstanbul 2012, s. 3.

⁸⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 349.

sınırlanmasını incelerken öncelikle temsilcinin niteliği gereği ayırım yapılmalıdır. Zira kanuni temsilci olan yönetim kurulunun temsil yetkisinin sınırlandırılması ile yönetim kurulu tarafından atanan iradi temsilcilerin temsil yetkilerinin sınırlandırılması farklı özellik ve usuller gerektirmektedir.

Yapılabilecek bir diğer ayırım ise muhataplara ve temsil yetkisinin kullanılış biçimine yönelik olarak temsil yetkisinin iç ilişkide ve dış ilişkide sınırlandırılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Temsil yetkisinin iç ilişkide sınırlandırılması ve dış ilişkide sınırlandırılması doğurduğu sonuçlar bakımından farklı nitelikler göstermektedir.

Bu bağlamda temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin açıklamalarımızda da bu ayırımlar doğrultusunda inceleme gerçekleştirilecektir.

2.2.1. Temsil Yetkisinin İç İlişkide Sınırlanması

Daha önce detaylıca incelemiş olduğumuz üzere temsil ve temsil ilişkisi kapsamında hukuki işlemin gerçekleştirilmesi durumunda temelde; temsil olunan, temsilci ve işlem yapılan üçüncü kişi olmak üzere üç taraflı bir ilişki mevcuttur. Bu bölümde öncelikle anonim şirketin temsili kapsamında temsil olunan şirket ve temsilci arasındaki temsil ilişkisinin iç ilişkide sınırlandırılmasına ilişkin açıklamalar yapılacak olup, sonraki bölümlerde işlemin tarafı olan üçüncü kişilere yönelik sınırlamalar incelenecektir.

Temsil yetkisinin iç ilişkide sınırlandırılması yönetim hakkı ve yetkisi ile sıkı sıkıya bağıntılıdır. Yukarıda bahsetmiş olduğumuz üzere her ne kadar TTK'nın yeni sisteminde temsil ve yönetim yetkisi birbirinden ayrılabilir kavramlar olarak düzenlenmiş olsa da yönetim yetkisi ve hakkının önemi anonim şirketin temsili açısından son derece önem taşımakta olup, temsil yetkisi ile sıkı sıkıya bağlantılı ve birbirinden ayrı düşünülemez niteliktedir. Zira anonim şirketin iş ve işlemlerine ilişkin hususlar yönetim yetkisi kapsamında kararlaştırılmakta ve anonim şirketin iradesi yönetim yetkisine sahip kişilerce oluşturulmaktadır. Bu İrade olmaksızın

herhangi bir iş ve işlemin de gerçekleştirilemeyeceği ve anonim şirketin temsilinin de söz konusu olmayacağı söylenebilecektir⁸⁷⁸⁸.

2.2.1.1. Yönetim Kurulu Üyeleri Bakımından

Temsil yetkisinin iç ilişki kapsamında incelenmesi hususuna öncelikle en geniş yetkili olan ve kanuni temsilci sıfatını haiz olan yönetim kurulundan başlamak elzemdir.

TTK sisteminde daha önce açıklandığı üzere anonim ortaklığın zorunlu organları genel kurul ve yönetim kurulu olarak düzenlenmiş ve organlar arasında astlık üstlük ilişkisinin bulunmadığı, organlar arasında işlevsel ayrılık teorisi kapsamında düzenlemeler yapılmıştır⁸⁹. İşlevsel ayrılık teorisi; organların birbirinden tam bağımsızlığı ile kanunen kendisine tanınan görev ve yetkiler kapsamında görev yapması, organların birbirinin yetkilerini alamaması ve yetkilerine müdahale ederek talimat verememesi ve her organın kendi devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri kapsamında işlemesi olarak tanımlanabilecektir⁹⁰. TTK sisteminde yönetim kurulu anonim şirketin yönetim ve temsil organı olarak konumlandırılmış ve bu doğrultuda anonim şirketin kanunen tek yetkili temsilcisi olarak belirlenmiştir⁹¹.

Yönetim kurulu üyeleri, kuruluşta esas sözleşme ile atanmakta sonrasında ise genel kurul kararı ile seçilmekte olup genel kurulun seçim işlemi icap, yönetim kurulu

⁸⁷ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 619.

⁸⁸ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 541.

⁸⁹ Sıtkı Anlam Altay, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, İstanbul 2011, s. 7; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi C.1., s. 655; İsmail Kırca, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Yönetim Kurulu - Başlıca Yenilikler, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVI S. 3-4, 2012, s. 135; Mert Aktan, Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5 Sayı 1, 2015, s.251; Koçak, a.g.e., s.18.

⁹⁰ Fatma İnan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Toplanması ve Karar Alması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017, s. 5.

⁹¹ Altay, a.g.e., s. 8; Tansı Kutluk, Anonim Şirketlerde Yönetim Organizasyonu ve İç Yönerge Hazırlanması, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2018, s., 43.

üyesinin görevi kabul etmesi ise icabı kabul niteliğinde olup⁹², bu bağlamda doktrindeki baskın görüşe göre yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki temel ilişki sözleşmesel ilişkidir⁹³.

TTK'nın 365., 370. ve 374. maddeleri uyarınca yönetim kurulu anonim şirketin hem yönetim yetkisine sahip organı hem de temsilcisi sıfatını haizdir. Bu bölümün başında bahsetmiş olduğumuz yönetim ve temsil yetkisi arasındaki sıkı ilişki ise bu noktada açık bir şekilde görülebilmektedir. Ancak TTK sisteminde yer verilen hükümlerden görülebileceği üzere yönetim yetkisi ve temsil yetkisinin kullanımı arasında önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. TTK'nın öngördüğü kanuni sisteme göre; yönetim hakkı ve yetkisi aksine bir düzenleme olmadıkça yönetim kurulu tarafından kurul halinde kullanılabilenken, temsil yetkisi istisnalar haricinde yönetim kurulunun herhangi iki üyesi tarafından kullanılabilen olup kurul halinde hareket etmek zorunluluk arz etmemektedir⁹⁴. Fakat bu farklılık aslen yetkinin kullanım biçimiyle ilgili olup yetkinin sahibiyle ilgili değildir. Zira TTK'nın 365., 370. ve 374. maddelerinden açıkça görülebileceği üzere TTK tarafından yönetim ve temsil yetkisinin asli sahibi yönetim kurulu olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla her iki yetkinin kanuni sahibi, kurul halinde yönetim kurulu olarak belirlenmiş olup herhangi bir üyeye özgülenmemiştir⁹⁵. Fakat pratik gerekçelerle temsil yetkisinin kullanımı basitleştirilmiş ve kural iki yönetim kurulu üyesinin imzası ile gerçekleştirilebilmesi sağlanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, TTK sisteminde düzenlenen hükümlere göre temelde gerçekleştirilecek iş ve işlemde temsil yetkisinin hangi yönetim kurulu üyeleri tarafından kullanılacağına da yönetim hakkı ve yetkisi kapsamında yönetim kurulu tarafından serbestçe belirlenebileceği söylenebilecektir⁹⁶. Yönetim

⁹² İnan, a.g.e., s. 5.

⁹³ Kübra Doğan Yenisey, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Profesör Fevzi Şahlanan'a Armağan Sayısı, 2016 Cilt 74, S. 317; Hasan Kayırgan, Yönetim Kurulu ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VIII, Sa.1, 2013 s. 248; Özdemir, a.g.e., s. 9.

⁹⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 83, s.106.

⁹⁵ Koç, a.g.e., s. 145.

⁹⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 109.

kurulu, yönetim hakkı ve yetkisi kapsamında temsil yetkisinin asli sahibi olarak alacağı kararlar ile yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini iç ilişkide çeşitli şekillerde sınırlama konusunda da hak ve yetkiye sahiptir⁹⁷. Örneğin üç kişiden oluşan bir yönetim kurulunda şirketin kendi iç ilişkisi ve dinamiklerine göre; üç üyeden birinin temsil yetkisi 100.000-TL ile miktar yönünden, bir diğer üyenin temsil yetkisi belirli şube işleri ile bir diğer üyenin temsil yetkisi ise şirket adına kambiyo senedi düzenleme yetkisini kaldırmak suretiyle iç ilişkide serbestçe sınırlanabilecektir. Bu bağlamda örneğe göre yetkisi 100.000-TL ile sınırlanmış yönetim kurulu üyesinin 500.000-TL'lik işlem yapması veya şirket adına kambiyo senedi düzenleme yetkisi sınırlandırılmış bir yönetim kurulu üyesinin şirket adına kambiyo senedi düzenlemesi halinde her ne kadar bu sınırlama dış ilişkide üçüncü kişilere karşı öne sürülemese de iç ilişkide temsil yetkisi sınırlanmış yönetim kurulu üyesinin bu işlemi sebebiyle şirketi zarara uğratması haline iç ilişkide sorumluluğu söz konusu olacaktır.

Yönetim kurulu böyle bir tasarrufu gerçekleştirirken herhangi bir kural ile bağlı olmayıp tamamen kendi iç işleyişi ve iç dinamikleri doğrultusunda yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkilerini iç ilişkide sınırlayabilecektir⁹⁸. Temsil yetkileri bu şekilde sınırlanan yönetim kurulu üyeleri ise, temsil yetkisinin asli sahibi olan yönetim kurulu tarafından alınan bu kararlara uygun hareket etmek ve anonim şirketin temsilini bu doğrultuda gerçekleştirmekle yükümlüdür⁹⁹.

Yönetim kurulu teorik olarak, kendi üyeleri içerisinde bu şekilde bir iradi kısıtlamayı önceden belirli kurallar dahilinde belirleyebileceği gibi işlem bazında işleme özgü olarak temsil yetkisini sınırlama şeklinde uygulama da yapabilecektir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisine yönelik olarak yönetim kurulu tarafından yapılacak bu sınırlama iradi bir sınırlama olup ancak yetkinin asli sahibi olan yönetim kurulu tarafından kurul olarak kararlaştırılabilecektir. Bu şekilde gerçekleştirilecek bir sınırlama haricinde yukarıda incelenen yönetim kurulunun temsil yetkisi kapsamında kalacak her türlü iş ve işlem için yönetim kurulu

⁹⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 37.

⁹⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 73.

⁹⁹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 87.

üyelerinin temsil yetkisi sınırlandırılmayacaktır. Nitekim bu sınırlama da belirtmiş olduğumuz üzere iradi olup ancak iç ilişkide hüküm ifade edecektir.

İlerleyen bölümlerde detaylıca açıklanacağı üzere dış ilişkide TTK'da belirtilen usul ve kurallar doğrultusunda yapılacak temsil yetkisinin devri ve sınırlandırılmasına yönelik bulunan istisnalar haricinde yönetim kurulu üyelerine başkaca herhangi bir kısıtlama getirilemeyecek olup, herhangi iki yönetim kurulu üyesi dış ilişkide anonim şirketin temsilini gerçekleştirebilecektir. Ancak bu durumda yukarıda belirtilen iç ilişkideki iradi sınırlamalara uyulmaması halinde de iç ilişkide belirlenen temsil sınırını aşarak işlem gerçekleştiren yönetim kurulu üyelerine karşı ilgili şirket ve pay sahipleri tarafından sorumluluğuna gidilebilecektir¹⁰⁰.

Ticaret hayatındaki işlem ve hukuk güvenliği ile piyasa istikrarının sağlanması amacıyla dış ilişkide temsil işlemlerinden kaynaklanabilecek sorunların olumsuz etkilerinin önlenmesi amacıyla TTK Ultra Vires prensibinin kaldırılmasından başka düzenlemeler de getirmiştir. Bu düzenlemelerin en önemlilerinden biri de temsil yetkisinin dış ilişkide sınırlandırılmayacağı kuralıdır¹⁰¹.

TTK tarafından üçüncü kişilerin güvenliği, işlem güvenliği ve ticari hayatta tereddütlerin yaşanmaması için dış ilişkide temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri ile murahhas üye ve/veya müdürler yönünden temsil yetkisinin sınırlandırılmayacağı kuralı getirilerek bu sorunların önüne geçilmesi hedeflenmiştir¹⁰². TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası bu kuralı şu şekilde düzenlemiştir: “Temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez; ...”

Hükümden görülebileceği üzere temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri ile murahhas üye ve/veya müdürler yönünden temsil yetkisinin dış ilişkide sınırlandırılması engellenmiş ve aksi durumda ortaya çıkabilecek yüzbinlerce şirketin yüzbinlerce temsilcisinin sahip olacağı farklı yetki kapsamı ile çok

¹⁰⁰ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 639.

¹⁰¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 110.

¹⁰² Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 645.

sayıda temsilcinin işlem güvenliği açısından yaratabileceği olumsuzluklar engellenmek istenmiştir. Nitekim farklı yetki kapsamlarına sahip milyonlarca temsilcinin söz konusu olabileceği düşünülürse çok sayıda işlemin gerçekleştiği ticari hayatın tam bir kaos yaşayacağı açıktır. Bu hüküm sayesinde tüm anonim şirketler temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri ile Murahhas Üye ve/veya Müdürler yönünden dış ilişkide temsil yetkisinin sınırlandırılmayacağı prensibi ile bağlı kılınmış ve işlemi gerçekleştiren yetkili temsilcilerin kanunda belirtilen istisnai sınırlamalar haricinde işlemi yapmaya yetkili olduğu veya yetkili olmasa bile bunun iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği açıkça belirtilerek işlem güvenliğini sağlamaya yönelik düzenleme yapılmıştır¹⁰³.

Nitekim Yargıtay 12. Hukuk Dairesi konuya ilişkin olarak aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“Takip ve senet tanzim tarihi itibarı ile yürürlükte bulunan ve 6102 Sayılı TTK’nun 629. maddesi göndermesi ile Limited Şirketlerde de uygulanması gereken aynı kanunun temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları başlıklı 371.maddesinin (1.) bendi (mülga 6762 Sayılı kanunun 542. Maddesi göndermesi ile aynı kanunun 321. Maddesi) uyarınca; temsile yetkili olanların şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabileceği ve bunun için şirket unvanını kullanabileceği, kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin (3.) bendinde temsil yetkisinin sınırlandırılmasının, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği; ancak, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülediğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerli olacağı düzenlemesine yer verilmiş ve nihayet bu maddenin (4.) bendinde de temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olmasının, iyiniyet sahibi üçüncü kişilerin o işlemten dolayı şirkete başvurmalarına engel olmayacağı hükme bağlanmıştır.

¹⁰³ Tekinalp, a.g.e., s. 258.

Anonim ve Limited Şirketlerde temsil yetkisinin (merkez veya şubelere hasrı) ile (birlikte temsil) sınırlamaları dışındaki diğer miktar ve konu bakımından sınırlamalar geçersizdir ve geçersiz olan bu sınırlamalar şirket tarafından her nasılsa tescil ve ilan edilmiş olsa bile hüsnüniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu tür sınırlandırmalar ancak iç ilişkide geçerli olup yetkilinin şirkete karşı sorumluluğunda nazara alınmaları mümkündür¹⁰⁴. ”

Ancak belirtmemiz gerekir ki hükümde açıkça belirtildiği üzere bu kural iyiniyetli üçüncü kişiler ile gerçekleştirilen iş ve işlemlerde geçerli olacaktır. Zira daha önce belirttiğimiz üzere anonim şirketin kanuni temsilcisi yönetim kurulu olup, yönetim kurulu kendisi tarafından görevlendirilecek iradi temsilcilerin temsil yetkilerini serbestçe düzenleme serbestisine sahiptir. Bu kapsam düzenlemesinin ve sınırlamaların hüküm ifade etmemesi için işleme taraf olan üçüncü kişinin iyiniyetli olması, yani yönetim kurulu tarafından yapılan sınırlamayı bilmemesi veya bilebilecek durumda olmaması gerekmektedir¹⁰⁵. Sınırlamadan haberdar olan üçüncü kişi tarafından bu hükme dayanılarak anonim şirketin işlemle bağlı olduğu öne sürülemeyecek ve temsil yetkisi aşılarak yapılan işlemle anonim şirket bağlı olmayacaktır¹⁰⁶. Nitekim şirket de dış ilişkide temsil yetkisinin sınırlanamayacağına ilişkin bu kural doğrultusunda temsilcinin temsil yetkisine getirilen sınırlamayı bilen veya bilebilecek durumda olmayan iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı temsil yetkisinin sınırlandığını öne sürerek işlemi yapan temsilcinin yetkisiz olduğunu iddia edemeyecek ve işlemle bağlı olacaktır¹⁰⁷.

Yargıtay benzer bir olayda aynı yönde şu değerlendirmeleri yaparak, şirketin üçüncü kişilere karşı yapılan işlemle bağlı olacağını şu şekilde belirtmiştir:

“Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nin 18.08.2005 tarihinde yayınlanan nüshasında, borçlu şirketin yönetim kurulunun her konuda temsil ve ilzama yetkili olduğu

¹⁰⁴ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 04.06.2015 tarih ve 2015/4768 E., 2015/15439 K. sayılı Kararı.

¹⁰⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 115; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 115.

¹⁰⁶ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 646.

¹⁰⁷ Tekinalp, a.g.e., s. 258.

kararlaştırılmıştır. Ancak 16.08.2005 tarihli imza sirkülerinde ise yönetim kurulu üyesi H. M...’in 10.000,00 TL kadar atacağı münferit imzasıyla harice karşı her konuda sınırsız bir şekilde temsil ve ilzama yetkili olarak seşildiğinin kararlaştırıldığı belirlenmiştir.

Senedi imzalayan şirket yönetim kurulu üyesinin yetkisinin miktar yönünden sınırlanmasının tescil ve ilan edilmiş olması da sınırlamanın iyi niyetli üçüncü kişiler yönünden geçersizliğine engel değildir. Bu yöndeki temsil sınırlaması bir iç mesele olup ticaret sicilinde yayımlansa bile miktarla ilgili sınırlama olmakla iyi niyetli üçüncü kişileri bağlamayacağından mahkemece anılan senet yönünden de istemin reddi gerekirken yazılı gerekçe ile kabulü doğru deđildir¹⁰⁸. ”

TTK tarafından getirilen temsil yetkisinin dış ilışkide sınırlanamayacağı kuralı kanaatimizce temsil yetkisinin kapsamının iç ilışkide serbestçe belirlenmesini engellememekte, nitekim böyle bir amaç da taşımamaktadır. Temsil yetkisinin asli sahibi ve kanuni temsilci durumunda olan yönetim kurulu iç ilışkide temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri, murahhas üye ve/veya müdürün temsil yetkisinin kapsamını serbestçe belirleyebilecek ve bu sınırlandırma iç ilışkide geçerli olarak sonuç doğuracak olup, daha önce incelendiği üzere temsilcinin şirkete karşı sorumluluğu gündeme gelecektir. Tekrar belirtmek gerekirse TTK tarafından getirilen bu kuralın amacının; iyiniyet sahibi üçüncü kişileri korumak ve işlem güvenliğini sağlamak, böyle bir serbestinin dış ilışkide yaratacağı karışıklığı önlemek olduğu söylenebilecektir.

2.2.1.2. İradi Temsilciler Bakımından

Anonim şirketin kanuni ve asli temsilcisi olan yönetim kurulu haricinde, yönetim kurulu tarafından iradi temsilcilerin de atanabileceği yukarıda belirtilmişti. Öncelikle yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek iradi temsilciler görevlerinin niteliğine göre çok farklı yetki kapsamı ve yetkilendirme usullerine tabidir. Ancak pek tabii olarak bu farklılıklar dış ilışkide önem taşımaktadır. Zira yukarıda

¹⁰⁸ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 03.05.2011 tarih ve 2010/27726 E., 2011/8386 K. sayılı Kararı.

detaylıca açıklamış olduğumuz üzere anonim şirketin asli ve kanuni temsilcisi yönetim kurulu olup diğer iradi temsilciler, yetkilerinin kaynağını yönetim kurulundan almaktadır. Dolayısıyla yönetim kurulu asli yetki sahibi olarak, görevlendireceği her iradi temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını serbestçe belirlemeye yetkilidir¹⁰⁹. Ancak yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek iradi temsilciler farklı görev kapsamı ve niteliklere sahip olabilecek olup, görevlendirilmeleri de buna bağlı olarak farklı usul ve esaslara tabi olacaktır.

Yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek iradi temsilcilerin görevlerinin niteliğine göre dış ilişkide temsil yetkisi farklı olabilecektir ve fakat yönetim kurulu iç ilişkide kendi iradesi doğrultusunda bu temsilcilerin temsil yetkisini iradi işlemle serbestçe sınırlayabilecektir¹¹⁰. Ancak belirtmiş olduğumuz üzere kanuni usullere göre görevlendirilecek temsilcinin niteliğine göre iç ilişkide temsil yetkisine getirilen sınırlamaların tamamı dış ilişkide üçüncü kişilere karşı öne sürülemeyecektir. Zira bazı iradi temsilcilerin (örneğin ticari vekil, ticari temsilci gibi) dış ilişkideki yetki kapsamının sınırlanabilmesi kanuni hükümler çerçevesinde hukuk ve işlem güvenliğinin sağlanması için çeşitli kurallara tabi tutulmuş olup, bu kurallar haricinde dış ilişkide temsil yetkisine herhangi bir sınırlama getirilemeyecektir¹¹¹.

Ancak kanaatimizce kanunda düzenlenen belirli iradi temsilciler yönünden dış ilişkide temsil yetkisinin kısıtlı olarak sınırlanabilmesine yönelik bu durum, yönetim kurulu tarafından görevlendirilmiş iradi temsilcilere iç ilişkide tanınan yetki sınırlarını aşarak iş ve işlem gerçekleştirme hakkını ve yetkisini vermemektedir. Zira temsil yetkilerini yönetim kurulunun iradesinden ve hukuki işleminden alan bu iradi temsilcilerin iç ilişkide kendilerine tanınan ve bildirilen kapsamı aşarak dış ilişkide işlem gerçekleştirmeleri halinde iç ilişki yönünden yetki sınırını aşarak işlem gerçekleştiren temsilcilerin sorumluluğuna gidilebilecektir¹¹².

¹⁰⁹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu s. 116.

¹¹⁰ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 650.

¹¹¹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 649.

¹¹² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 117.

Bu iki grup temsilci arasındaki en önemli fark temsil yetkisinin kaynağı noktasındadır. TTK uyarınca anonim şirketin temsile yetkili asli organı kurul olarak yönetim kuruludur. Yönetim kurulu dışındaki kişilerin temsil yetkilerinin kaynağı ise yönetim kurulu tarafından yapılan hukuki işlem ve yönetim kurulunun iradesidir. Görülebileceği üzere yönetim kurulu üyeleri temsil yetkilerini kanundan alırken, iradi temsilciler yönetim kurulu tarafından iradi temsil yetkisi kapsamında görevlendirilmektedir.

Sonuç olarak iç ilişkide temsil yetkisinin kanuni sahibi olan yönetim kurulu, temsil yetkisini hem yönetim kurulu üyeleri hem de diğer iradi temsilciler yönünden herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki şirketin yönetim teşkilatını belirleme yetkisi kapsamında serbestçe sınırlandırabilecektir. Temsil yetkisinin iç ilişkide sınırlandırılması tamamen yönetim kurulunun iradesinden ve anonim şirketin iç organizasyonunun yapılmasına ilişkin olarak yönetim hak ve görevinden kaynaklanmakla birlikte, hukuk ve işlem güvenliğinin sağlanması ve kötü niyetli kullanımın önüne geçilmesi amacıyla kanun koyucu tarafından belirli nitelikteki temsilcilerin temsil yetkilerinin dış ilişkide sınırlandırılması çeşitli özel usul ve sınırlamalara tabi tutulmuş olup, iç ilişkide iradi olarak serbestçe tayin edilen sınırlamalar dış ilişkide öne sürülemeyecek nitelikte olsa bile temsil yetkisinin iç ilişkide sınırlandırılması temsilcinin şirketle arasındaki iç ilişki gereğince sorumlu tutulmasına engel olmayacaktır¹¹³. Bu sebeple temsilcilerin iç ilişkideki sınırlamalara uygun olarak dış ilişkide temsil yetkisini kullanması gerektiği söylenebilecek olup aksi takdirde ortaya çıkan zarardan şirkete karşı sorumlu olacakları açıktır.

2.2.2. Temsil Yetkisinin Dış İlişkide Sınırlanması

Temsil kavramı ve temsil yetkisi doğası gereğince asli olarak dış ilişkide büyük önem taşımaktadır. Zira daha önce detaylıca açıklandığı üzere temsil kavramına ihtiyaç duyulmasının sebebi üçüncü kişiler nezdinde gerçekleştirilecek iş ve işlemlerdir. Anonim şirket, hükmi şahıs niteliği gereği üçüncü kişiler nezdinde

¹¹³ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 643.

gerçekleştirilecek tüm işlemleri için temsilciye ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla anonim şirketin iş ve işlemlerinin çeşitliliği ile işlem hacmi göz önünde bulundurulacak olursa, anonim şirket temsilcilerinin dış ilişkideki yetki ve görev kapsamaları ve bunların sınırlandırılmasının büyük önem arz ettiği görülebilecektir.

Nitekim TTK'da öngörülen sistemde de temsilcilerin yetki ve görev kapsamaları doğrultusunda çeşitli usul ve esaslar öngörülmüş, temsil yetkisinin dış ilişkide sınırlanması temsilcilerin üstlendikleri görevleri doğrultusunda çeşitli usullere bağlanmış, temsilden doğacak sorumluluk ve üçüncü kişiler nezdinde bu sınırlamaların herhangi bir sonuç doğurup doğurmayacağı gibi çeşitli konularda detaylı ve önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Öncelikle TTK'da kabul edilen sisteme göre temsil yetkisinin dış ilişkide sınırlanmasına yönelik esaslarının incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.2.2.1. Ultra Vires Prensibinin Kaldırılması ve Temsil Yetkisine Etkilerinin Değerlendirilmesi

TTK sisteminde, mülga 6762 sayılı Kanun'da öngörülen sisteme göre anonim şirketin hak ehliyeti ve dış ilişkilerde temsili hususu ile birlikte fiil ehliyeti yönünden getirilen en önemli yeniliklerden biri 6762 sayılı Kanun'da benimsenen "Ultra Vires Prensibi"nin kaldırılmasıdır¹¹⁴. Ultra vires, kelime anlamı itibariyle kişinin kendisine bir kanun veya sözleşme tarafından tanınan yetkileri aşması olarak tanımlanmaktadır¹¹⁵.

Ticaret şirketlerinin hak ehliyetlerini düzenleyen 6762 sayılı Kanun'un 137. maddesi aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

¹¹⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 110; Koçak, a.g.e., s. 108.

¹¹⁵ Hüsnü Turanlı, Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi, Regesta Cilt: 2 Sayı: 3 Yıl: 2012, s. 51.

“Ticaret şirketleri hükmi şahsiyeti haiz olup şirket mukavelesinde yazılı işletme mevzuunun çevresi içinde kalmak şartıyla bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar mahfuzdur.”

6762 sayılı Kanun döneminde sermaye şirketlerinin hak ehliyetini daraltan yukarıdaki hüküm kapsamında Ultra Vires prensibi benimsenmiştir¹¹⁶. Bu prensibe göre sermaye şirketlerinin hak ehliyetleri şirket sözleşmesinde yazılı olan işletme konusu ile sınırlanarak daraltılmış ve sermaye şirketlerinin işletme konusu içerisinde olmayan işlemleri yapma hak ve yetkilerinin olmadığı kabul edilmiştir¹¹⁷. Hatta anılan kanun döneminde Ultra Vires prensibi kapsamında işletme konusunu aşan işlemlerin yoklukla malul olduğu, sonradan onay verilse dahi yetkisiz temsil hükümleri kapsamında işlemin geçerli hale getirilemeyeceği savunulmaktaydı¹¹⁸. Sermaye şirketlerinin hak ehliyetindeki bu sınırlama yürürlükten kalkan Ticaret Kanunu döneminde common law kaynaklı bir öğreti doğrultusunda mevzuata girmiş, zaman içerisinde düzenleme ve uygulamanın etkisiyle Kara Avrupası hukukunun hak ehliyeti kavramının katı kurallarıyla şekillenerek common law sisteminden farklı bir gelişme kaydetmiştir¹¹⁹. Ultra Vires prensibi doğrultusunda sermaye şirketlerinin işletme konusu dışında işlem gerçekleştirmelerinin yasak olduğu ve bu konularda hak ehliyetinin bulunmadığı kabul edilerek işletme konusu dışındaki işlemler yok hükmünde kabul edilmiştir¹²⁰. Ultra Vires prensibinin sıkı sıkıya kabulü ve uygulanması halinde sermaye şirketi tarafından yapılacak işlemlerin yok hükmünde sayılması dolayısıyla üçüncü kişilerin mağduriyete uğraması şeklinde çeşitli sorunlar ve ticaret hayatında kabul edilemeyecek tereddütler ile hukuki güvensizlik halinin ortaya çıkması gibi sonuçlar doğmuştur¹²¹. Nitekim şirketle işlem yapacak üçüncü kişilerin her seferinde şirketin esas sözleşmesini açarak şirketin işletme konusunu kontrol etmesi ya da değişen

¹¹⁶ Turanlı, a.g.e., s. 53.

¹¹⁷ Hüseyin Hatemi, Ultra Vires Kuramı ve Türk Hukuku, 2013, Ersin Çamoğlu’na Armağan, s. 328.

¹¹⁸ Abuzer Kendigelen, Makalelerim Cilt 2, İstanbul 2018, s. 522.

¹¹⁹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s.91.

¹²⁰ Burçak Yıldız, TTK Tasarısında Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m.137 Hükümündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliliğinin Değerlendirilmesi, AÜHFD, 2006, C. LV, S. 1, s. 322.

¹²¹ Uzunallı, a.g.e., s. 89.

ticari koşullar kapsamında şirketlerin faaliyet alanlarına ilişkin olarak işletme konusunu değiştirmek için her seferinde esas sözleşme değişikliği yapması gerekliliği gibi bir yöntemin de pratik olmadığı ve çok sık işlem yapılan ticaret hayatında kabul edilemeyeceği ve bu prensipten vazgeçilmesinin günümüz koşullarında son derece gerekli ve isabetli olduğu söylenebilecektir¹²². Ultra Vires prensibinin pratik hayata yansması ise şirketlerin tüm ticari alanlarda faaliyet gösterebilmesine olanak sağlayacak, mümkün olduğunca geniş belirlenmiş ve ileride esas sözleşme değişikliğine sebebiyet vermeyecek şekilde şirketler için ticari ünvanlar belirlenmesi olmuştur¹²³.

Nitekim Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun ("AET") 1968 tarihli 68/54 sayılı şirketlere ilişkin birinci yönergesinde de Topluluğa üye ülkelerin mevzuatlarından Ultra Vires ilkesini çıkarmaları tavsiye edilmekteydi¹²⁴. Yönergenin bu hükmü yukarıda bahsedilen sakınca ve problemlerden üçüncü kişileri korumayı amaçlamakta, temsile yetkili kişilerin şirket adına yaptıkları işlemlerin şirketi bağlayacağına yönelik olarak üçüncü kişilerin güveninin sağlanması, böylece piyasada işlem ve hukuk güvenliğinin tesis edilerek, ticari hayatta ortaya çıkabilecek tereddütler ve güvensizlik halinin ortadan kaldırılması amacıyla Ultra Vires prensibinin kanundan çıkartılması önem taşımaktaydı¹²⁵.

Bütün bu eleştiriler ve görüşler göz önünde bulundurularak TTK'nın 125. maddesi ile 6762 sayılı Kanun'un 137. maddesi değiştirilerek Ultra Vires prensibi kaldırılmıştır¹²⁶. Bu sebeple doktrinde bazı görüşler Ultra Vires prensibinin şirketler hukukumuzda tamamen kaldırıldığını öne sürmüşlerdir¹²⁷. Böylece sermaye şirketlerinin hak ehliyetini işletme konusu ile sınırlandıran kanuni sistem değiştirilmiş ve sermaye şirketlerinin de genel düzenleme olan TMK'nın 48. maddesi çerçevesinde gerçek kişiye özgü olanlar hariç olmak üzere tüm haklardan

¹²² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 112.

¹²³ Turanlı, a.g.e., s. 65.

¹²⁴ Turanlı, a.g.e., s. 62.

¹²⁵ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Genel Gerekçesi s. 37; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 111.

¹²⁶ Yıldız, TTK Tasarısı, s. 337.

¹²⁷ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi C.1., s. 77.

yararlanabilmesi ve borçları üstelenebilmesine olanak sağlanmıştır¹²⁸. TMK'nın 48. maddesi ise şu şekilde düzenlenmiştir: *“Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.”*

Görülebileceği üzere TMK'nın 48. maddesi tüzel kişilerin gerçek kişilere özgü olan haklar ve borçlar haricinde tüm hak ve borçlara ehil olduğunu belirtmiş, TTK ise 125. maddesinde sermaye şirketlerinin hak ehliyeti bakımından bu hükme atıf yaparak, 6762 sayılı Kanun'un aksine sermaye şirketlerinin hak ehliyetlerini daraltmak yerine sermaye şirketlerinin tüm hak ve borçlara ehil olduğunu belirtmiştir¹²⁹.

Böylelikle TTK tarafından getirilen yeni düzenleme ile şirket adına temsile yetkili temsilcilerin gerçekleştirmiş olduğu işlemlere yönelik olarak üçüncü şahısların güveni ve piyasa istikrarı sağlanmış, ticaret hayatında kabul edilemeyecek hukuki güvensizlik ve tereddütlerin önüne geçilmiştir¹³⁰.

Ancak önemle belirtmek gerekir ki kanaatimizce Ultra Vires prensibinin kaldırılmış olması şirketin temsile yetkili temsilcilerinin ve özellikle yönetim kurulunun temsil yetkisinin kapsamında değişiklik yapmamış, temsil yetkisinin kapsamı genişlememiştir¹³¹. Zira daha önce incelendiği üzere anonim şirketin kanuni temsilcisi olarak temsil yetkisine sahip olan yönetim kurulunun temsil yetkisinin işletme konusu ile sınırlı olduğu TTK'nın 371. maddesinde açıkça belirtilmiştir¹³². Ultra Vires prensibi anonim şirketin hak ehliyetini genişletmiş olmakla birlikte AET'nin yönergesindeki Ultra Vires prensibinin kaldırılmasına ilişkin tavsiyenin ve yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere TTK'nın ilgili hükmünün gerekçesinde bu değişikliğin temel nedeninin üçüncü kişilerin korunması, işlem güvenliğinin sağlanması ve ticari hayatta ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi olduğu

¹²⁸ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 638; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 118.

¹²⁹ Alihan Aydın, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu, Batider, C. XXX, S. 1, 2014, s. 123.

¹³⁰ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 640.

¹³¹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi C.1., s. 79; Koçak, a.g.e., s. 109.

¹³² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 113; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 111

açıkça ifade edilmiştir¹³³. Bu doğrultuda Ultra Vires prensibinin kaldırılmasının ve sermaye şirketlerinin hak ehliyetinin genişletilmesinin temel nedeninin üçüncü kişilerle ilişkiler ve üçüncü kişilerin güvenliğinin sağlanmasına yönelik olduğu, anonim şirketin temsilcilerinin temsil yetkilerinin genişletilmesinin ve işletme konusu ve esas sözleşmede belirlenen faaliyetler dışında iş veya işlemler gerçekleştirilmesinin önünün açılmadığı söylenebilecektir¹³⁴. Nitekim yukarıda da bahsetmiş olduğumuz üzere anonim şirket esas sözleşmede belirlenen işletme konusunu elde etmek amacıyla kurulur ve bu çerçevede faaliyet gösterir¹³⁵.

Bu hükümler doğrultusunda Ultra Vires prensibinin kaldırılması ile şirketin işletme konusu dışında işlem yapmasının veya yetkili temsilcilerin işletme konusunu aşacak şekilde işlem yapmasının önünün açılmadığı, TTK'nın bu tür işlemleri hala hukuka uygun bulmadığı söylenebilecektir¹³⁶.

Ancak 6762 sayılı Kanun döneminde şirketin işletme konusunu aşan işlemleri için hak ehliyetini haiz olmaması sebebiyle bu işlemlerin yok hükmünde sayılması sebebiyle üçüncü şahısların mağduriyeti ortaya çıkarken, günümüzde Ultra Vires prensibinin kaldırılması ile şirketin hak ehliyetinin daraltılmasından vazgeçilerek gerçek kişiye özgü olanlar haricinde her türlü hak ve borca ehil olduğu hüküm altına alınmış¹³⁷, böylece şirketin işletme konusu dışındaki hak ve borçlara da taraf olabilmesinin önü açılmıştır¹³⁸. Bununla birlikte üçüncü kişilerin hukuk ve işlem güvenliğinin sağlanması amacıyla Ultra Vires prensibi kaldırılarak, şirketin hak ehliyeti genişletilmiş ise de ticari hayatın güvenliğini sağlamak amacıyla kötü niyetli işlemler ile üçüncü kişilerin zarara uğratılmasının önüne geçilebilmesi için TTK'nın 371. maddesinin 2. fıkrası ile temsile yetkili temsilcilerin şirketin işletme konusu dışındaki işlemleri için şu hüküm getirilmiştir:

¹³³ Tekinalp, a.g.e., s. 262.

¹³⁴ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 643; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 119; Koçak, a.g.e., s. 110.

¹³⁵ Koçak, a.g.e., s. 110.

¹³⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 113.

¹³⁷ Burçak Yıldız, Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukuki Niteliği, 2011, Batider XXVII, s. 117.

¹³⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 350.

“Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.”

Görülebileceği üzere şirket, yetkili temsilcilerin esas sözleşmede belirlenen işletme konusu dışındaki işlemleri sebebiyle ancak bu işlemin şirketin işletme konusu içerisinde olmadığını bilmeyen veya bilebilecek durumda olmayan üçüncü kişilere karşı bağlı tutulmuştur¹³⁹. TTK hükmün devamında bir adım daha ileriye giderek şirketin işletme konusunu içeren esas sözleşmesinin ilan edilmiş olmasını da bilme veya bilebilecek durumda olma hususunun ispatı için yeterli saymamış ve işlem güvenliğinin sağlanması açısından önemli bir adım daha atmıştır¹⁴⁰.

Böylece yeni düzenleme ile şirket ticari sicilde ilan edilmiş olsa dahi üçüncü kişilere karşı işlemin şirketin işletme konusu dışında olduğu gerekçesiyle işlemin yok hükmünde olduğunu öne süremeyecektir¹⁴¹.

Fakat her ne kadar TTK düzenlemesi gereğince anonim şirket dış ilişkide yapılan işlemin işletme konusu dışında olduğunu bilmeyen üçüncü kişilere karşı işletme konusu dışındaki işlemle bağlı olsa da yukarıda ifade ettiğimiz üzere TTK anonim şirketin işletme konusu dışında faaliyet göstermesini istememekte ve bu tür işlemleri yetkili temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamı dışında tutmaktadır. Bu durumda iç ilişkide bu durumu bilen temsilci temsil yetkisi kapsamı dışında bulunan bir işlem gerçekleştirmiş olacak olup, anonim şirketin bu tür işlemler ile zarara uğraması halinde işlemi gerçekleştiren temsilcilerin yetki kapsamlarını

¹³⁹ Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 643; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 123 vd; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.113.

¹⁴⁰ Günay, a.g.e. s. 50; Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 641.

¹⁴¹ Tekinalp, a.g.e., s. 263.

aşarak hareket etmeleri sebebiyle iç ilişkide temsilcilerin sorumluluklarına gidilebilecektir¹⁴².

2.2.2.2. Temsil Yetkisinin Dış İlişkide Sınırlanamayacağı Kuralı

TTK sisteminde temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri, murahhas üye ve/veya müdürler yönünden dış ilişkide temsil yetkisine ilişkin getirilecek sınırlamaların iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği kuralı mutlak bir yasaklama niteliğinde değildir¹⁴³. TTK tarafından bu kısıtlamaya iki istisna getirilerek ticari hayatın özellikleri ve pratik ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak bu hükme esneklik kazandırılmıştır. TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası bu istisnaları şu şekilde belirlenmiştir: “...*temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülediğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir.*”

TTK tarafından getirilen düzenleme ile yukarıdaki hükümde belirtilen merkez veya şube işlerine özgüleme veya birlikte temsile ilişkin sınırlamaların geçerli kabul edilmesine ilişkin hususların incelenmesi faydalı olacaktır.

2.2.2.2.1. Temsil Yetkisinin Merkez veya Şube İşlerine Özgülenmesi

Günümüzde ulusal ve uluslararası ticaret hacmi önemli boyutlara ulaşmış buna bağlı olarak ticaret şirketleri de son derece büyük ve karmaşık yapılar haline gelmiştir. Nitekim dünyanın çeşitli yerlerinde faaliyet gösteren küresel şirket yapıları ortaya çıkmış, işlem hacmi, boyutları ve çeşitleri artmıştır. Böylece şirketin merkezden ve tek bir yerden yönetilmesi güçleşmiş ve hatta olanaksız hale gelmiştir. Bunun sonucunda şirketler faaliyet gösterdiği çeşitli yerlerde şubeler

¹⁴² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.113; Kırca/Çelik/Manavgat, a.g.e., s. 639-640; Mustafa Çeker, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku, Adana 2011, s. 330; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 112; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.113.

¹⁴³ Tekinalp, a.g.e., s. 259.

açma yolunu seçmiş ve bunları merkeze bağlayarak yapılandırma yoluna gitmiştir. Böylece şirket teşkilatında merkez ve şubeler olarak ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. Şubelerin sayısının çok fazla olması, uzak olması gibi ihtimaller göz önünde bulundurulduğunda bu şubelerin merkezden yönetiminin ve her iş için merkeze danışmalarının, her iş ve işlem için merkezden imzaya yetkili temsilciler gelmesi gibi durumların ticaret hayatının hız ve pratikliği ile bağdaşmayacağı açıktır.

Bu sebeplerle TTK sisteminde kanun koyucu ticari hayatın bu kaygıları ve pratik ihtiyaçları gözeterek sadece şubenin veya merkezin iş ve işlemlerine özgü temsilciler atanabilmesi ve bu sınırlamanın dış ilişkide üçüncü kişilere karşı da öne sürülmesi olanağını sağlamıştır¹⁴⁴.

Böylece imzaya yetkili temsilcilerin yetkilerini kullanabilecekleri iş ve işlemler sadece merkez veya şube işlemlerine özgülenerek bu yönden temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı sınırlandırılabilir. Örneğin böyle bir sınırlama halinde sadece merkez adına yetkili olan bir temsilci şube adına yapılacak işlemleri, sadece şube adına yetkili olan bir temsilci ise merkez adına yapılacak işlemleri yapamayacaktır. Böylece her ne kadar aynı tüzel kişiliğin unvanı altında¹⁴⁵ anonim şirketin temsilcisi olarak hareket etseler de merkez veya şubede yetkili temsilcilerin temsil yetkisi yer bakımından sınırlandırılmış olacak ve şirket adına her türlü iş ve işlemde şirketi temsil edemeyecek, sadece yetkili olduğu şube veya merkez adına işlemler yapabilecektir¹⁴⁶.

2.2.2.2.2. Birlikte Temsil

TTK tarafından 371. maddenin 3. fıkrasında öngörülen imzaya yetkili temsilcilerin temsil yetkisine dış ilişkide getirilebilecek bir diğer sınırlama ise birlikte temsil (kuralıdır. Birlikte temsil kuralı; gerçekleştirilecek iş ve işlemde şirketin bağlanabilmesi ve temsilin gerçekleştirilebilmesi için, şirket tarafından

¹⁴⁴ Tekinalp, a.g.e. s. 259.

¹⁴⁵ Tekinalp, a.g.e., s. 259.

¹⁴⁶ Koç, a.g.e. s. 160.

yetkilendirilmiş birden fazla temsilcinin ancak şirket unvanı altına birlikte imza atarak şirketi bağlayabilmesi olarak ifade edilebilecektir. Bu istisna, TTK'nın 370. maddesinde bulunan şirketin temsil yetkisinin iki yönetim kurulu üyesi tarafından birlikte kullanılması şeklindeki kanuni usul ile de benzerdir.

Birlikte imza kuralı ilk aşamada her ne kadar bürokrasiyi arttıran bir sınırlama olarak görünse de bu sınırlama önemli faydalar sağlamakta ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Zira birlikte imza ile temsil gerçekleştirilmesi sayesinde işlem en az iki farklı kişinin onayından geçmekte böylece daha iyi bir denetim sağlanmaktadır¹⁴⁷. Nitekim tek kişinin yetkili olmasından kaynaklanabilecek güven sorunu da bu yöntem ile giderilebilmekte ve işlem tek kişinin inisiyatifine bırakılmamaktadır. Böylece hem işlem güvenliği, hem anonim şirketin çıkarları daha iyi bir şekilde korunabilmektedir. Nitekim TTK bu hususları göz önünde bulundurarak birlikte imza yönündeki sınırlamayı kabul ederek buna imkan tanımıştır.

Anonim şirket tarafından birlikte imza kuralının kabul edilmesi ve imzaya yetkili temsilcilerin yetkilerinin bu şekilde sınırlandırılması halinde, anonim şirketi bağlayıcı bir şekilde temsil işleminin gerçekleştirilebilmesi için anonim şirket tarafından belirlenen sayıda temsilcinin de şirket unvanı altına imza atması işlemin geçerliliği için zorunlu olacak ve ancak belirlenen sayıda temsilcinin gerçekleştirdiği işlem ile şirket bağlanabilecektir¹⁴⁸.

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da yerleşik içtihatlarında da aynı yönde şu şekilde görüş bildirmiştir:

“Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere ve özellikle borçlu şirketin çift imzayla temsili mümkünken takibe konu çeklerin tek imza taşıması karşısında borçlunun itirazının kabulü ile takibin durdurulmasına karar verilmesi yerine,

¹⁴⁷ Tekinalp, a.g.e., s. 259.

¹⁴⁸ Koç, a.g.e., s. 160.

somut olay yönüyle uygulama yeri olmayan takibin iptaline karar verilmiş olmasına göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, takibin iptaline ilişkin önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır¹⁴⁹. ”

TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası gereğince temsil yetkisine ilişkin birlikte imza sınırlamasına ilişkin olarak da ticaret siciline tescil imkanı tanınmış olup, böylece bu sınırlamanın ticaret siciline tescili sayesinde üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilmesine olanak sağlanmıştır.

3. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ VE YETKİLENDİRME – KAVRAM VE KARŞILAŞTIRMA

Bu aşamada yetkinin devredilmesi ve yetkilendirme kavramları arasındaki farka kısaca değinilmesi faydalı olacaktır.

Yetki devrinin (delegasyon) söz konusu olduğu durumlarda yetki, onu kullanma hakkına ve yetkisine sahip olan kişi ve/veya organdan tamamen çıkmakta ve devredilen/delege edilen kişi ve/veya organa geçmektedir.

Yetki verilmesinin(yetkilendirme) söz konusu olduğu durumlarda ise yetki, yetkilendiren kişi ve/veya organın tasarrufundan çıkmamakta olup, sadece ayrıca bir kişiye de bu yetkiyi kullanma imkanının tanınması halinde söz konusu olmaktadır.

İki kavram ve usul arasında çok önemli farklar bulunmaktadır. En önemli fark yukarıdaki tanımlardan da anlaşılabilceği üzere devir halinde yetkinin kullanım hakkı devreden kişi veya organdan tamamen çıkmakta olup, devreden kişi veya organın bu yetkiyi devirden sonra kullanabilme imkanı kalmamaktadır. Devir sonrasında yetkiyi kullanma hakkı tamamen devredilen kişi veya organa geçmektedir. Yetkilendirmenin söz konusu olduğu hallerde ise yetkilendiren kişi

¹⁴⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 28.03.2012 tarih ve 2012/12-82 E., 2012/247 K. sayılı Kararı.

veya organın verdiği yetkiyi kullanma hakkı devam etmekle birlikte aynı yetkiyi yetkilendirilen kişi veya organ da kullanabilecektir. İlk durum söz konusu olduğuunda bir işin yapılması tamamen delege edilen/devredilen kişi veya organa bırakılmakta, ikincisinde ise bir işin yapılmasından yetkili ve sorumlu kişi sayısı arttırılmakta, yetkiyi veren ile birlikte yetkilendirilen de aynı işten sorumlu ve yetkili olmaktadır.

Yetki devri ve yetki verilmesi usullerinde en önemli fark ise bu iki usulün niteliğinden kaynaklanmaktadır. Şöyle ki devir yapılması halinde yetkinin asli sahibi olan kişi veya organdan tamamen çıkması söz konusu olduğu için devir yapılabilmesi ancak ve ancak kanunda açıkça izin verilen hallerde söz konusu olabilmektedir. Nitekim TTK 375. maddesi bu hususta yönetim kurulunun aşağıdaki yetki ve görevlerini devredilemez ve vazgeçilemez olarak belirlemiş olup, bu yetkilerin delegasyonu mümkün değıldir:

“Madde 375- (1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.*
- b) Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.*
- c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiğı ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.*
- d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.*
- e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.*
- f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının*

düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.”

TTK tarafından yönetim kurulunun yukarıdaki görev ve yetkilerini devretmesi emredici bir şekilde yasaklanmış olup, bu yetkilerin yönetim kurulundan başka bir organa veya kişiye devri mümkün olmayıp, yönetim kurulu tarafından kullanılması zaruridir¹⁵⁰.

İlgili hüküm yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının temel sınırlarını çizmekte olup, bu şekilde sorumluluğun temel esaslarını belirlemekte ve bu yetkilerin kullanılarak üst yönetimin bizzat yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.¹⁵¹

Bunların haricinde ise yine esas sözleşme ile yönetim kurulunun bazı yetki ve görevlerini devretmesi yasaklanabilecektir. Bu durumda da esas sözleşme ile yasaklanan bu yetkilerin yönetim kurulu tarafından devredilemeyeceği söylenebilecektir. Bu bağlamda TTK’da veya esas sözleşme ile yasaklanmayan ve yönetim kuruluna ait olan yetkilerin ise yönetim kurulu tarafından başka kişi veya organlara devri mümkündür.

Son olarak iki işlemin niteliğinden kaynaklanan en önemli fark ise sorumluluk noktasında ortaya çıkmaktadır. Zira TTK sisteminde yetki ve sorumluluk arasında doğrusal bir ilişki kurulması amaçlanmış ve zarardan sorumlunun tespiti yönünden yetkinin kimde olduğu sorusunun cevabına odaklanmıştır¹⁵². Bu bağlamda bir görev ve işlem için birinin yetkilendirilmesi durumunda, yetkinin asli sahibi olan ve yetkilendiren organın da aynı iş ve işlemin yapılması için yetkisinin devam ettiği yukarıda belirtilmiştir. Bu noktada yetkinin asli sahibi olan organın yetkisinin devam

¹⁵⁰ Bahtiyar, a.g.e., s. 226; Duygu Demirel, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, Sa. 2, 2012, ss. 211–250, s. 221.

¹⁵¹ Beşir Fatih Doğan, 2012, Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, MÜHFHAD, C.18, S.2 (Özel Sayı), s. 610.

¹⁵² Altay, a.g.e., s. 9.

ettiği, yetkinin ve görevin asli sahibinin bu organ olması sebebiyle de görev ve yetkinin hukuka ve şirketin menfaatlerine uygun olarak kullanılmasn noktasında sorumluluğunun devam ettiği, yine aynı şekilde yetkilendirilen kişinin yetkiyi uygun bir şekilde kullanması, verilen işi kanuna ve hukuka uygun bir şekilde şirket menfaatleri doğrultusunda yerine getirmesi için gözetim ve denetim sorumluluğunun son derece geniş bir şekilde devam ettiği söylenebilecektir. Ancak yetkinin devredilmesi halinde yukarıda da belirttiğimiz üzere, yetkiyi kullanma hakkı asli sahibi olan devreden organdan tamamen ayrılmakta ve devredilen kişiye geçmektedir. Bu durumda devredilen yetkinin kullanılması ile yapılan iş ve işlemlerden sorumlu olan da yetkiyi devralan olmaktadır. Nitekim TTK'nın anonim şirketlerde sorumluluk rejimini düzenleyen 553. maddesinin 2. fıkrası yetkinin devri halinde sorumluluk rejimini aşağıdaki şekilde düzenlemiştir:

“Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fül ve kararlarından sorumlu olmazlar.”

Görülebileceği üzere TTK, yetki devrinin söz konusu olduğu durumlarda yetkiyi devreden organ veya kişilere, yetkiyi devralacak kişinin seçiminde makul derecede özen ve itina gösterilmesi yükümlülüğünü getirmiş olup, devralacak kişinin seçimine ilişkin olarak bu yükümlülüğü yerine getiren kişi veya organın, devredilen görev veya yetkinin devralan kişi tarafından kullanılmasından sorumlu olmadığını düzenlemiştir.

Buna karşılık ilgili hükmün esas alındığı mehz İsviçre Ticaret Kanunu'nda seçimde özen yükümlülüğünden başka yetkiyi devreden sorumluluktan kurtulabilmesi için nezaret ve talimat sorumluluğu da öngörülmüştür¹⁵³. Bu bağlamda kanunumuz sadece seçimde özeni kabul ederek mehz kanundan bu noktada ayrılmış ve daha dar bir yükümlülük kabul etmiştir¹⁵⁴. Görülebileceği üzere

¹⁵³ Kürşat Göktürk, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, 2014, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 187.

¹⁵⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 436; Karşı yönde seçim ile birlikte gözetimde de sorumluluğun devam ettiğine dair görüş için bkz; Altay, a.g.e., s. 293 vd.

yetki devrinin söz konusu olduğu hallerde, yetkinin devreden asli organ veya kişiden tamamen çıkması halinin doğal bir sonucu olarak devreden kişinin sorumluluk rejimi buna paralel olarak daraltılmıştır.

Buna karşılık yetkilendirmenin söz konusu olduğu hallerde yetkilendiren kişi veya organdan yetkinin çıkmaması ile birlikte o görev ve yetkinin kullanılmasından asli sorumlu değişmemekte ve buna paralel olarak asli görevli ve yetkili kişi veya organın sorumluluğunda herhangi bir daralma söz konusu olmamakta olup, asli yetkili kişi veya organın sorumluluğu devam etmektedir. Ayrıca yetki devrinden farklı olarak yetkilendiren kişi veya organın, yetkilendirdiği kişinin iş ve işlemlerine yönelik olarak da gözetim ve denetim sorumluluğu ortaya çıkmakta ve yetkilendirilen kişi tarafından yapılan işlemler ve alınan kararlardan da sorumluluğu gündeme gelmektedir.

Anonim şirketin temsilinin ne şekilde olacağı ile bu yetkinin devredilmesi usulünün yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda değerlendirilmesi zaruridir. Yukarıda da belirtildiği üzere anonim şirketlerin temsilde TTK'nın 370. maddesinin 1. fıkrasında öngördüğü sistem; anonim şirketin temsili görev ve yetkisinin yönetim kuruluna ait olması ile birlikte temsilin dış ilişkide iki yönetim kurulu yesi tarafından birlikte atılacak çift imza ile gerçekleştirilmesi şeklindeyir. Ancak bu temsil şekli mutlak olmayıp, aynı maddenin ikinci fıkrası ile farklı bir temsil sisteminin belirlenebilmesine izin verilmiş olup, yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin devredilebilmesine de açıkça izin verilmiřtir¹⁵⁵.

TTK'nın 370. maddesinin 2. fıkrası: *“Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.”* hükmünü amirdir. Hükümden görülebileceği üzere TTK sisteminde, yönetim kurulunun temsil yetkisini bir yönetim kurulu üyesine veya bununla birlikte yönetim kurulu yesi olmayan dışardan birine devredebilmesine olanak tanınmıřtır¹⁵⁶. Bu noktada

¹⁵⁵ Kırca/elik/Manavgat, a.g.e., s. 626.

¹⁵⁶ Kartal, a.g.e., s. 88.

yukarıda detaylıca belirtildiği üzere yönetim kurulunun, temsil yetkisini devretmesi halinde, temsil yetkisi yönetim kurulundan tamamen çıkmakta ve devredilen kişi veya kişilere geçmektedir. Böylece her bir yönetim kurulu üyesinin kanun gereğince sahip olduğu birlikte imza ile kullanılabilen genel temsil yetkisi kalkmakta olup, bunun sonucunda yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsil edebilmesi ve şirket adına dış ilişkide üçüncü kişilere karşı iş veya işlem yapabilmesi mümkün olmamaktadır. Bu durumda bu iş ve işlemlerin yapılmasında yetkili olacak kişi veya kişiler sadece temsil yetkisinin devredildiği kişiler olacaktır. Temsil yetkisi kaldırılan yönetim kurulu üyeleri yönünden ise yetkinin asli sahibi olarak, bu kişi veya kişilerin yaptığı işlemler ve aldıkları kararlardan, sadece yukarıda da belirtilen bu kişilerin seçiminde özen gösterme yükümlülüğü noktasında sorumluluk taşıyacaktır¹⁵⁷.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, TTK'nın 370. maddesinin ikinci fıkrası yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri hususunda çeşitli pratik gerekçeleri göz önünde bulundurarak, bir yönetim kurulu üyesinin mutlaka temsile yetkili olmasına yönelik bir kısıtlama getirmiştir. Anonim şirket yönetim kurulu yukarıdaki hüküm doğrultusunda temsil yetkisini yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçına devredebileceği gibi, yönetim kurulu üyesi olmayan birine de temsil yetkisinin devri mümkündür. Hemen belirtmek gerekir ki, temsil yetkisinin devri TTK gereğince münhasıran yönetim kuruluna verilmiş olup, genel kurulun esas sözleşmeyle veya başka bir şekilde temsil yetkisinin doğrudan üçüncü bir kişiye devrine ilişkin iş veya işlem yapması mümkün değildir¹⁵⁸. Ancak belirtildiği üzere temsil yetkisinin yönetim kurulundan tamamen çıkmaması için ve pratik gerekçeler göz önünde bulundurularak, temsil yetkisinin dışarıdan birine devredilmesi halinde, yönetim kurulu üyelerinden birinin de mutlaka temsil yetkisine haiz olması şart koşulmuştur¹⁵⁹. Temsil yetkisinin yönetim kurulu üyesine devredilmesi halinde bu

¹⁵⁷ Delegasyon halinde de seçim ile birlikte gözetim sorumluluğunun birlikte devam ettiğine dair görüş için bkz; Altay, a.g.e., s. 293 vd.

¹⁵⁸ Veliye Yanlı, Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?, İÜHFM, C.LXXI, S.2, 2013, s. 447.

¹⁵⁹ Kartal, a.g.e., s. 89; Balaban, a.g.e., s. 52.

üye murahhas üye, dışarıdan birine devredilmesi halinde ise bu kişi murahhas müdür sıfatını almaktadır.

Temsilin şekli ise TTK tarafından yukarıda da belirtildiği üzere şirket unvanı altına atılacak çift imza ile olmakla birlikte, temsil yetkisinin devri ile birlikte şirketin temsil usulünün de değiştirilebilmesi mümkün olmakla birlikte temsil yetkisinin tek üyeye devredilmesi halinde zorunlu da olacaktır. Bu bağlamda yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin tek bir üyeye devredilmesi halinde, bu üye münhasıran imzaya da yetkili olacak olup, tek imza ile şirketi temsil edebilecektir¹⁶⁰.

Temsil yetkisinin, birden fazla üyeye veya bir üye ile birlikte murahhas müdüre devredilmesi halinde ise anonim şirket tarafından şirketin temsil şekline ilişkin olarak bir seçim yapılması gerekmektedir. Bu durumda, murahhas üyeler ve murahhas müdür, ayrı ayrı ve tek imza ile şirketi temsile yetkili olabileceği gibi, kanuni usul uyarınca anonim şirketin çift imza ile murahhaslar tarafından birlikte temsili de söz konusu olabilecektir. Birlikte temsil şeklinde düzenleme yapılması halinde şirket adına bağlayıcı iş ve işlemler yapılabilmesi için yukarıda da bahsedildiği üzere birlikte temsile yetkili olanların tamamı tarafından şirket unvanının altına atılacak imza ile birlikte şirketin temsili gerçekleştirilebilecektir. Birlikte imza ile temsilin söz konusu olduğu durumlarda ise şirketin tek imza ile temsili gerçekleştirilemeyecek olup, bu şekilde şirketin temsili ile iş ve işlemler gerçekleştirilebilmesi mümkün olmayacaktır.

3.2. Temsil Yetkisinin Üçüncü Kişilere Verilmesi

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere anonim şirketlerde şirketi temsile yetkili organ, şirket adına bağlayıcı iş ve işlemler gerçekleştirme yetkisine sahip asli organ yönetim kurulusudur. Ancak günümüzdeki ticari ilişkilerin, iş ve işlemlerin karmaşıklığı, uzmanlaşma ihtiyacı, coğrafi imkansızlıklar, ekonomik avantaj ve dezavantajlar nedeniyle anonim şirket tarafından gerçekleştirilecek tüm iş ve

¹⁶⁰ Kutluk, a.g.e., s. 45.

işlemlerin yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilebilmesi ise mümkün değildir¹⁶¹. Yukarıda detaylıca incelendiği üzere bu pratik mülahazalar göz önünde bulundurularak temsil yetkisinin yönetim kurulu dışında üçüncü kişilere devredilebilmesine veya üçüncü kişilerin temsille yetkilendirilebilmesine olanak tanınmıştır¹⁶².

Bu temsil yetkisinin kapsamına göre yetki devredilen veya yetkilendirilen üçüncü kişiler temsil yetkilerinin kapsamına göre çeşitli sıfatlar alabilmektedir. Yukarıda da incelendiği üzere, yönetim kurulunun temsil yetkisi kendisine yetki devredilen murahhas üye ve murahhas müdür temsil yetkisi kendisine devredilen en kapsamlı temsilcilerdir.

Bunun haricinde ise şirketi temsille yetkilendirilebilecek, şirket adına çalışacak başka kişiler de olabilecektir. Bunlar ise kanunlarda temsil yetkilerinin kapsamı doğrultusunda tacir yardımcılarını olarak düzenlenen ticari vekil, ticari mümessil ve diğer tacir yardımları gibi sıfatlar alabilmektedir¹⁶³. Ancak bu noktada hemen belirtmek gerekir ki, tacir yardımcılarını bağımlı ve bağımsız tacir yardımcılarını olarak ikiye ayrılmaktadır. Bağımlı tacir yardımcılarını, anonim şirketin idari işleyişi içerisinde onun çalışanı olmakla birlikte bağımsız tacir yardımcılarını anonim şirketin idari işleyişinde bulunmamakta, anonim şirket çalışanı da olmamaktadır¹⁶⁴. Bağımsız tacir yardımcılarının da duruma göre adına iş ve işlem gerçekleştirdikleri şirketi temsil yetkisi olabilmektedir bu temsil yetkisi ise yukarıda da belirtildiği üzere şirket tarafından iradi olarak verilen bir temsil yetkisidir. Bağımsız tacir yardımcılarının şirketin idari işleyişi içerisinde bulunmaması ve şirket çalışanı olmaması sebebiyle çalışmamızın kapsamı dışında kaldığından anonim şirketin temsil yetkisine ve temsilcilerine ilişkin olarak sadece şirketin idari işleyişi içerisinde bulunan ve şirket çalışanı olan bağımlı tacir yardımcılarını incelenecektir.

¹⁶¹ Hüseyin Ülgen/Mehmet Helvacı/Abuzer Kendigelen/Arslan Kaya/Fusun Nomer Ertan, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2015, s. 673.

¹⁶² Şener, Ortaklıklar Hukuku, s. 375.

¹⁶³ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 675.

¹⁶⁴ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 675.

Kısaca bu tacir yardımcılarının incelenmesi anonim şirketin temsiline tam olarak anlaşılabilmesi için faydalı olacaktır.

3.2.1. Ticari Temsilci

Bağımlı tacir yardımcılardan olan ticari temsilciye ilişkin kanuni düzenlemeler TBK’da yer almıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere bağımlı tacir yardımcılarını, bağımsız tacir yardımcılardan ayıran en önemli özellik bağımlı tacir yardımcılarının, şirketin idari işleyişine tabi olması ve şirketin idari işleyişi içerisinde hizmet/iş akdi ile bağlı şirket çalışanı olan bir kişi olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁶⁵.

Ticari temsilci TBK’nın 547. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır:

“Ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir.

İşletme sahibi, ticari temsilcilik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır; ancak ticari işletme sahibinin ticari temsilcinin fiillerinden sorumluluğu, tescilin yapılmış olmasına bağlı değildir.”

Yukarıdaki hükümden görülebileceği üzere, ticari temsilci kavramı ve yetkileri kanun koyucu tarafından ticari işletme kavramı üzerinden tanımlanmıştır¹⁶⁶. Bilindiği üzere tacir sıfatına sahip anonim şirket tarafından işletme konusu içerisinde pek çok ticari faaliyet yürütülebilmekte, yine aynı anonim şirket çatısı altında pek çok ticari işletme çalıştırılabilmektedir. Bu bağlamda pek çok ticari işletmesi bulunabilecek bir anonim şirketin tüm ticari işletmelerinin sadece yönetim kurulu tarafından temsiline gerçekleştirilebilmesi pratik olarak mümkün olmamakla birlikte ticari hayatın hızına da uygun değildir. Dolayısıyla anonim

¹⁶⁵ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 680.

¹⁶⁶ Cevdet Yavuz, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, İstanbul, 2012, 11. Baskı, s. 611; Oruç Hami Şener, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Ankara 2015, s. 8.

şirketler tarafından ticari işletmelere ticari temsilci atanarak, ticari işletmenin yerinden profesyonel bir şekilde yönetimi, ticari hayatın hızlı akışına uygun bir şekilde işletilebilmesi ile birlikte karışık iş ve işlemlerin mümkün olduğunca isabetli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi mümkün olmaktadır¹⁶⁷.

Ticari temsilci, bağlı tacir yardımcıları arasında işletmenin yönetim ve temsilinde en geniş yetkili, kural olarak kısıtlanamaz yetkilerle donatılan adeta işletenin kendisi gibi yetkili kılınan kişi olarak kanunlarda düzenlenmiştir¹⁶⁸. Böylece ticari temsilci işleten tacir adına ticaret unvanı altına imza atarak işletme konusuna giren tüm işlemleri tacir adına bağlayıcı bir şekilde yapmaya yetkilidir¹⁶⁹.

TBK'nın 547. maddesindeki tanımdan da anlaşılacağı üzere ticari temsilcinin temsil ve yönetim yetkisi atandığı ticari işletmeye özgülenmiştir. Nitekim TBK'nın 548. maddesinde ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamına ilişkin şu düzenleme yapılmıştır:

“Ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır.

Ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz.”

Görülebileceği üzere ticari temsilcinin yönetim ve temsil yetkisi, atandığı işletmenin amacı ve işleri ile sınırlandırılmıştır, bu bağlamda ticari temsilcinin atandığı ticari işletme dışında anonim şirketi temsil yetkisinin bulunmadığı söylenebilecektir¹⁷⁰. Ticari temsilci, atandığı ticari işletmeye ilişkin iş ve işlemlerde ise yukarıda yer verilen TBK'nın 548. maddesi çerçevesinde işletmenin amacı içerisindeki tüm iş ve işlemleri yapmaya, işletmenin sahibi olan tacir anonim

¹⁶⁷ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 678.

¹⁶⁸ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 677; Güntin, a.g.e., s. 10.

¹⁶⁹ Esra Cenkci, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018, s. 37; Yavuz, a.g.e. s. 610; Koçak, a.g.e., s. 117.

¹⁷⁰ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 686.

şirketin ticari unvanı altında onun adına iş ve işlemler gerçekleştirmeye yetkili olacaktır¹⁷¹. Bunun tek istisnası ise; TBK'nın 548. maddesinin 2. fıkrasında belirtildiği üzere, taşınmazları devretme veya taşınmazlar üzerinde aynı hak tesis etme hususunda açıkça yetkilendirilmemiş olması halinde ticari temsilci buna ilişkin iş ve işlemlerde anonim şirketi temsil edemeyecek ve bu işlemleri gerçekleştiremeyecektir¹⁷². Ticari temsilci her ne kadar iradi bir temsilci ise de yetkilerinin kapsam ve genişliğinin ticari hayatın istikrarı ve güveni yönünden önem arz etmesi sebebiyle kanun koyucu ticari temsilcinin yetki kapsamı hakkında özel bir düzenleme yapmıştır. Ticari temsilci yönünden iradi temsilcinin temsil yetkisinin serbestçe belirlenebileceğine ilişkin ilkedden ayrılmış ve ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı kanun tarafından en geniş şekilde tespit edilmiştir¹⁷³. Bu bağlamda her ne kadar ticari temsilci anonim şirkette iradi temsilci niteliğinde olsa da yetki kapsamını ve sınırlarını kanundan almaktadır¹⁷⁴. Bunun sebebi ise bu kadar geniş yetkili bir temsilcinin karşısında üçüncü kişilerin iş ve işlemlere olan güvenlerinin korunmasına duyulan ihtiyaçtır¹⁷⁵.

TBK'nın 547. maddesinin açık ifadesinden görülebileceği üzere bu temsilci atamasına ilişkin olarak yetki devri değil, yetki verilmesi söz konusudur. Dolayısıyla asli temsilci olan yönetim kurulunun, temsilci atanan ticari işletmeye ilişkin temsil ve yönetim yetkisi, yönetim kurulundan çıkmamakta olup, yönetim kurulu tarafından da bu yetki kullanılabilir. Ayrıca söz konusu ticari işletmenin yönetimi ile birlikte iş ve işlemlerine dair asli yönetim ve temsil yetkisinin sahibi yönetim kurulunun sorumluluğu, yetki devrinde olduğu gibi sınırlanmamıştır.

¹⁷¹ Yavuz, a.g.e. s.610; Güntin, a.g.e., s. 11.

¹⁷² Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 685; Güntin, a.g.e., s. 20; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 34.

¹⁷³ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 6782.

¹⁷⁴ Güntin, a.g.e., s. 9.

¹⁷⁵ Ertan Demirkapı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 12, Özel Sayı: 2010, s. 826.

TBK'nın 547. maddesinin 2. fıkrasında, ticari işletmeyi yönetmek ve temsil etmek üzere atanan ticari temsilcinin ticaret siciline tescili de öngörölmüştür¹⁷⁶. Ancak fıkranın devamından görölebileceğı üzere işletme sahibi tacir tüzel kişiliğın bu temsilcinin fiil ve işlemlerinden doğan sorumluluğı ticaret siciline tescile bağı değildir. Bu bağlamda ticari temsilcinin ticaret siciline tescil edilmemiş olması durumunda da yaptığı iş ve işlemlerin ticari işletme sahibi taciri bağlayıcı olacağı ve sonuç doğuracağı söylenebilecektir. Dolayısıyla ticaret siciline tescilin, ticari temsilci atanmasında kurucu değil açıklayıcı nitelikte olduğı sonucuna ulaşılabilir¹⁷⁷.

Nitekim TBK'nın 547. maddesinin 1. fıkrasında ticari temsilcilik ataması ve yetkisinin örtölü olarak da verilebileceğı düzenlenmiş olup¹⁷⁸, tacir tarafından açık bir şekilde ticari temsilci olarak atanmamış temsilci tarafından tacir adına yapılan iş ve işlemlerin kapsam ve niteliğinin, kanunda düzenlenen ticari temsilcinin yetkileri kapsamında kaldığının değerdendirilmesi durumunda bu temsilcinin ticari temsilci olarak kabul edilebileceğı ve yaptığı iş ve işlemlerin ticari işletme sahibi taciri bağlayacağı sonucuna ulaşılacaktır. Nitekim Yargıtay da yerleşik içtihatlarında temsilcinin yaptığı işlemlerin niteliğine göre değerdendirme yapılması ve sonuçlarının buna göre belirlenmesi gerektiğı yönünde şu açıklamaları yapmıştır:

“Mahkemece, takibe konu bonodaki keşideci imzasının, bono tanzim tarihindeki davacı şirket temsilcisinin temsil yetkisi ve geniş yetkiler verdiğı ...'ye ait olduğı, ...'ye verilen vekaletnamedeki yetkiler incelendiğinde bu kişinin davacının 6098 sayılı TBK'nın 547. maddesine göre ticari temsilci olarak kabul edilmesi gerektiğı, davacının bono bedelinden sorumlu olduğı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir.

¹⁷⁶ Kutgi Taşan, a.g.e., s. 35.

¹⁷⁷ Aksi yönde bknz. Koçak; a.g.e., s. 117; aynı yönde bknz; Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, s.680; Şener, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, s.95.

¹⁷⁸ Güntin, a.g.e., s. 12.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, 17/10/2018 gününde oybirliğiyle karar verildi¹⁷⁹. ”

Yargıtay yine aynı şekilde başka bir uyuşmazlık konusu olayda açıkça ticari temsilci şeklinde temsilcinin niteliği belirtilmemiş olsa da örtülü olarak verilen yetki kapsamına göre temsilcinin ticari temsilci niteliğinde olduğuna ve temsil yetkisinin kapsamına ilişkin şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“Mahkemece, yukarıda yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiş ise de 22.07.2008 tarihli vekaletname incelendiğinde, davalının vekil tayin ettiği dava dışı ...'ın, çok geniş yetkilerle davalıyı temsil ettiği, 6098 sayılı TBK'nın 547. maddesi (818 sayılı BK'nın m. 449) gereğince, dava dışı vekilin ticari temsilci olduğu ve bu nedenle davalı adına tüm hukuki işlem ve eylemleri gerçekleştirebileceği anlaşılmaktadır.

Somut olayda, dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacı ile dava dışı ... arasında aktedilen 05.08.2010 tarihli kredi sözleşmesinde, davalının adının yanındaki imzanın ticari temsilcisi dava dışı ... tarafından davalı adına ve hesabına atıldığının anlaşılmasına, somut olayın özelliği itibarıyla, ticari temsilci tarafından vekaleten imza atıldığı yönünde bir ibarenin bulunmamasının sonuca etkili olmamasına göre, dava dışı vekilin, davalı adına ve hesabına vekaleten üçüncü kişiler lehine kefalet verme yetkisinin bulunduğu kabulü gerekirken, yanılığlı değerlendirme ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmayıp, davacı vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 01.06.2016 tarih 2015/13160 E. 2016/6014 K. sayılı onama ilamının kaldırılarak, mahkemece verilen kararın açıklanan nedenle bozulması gerekmiştir¹⁸⁰. ”

¹⁷⁹ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 17.10.2018 tarih ve 2016/19575 E., 2018/5000 K. sayılı Kararı

¹⁸⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 04.10.2018 tarih ve 2016/10315 E., 2018/6052 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise verilen yetkilerin kapsamının ne şekilde değerlendirilmesi gerektiğine ve temsilcinin niteliğinin belirlenmesine yönelik olarak uygulanması gereken kriterleri şu şekilde belirlemiştir:

“Vurgulanmalıdır ki; yukarıda yapılan açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, bir kişinin ticari vekil mi, yoksa ticari mümessil mi olduğunun çekişmeli bulunduğu hallerde, öncelikle, o kişiye işletme sahibi (veya işletmeyi temsile yetkili kişi) tarafından verilen yetkilerin içerik ve kapsamı dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır.

Eğer, verilen yetkiler, işletmenin hem olağan ve hem de olağanüstü nitelikteki bütün işlerinin idare edilmesine olanak tanıyan bir içerik ve genişlikte ise, ortada ticari mümessilin bulunduğu; buna karşılık, sadece olağan işlerle sınırlı bir yetki verilmiş ise, ticari vekilden söz edilmesi gerektiği kabul edilmelidir¹⁸¹.”

TBK, ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlanabilmesine de açıkça izin vermiştir. Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlanması TBK’nın 549. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

“MADDE 549-

(1) Temsil yetkisi, bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilir.

(2) Temsil yetkisi, birden çok kişinin birlikte imza atmaları koşuluyla da sınırlandırılabilir. Bu durumda, diğerlerinin katılımı olmaksızın temsilcilerden birinin imza atmış olması, işletme sahibini bağlamaz.

(3) Temsil yetkisine ilişkin yukarıdaki sınırlamalar, ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz.

(4) Temsil yetkisine ilişkin diğer sınırlamalar, tescil edilmiş olsalar bile, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.”

¹⁸¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 27.04.2016 tarih ve 2014/325 E., 2016/556 K. sayılı Kararı

Görülebileceği üzere TBK, üçüncü kişiler nezdinde ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda; temsil yetkisinin ticari işletmenin bir şubesine özgülenmesi veya birlikte imza ile sınırlanması durumunda bu sınırlamanın tescil yoluyla üçüncü kişiler nezdinde sonuç doğuracağını düzenlemiştir¹⁸². Bunun haricindeki sınırlamalar ise ticaret sicile tescil edilemeyecek olup, tescil edilmesi halinde dahi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Ancak hemen belirtmemiz gerekir ki ticari temsilcinin temsil yetkisine getirilen bunlar haricindeki sınırlamaların üçüncü kişi tarafından bilindiğinin ispat edilmesi halinde tacir işlemle bağlı olmadığını üçüncü kişiye karşı da öne sürebilecektir.

Günümüzde ticaret şirketlerinin modern hayatın bir getirisi olarak çeşitli yerlerde şubeler aracılığıyla da faaliyet göstermesi gerekebilmekte olup, şubelerin tüzel kişiliği olmadığından yönetimi ve temsili zorluk arz edebilecektir. Bu sebeple tacirler şubeleri, yetkileri şube ile sınırlanmış ticari temsilcileri vasıtası ile yönetmeyi seçmektedir¹⁸³. Buna göre ticari işletmenin sahibi olan tacir, atadığı ticari temsilcinin temsil yetkisini ticari işletmenin sadece bir şubesine özgüleyebilecek olup, bu ticari temsilcinin başka şubeler veya ticari işletme adına üçüncü kişiler nezdinde yapacağı işlemler temsil yetkisinin kapsamı dışında kalacak ve yetkisiz temsil niteliğinde olmakla ticari işletme sahibi taciri bağlamayacaktır¹⁸⁴. Ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube ya da merkez işlemlerine özgülendiği durumlarda bunun açıkça belirtilmesi gerekmekte olup, aksi halde yetkinin sınırlanmadığı kabul edilmelidir. Örneğin bir şube için ticari temsilci tayin edilmesi, yetkinin şube ile sınırlanmadığının açıkça belirtilmediği halde şube işlerine özgülendiği anlamına gelmeyecektir¹⁸⁵. Ancak bu yetkisiz temsil kapsamındaki iş ve işlemlerin, ticari işletmenin sahibi olan tacir tarafından kabul edilmesi durumunda bu iş ve işlemlerin de bağlayıcı hale geleceği kuşkusuzdur. Hemen belirtilmesi gerekir ki yetki alanının daraltılması için şubenin

¹⁸² Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 687; Güntin, a.g.e., s. 44.

¹⁸³ Güntin, a.g.e., s. 45.

¹⁸⁴ Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e., s. 687; Güntin, a.g.e., s. 46.

¹⁸⁵ Yavuz, a.g.e., s. 612.

bulunması zorunlu olup, ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube sayılmayan yerler için sınırlanması sonuç doğurmayacaktır¹⁸⁶.

Ticari temsilcinin temsil yetkisine getirilebilecek bir diğer sınırlama ise birlikte imzadır. Her ne kadar yukarıda açıklandığı üzere, TTK tarafından kabul edilen, yönetim kurulu nezdinde ticaret şirketinin kanuni temsil rejimi çift imza olsa da ticari temsilcinin ticari işletmeyi tek başına temsili öngörülmüştür¹⁸⁷. Aksine bir sınırlandırma olmadığı sürece ticari temsilci tek başına bağlayıcı ve sonuç doğuran işlemler yapabilmektedir. Kanun koyucu tarafından temsil rejiminde böyle bir farklılık öngörülmesi de son derece doğaldır, zira yukarıda da belirtildiği üzere tacir olan anonim şirket, pek çok farklı ticari işletmeye sahip olabilecek olup, yaptığı iş ve işlemlerin niteliği ile temsil yetkisinin kapsamı çok daha geniştir. Bu bağlamda temsil yetkisi çok daha dar olan ticari temsilcinin, tacir tüzel kişiliğin yönetim kurulunun aksine tek imza ile bağlayıcı ve sonuç doğuran işlemler yapabileceğinin kabul edilmesi son derece doğal olup, ticari hayatın gereklerine uygundur. Ancak TBK'nın ticari temsilcinin temsil yetkisini düzenleyen 549. maddesi ticari temsilcinin temsil yetkisinin de birlikte imza ile sınırlandırılabilirliğini düzenlemiştir. Böylece ticari temsilcinin yaptığı iş ve işlemlerin, ticari işletmenin sahibi tacir tüzel kişilik tarafından daha şeffaf bir şekilde denetlenmesi ve ticari işletmenin daha güvenli bir şekilde yönetilebilmesi sağlanabilecektir. Zira miktar olarak çok büyük iş ve işlemlerin gerçekleştirildiği ticari işletmeler de bulunmaktadır. Dolayısıyla şeffaf bir şekilde denetimleri ve yönetimleri de buna paralel olarak oldukça zorlaşmaktadır¹⁸⁸.

Böylece tek imza ile ticari işletmeyi bağlayıcı iş ve işlemler yapabilen ticari temsilcinin temsil yetkisi, bu yetkiyi veren ve atamayı yapan tacir tüzel kişiliğin yetkili organı tarafından bu temsil yetkisinin birlikte imza ile kullanılması şeklinde sınırlandırılabilir. Böyle bir sınırlamanın söz konusu olması durumunda temsil

¹⁸⁶ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 688.

¹⁸⁷ Yavuz, a.g.e., s. 613.

¹⁸⁸ Güntin, a.g.e., s. 47.

yetkisi ancak birlikte imza ile sonuç doğurucu bir şekilde kullanılabilir¹⁸⁹. Nitekim TBK'nın 549. maddesinin 2. fıkrasında açıkça birlikte temsil sınırlamasının öngörüldüğü durumlarda tek imza ile yapılan işlemlerin ticari işletme sahibini bağlamayacağı kabul edilmiştir. Ancak bu işlemlerin ticari işletme sahibi tüzel kişilik tarafından kabul edilmesi halinde bu işlemlerin de bağlayıcı olacağı ve sonuç doğuracağı açıktır. Son olarak belirtmek gerekir ki, birlikte imza sınırlamasının olduğu durumlarda, ticari temsilci ile birlikte imza yetkisine sahip olan diğer kişi veya kişilerin ticari temsilci niteliğinde olması zorunlu değildir. Birlikte imzaya yetkili bu kişi ticari işletme sahibi tacirin yetkili organı tarafından yetkilendirilmiş herhangi bir kişi olabilir.

Kanuni olarak ticari temsilcinin temsil yetkisi, ticari işletmenin bütününe tek başına temsil etmek şeklinde olmakla birlikte yukarıda belirtilen, temsil yetkisinin şube işlerine özgülenmesi veya birlikte imza ile temsil şeklinde sınırlandırılması halinde bu sınırlamaların ticaret siciline tescil edilmesi durumunda iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde sonuç doğuracağı TBK'nın 549. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir.

Ticari temsilcinin temsil yetkisindeki bu iki sınırlamanın ticaret siciline tescili ise kurucu nitelikte olmayıp açıklayıcı niteliktedir. Bu sebeple sadece iyiniyetli üçüncü kişilere karşı sonuç doğurmaktadır¹⁹⁰. Zira ticari temsilcinin temsil yetkisindeki sınırlamalar tescil edilmese bile iç ilişkideki sınırlamayı bilen ticari temsilcinin, işletmenin sahibi olan tacire karşı iç ilişkide sorumluluğu ortaya çıkacaktır. Nitekim ticari temsilcinin temsil yetkisindeki sınırlamayı bilen, iyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı da ticari işletme sahibi tüzel kişilik bu işlemle bağlı olmayacaktır. Ancak sınırlamanın tescil edilmediği durumlarda, bunu bilmeyen iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ticari işletme sahibi tüzel kişinin bu işlemlerle bağlı olacağı açıktır. Sınırlamaların tescil edilmesi durumunda ise bu sınırlamalar iyi niyetli üçüncü kişilere karşı da hüküm ifade edecektir¹⁹¹.

¹⁸⁹ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 688.

¹⁹⁰ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 689.

¹⁹¹ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 689.

Daha önce de belirtildiği üzere temsil yetkisinin kapsamı ve niteliği, tamamen bu yetkiyi veren kişi veya organın tasarrufuna bağlıdır. Temsil yetkisini veren kişi veya organ, temsil yetkisinin sınırlamaları ve niteliğini istediği şekilde ve kapsamda belirlemek hususunda özgürdür¹⁹². Dolayısıyla ticari temsilciyi atayan yetkili kişi veya organ bu ticari temsilcinin temsil yetkisinin içeriğini ve sınırlamalarını yukarıdaki iki sınırlamadan farklı şekilde de belirleyebilecek ve düzenleyebilecektir¹⁹³. Örneğin ticari temsilcinin temsil yetkisinin miktar olarak sınırlanması veya belirli iş ve işlemlerle sınırlanması şeklinde de çeşitli kısıtlamalar getirilebilecektir. Fakat bu sınırlamaların tesciline kanun tarafından izin verilmemiş olmakla birlikte bir şekilde tescil edilmesi halinde dahi, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı bu sınırlamalar öne sürülemeyecektir¹⁹⁴. Ancak, temsil yetkisindeki bu sınırlamaları bilmesine rağmen temsil yetkisini aşacak şekilde hareket eden iş ve işlemler gerçekleştiren ticari temsilcinin tüzel kişiliğe karşı iç ilişkide sorumluluğunun olacağı açıktır¹⁹⁵. Yine aynı şekilde bu sınırlamaları bilen iyi niyetli olmayan üçüncü kişiler de bu sınırlamaları aşacak şekilde iş ve işlemlere dayanarak tüzel kişiliğe başvuramayacak olup, tüzel kişilik de bu kişilere karşı bu iş ve işlemler ile bağlı olmayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, ticari temsilci atanmasının, yetkisinin ve sınırlamaların tescili kurucu olmayıp açıklayıcı niteliktedir. Dolayısıyla ticari temsilcinin atanması gibi sona ermesi de tamamen yetkiyi veren kişi veya organın tasarrufundadır. Dolayısıyla ticari temsilci bu kişi veya organ tarafından her zaman görevden alınarak temsil yetkisi sona erdirilebilecektir. TTK'nın 550. maddesi ticari temsil yetkisinin sona ermesine ilişkin şu düzenlemeyi yapmıştır:

“MADDE 550- Temsil yetkisinin verildiği ticaret siciline tescil edilmemiş olsa bile, sona erdiği tescil edilir.

¹⁹² Güntin, a.g.e., s. 43.

¹⁹³ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 680.

¹⁹⁴ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 689.

¹⁹⁵ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 690; Güntin, a.g.e., s. 43.

(2) Temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece, bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler için geçerliliğini korur.”

Hükmün lafzından görülebileceği üzere ticari temsilcinin görevden alınmasının da ticaret siciline tescili öngörülmekle birlikte bu durumda da tescil kurucu değil açıklayıcı niteliktedir ve fakat tescilin yapılmaması durumunda temsil yetkisinin sona erdiğinin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı öne sürülememesi ve bu ticari temsilci tarafından yapılan yetkisiz temsil kapsamındaki işlemlerin sonuç doğurması gündeme gelecektir¹⁹⁶. Ancak temsil yetkisi sona erdirilen ticari temsilcinin yetkisiz temsil kapsamındaki iş ve işlemlerinden iç ilişkide tüzel kişiliğe karşı sorumluluğu ortaya çıkacak olup, bu hususu bilen iyi niyetli olmayan üçüncü kişiler nezdinde de bu iş ve işlemler tacir tüzel kişiliğe karşı sonuç doğurmayacaktır.

3.2.2. Ticari Vekil

Yukarıda da belirtildiği üzere temsil yetkisine sahip bağımlı tacir yardımcılarında en geniş yetkilere sahip ve en önemli olanı ticari temsilcidir. Ticari vekil ise yine temsil yetkisine sahip olmakla birlikte, temsil yetkisinin kanuni kapsamı ticari temsilciye göre daha dardır¹⁹⁷.

TTK’nın 551. maddesi ticari vekili şu şekilde düzenlemiştir:

“MADDE 551- Ticari vekil, bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişidir.

Bu yetki, işletmenin alışılmış bütün işlemlerini kapsar. Ancak, ticari vekil açıkça yetkili kılınmadıkça, ödünç olarak para veya benzerlerini alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, dava açamaz ve açılmış davayı takip edemez.”

¹⁹⁶ Yavuz, a.g.e., s. 613.

¹⁹⁷ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 693.

Hükümden görülebileceği üzere ticari vekil, ticari temsilcilik yetkisi verilmeden, ticari işletmeyi yönetmek veya bazı özel iş ve işlemleri yapmak üzere, ticari işletme sahibi tarafından temsil yetkisi verilen kişidir. Ticari vekil, işletmenin tüm işleri ve yönetimi için yetkilendirilmiş ise “genel ticari vekil”, bazı özel işlemler için sınırlı olarak yetkilendirilmiş ise “özel yetkili ya da sınırlı yetkili ticari vekil” olarak nitelendirilmektedir¹⁹⁸.

Ticari vekiller genellikle iç ilişkide tacire hizmet akdi ile bağlı, temsil yetkisi ticari temsilciye göre dar kapsamlı ve işletmenin mutad işlemleri ile sınırlı iradi temsilcilerdir. Genel yetkili ticari vekil işletmenin olağan tüm işlemleri konusunda yetkili iken sınırlı yetkili ticari vekillerin yetki kapsamı bundan daha dar olup, özel olarak yetkilendirildikleri konularda mutad işlemlerde yetkilidirler¹⁹⁹.

Yukarıda detaylıca incelendiği üzere ticari temsilci atandığı ticari işletmeye ilişkin özel olarak yetkilendirilmedikçe taşınmaz devri haricinde her türlü iş ve işlemi yapmak hususunda yetki sahibi iken, ticari vekilin yetkisi ticari işletmenin alışılmış işlemleri ile sınırlıdır. Nitekim hükmün ikinci fıkrasında açıkça belirtildiği üzere açıkça yetkili kılınmadıkça tacir veya ticari işletme adına ödünç para veya benzerlerini de alamamakta, kambiyo taahhüdünde bulunamamakta, dava açamamakta veya açılmış davayı da ticari işletme veya tacir adına takip edememektedir. Ticari vekillerin temsil yetkisine ilişkin bu sınırlama ise işin nitelik ve niceliğine ilişkin sınırlama olarak doktrinde tanımlanmaktadır²⁰⁰.

Yargıtay yerleşik içtihatlarında aynı yönde şu şekilde değerlendirme yapmıştır:

“Mahkemece, davaya konu senet üzerinde davacı şirket adına atılan imzanın dava dışı ... tarafından atıldığı hususunun tarafların kabulünde olduğu, davacı şirket yetkilisi ...tarafından ve dava dışı ...' ye noter kanalıyla verilen vekaletnamede bu kişinin ticari vekil olarak tayin edildiği, ticari vekilin açıkça yetki verilmedikçe kambiyo taahhüdünde bulunamayacağı, dava konusu edilen senet altındaki ...' nin

¹⁹⁸ Yavuz, a.g.e., s. 614.

¹⁹⁹ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 693.

²⁰⁰ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 696.

imzasının davacı şirketi bağlamayacağı gerekçesiyle davanın kabulüne, İİK.72/5. maddesi gereğince tazminatın şartları olmadığından davacının tazminat talebinin reddine karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davalı vekilinin yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz eden davalıdan alınmasına, 20/12/2018 gününde oybirliğiyle karar verildi²⁰¹.”

Yargıtay başka bir kararında da ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamına ilişkin olarak şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“Davacı keşideci şirket adına dava konusu çeki imzalayan şirket çalışan ... ’ün kendisine verilen vekaletname içeriğinden, bu çalışanın yetkisinin şirketin alacaklarını tahsile yönelik olduğu, şirketi borçlandırıcı işlem yapmak konusunda herhangi bir yetkisinin bulunmadığı, mevcut yetkilerinin bile 50.000,00 TL ile sınırlı olduğu, şahsın davacı şirketin ticari vekili olarak hareket ettiği anlaşılmaktadır²⁰².”

Hükümden ve yer verilen Yargıtay içtihatlarından görülebileceği üzere, ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamının aksine ticari vekilin temsil yetkisini veren yetkili organ veya kişi bu temsil yetkisinin içeriği ve sınırını serbestçe iradi olarak tayin edebilecek ve sınırlandırabilecektir²⁰³.

Ticari vekillere ilişkin sınırlamalardan öncelikle gözetilmesi gereken, yer itibarıyla sınırlandırmadır. Ticari vekiller genellikle işletmenin merkez veya şubelerinde faaliyet göstermekte olup, işyeri içerisinde temsile yetkili kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Özel olarak yetkilendirilmedikçe işletme dışında taciri temsil yetkisi

²⁰¹ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 20.12.2018 tarih ve 2018/2107 E., 2018/6746 K. sayılı Kararı.

²⁰² Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 20.09.2018 tarih ve 2018/2263 E., 2018/4361 K. sayılı Kararı.

²⁰³ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 696.

bulunmamaktadır²⁰⁴. Örneğin işletme içerisinde tahsil yetkisi bulunan bir ticari vekil, özel olarak yetkilendirilmedikçe işletme dışında tacir adına tahsilat yapamayacaktır.

Ticari vekilin temsil yetkisine ilişkin belirtilebilecek bir diğer sınırlama ise daha önceki bölümlerde detaylıca açıklandığı üzere tüm temsilciler bakımından geçerli olan işletme konusu ile sınırlılıktır²⁰⁵. Buna göre ticari vekil işletme konusu dışındaki işlemlerde tacir adına temsil yetkisine sahip değildir.

Ticari temsilcinin aksine ticari vekilin ticaret siciline tescili ve dolayısıyla yetki sınırlamalarının tescili öngörülmemiştir. Zira ticari temsilci niteliği gereği az sayıda olabileceksen, yukarıda da açıklandığı üzere çeşitli yetki sınırlamaları ve tanımlamalar ile niteliği gereği ve işletmenin büyüklüğüne paralel olarak pek çok ticari vekil tacir tarafından yetkilendirilebilecektir.

Ticari vekilin tayin edilmesi ve ticari vekil yetkisi verilmesi herhangi bir şekle tabi olmayıp, ticari temsilci gibi açık veya örtülü olarak kişilere ticari vekil yetkisi verilmesi söz konusu olabilecektir²⁰⁶. Bu durum uygulamada en çok uyumsuzluk çıkmasına sebebiyet veren konuların başında gelmekte olup, temsilcinin ticari temsilci mi yoksa ticari vekil niteliğinde mi olduğu, temsil niteliğine göre temsilci olarak yaptığı işlemi yapma yetkisinin bulunup bulunmadığı hususları uygulamada son derece önem taşımaktadır.

Yargıtay konuya ilişkin olarak yerleşik içtihatlarında şu değerlendirmeleri yaparak temsil yetkisinin kapsamının ve temsilcinin niteliğinin belirlenmesine yönelik yetki kapsamının irdelenerek sonuca ulaşılması gerektiğini şu şekilde belirtmiştir:

“dava dışı ... ’nın davacı şirketin ticari vekili olup olmadığının belirlenmesi, davacı şirketçe dava dışı ... ’ya verilmiş vekaletname varsa vekaletname örneğinin temin

²⁰⁴ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 696.

²⁰⁵ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 696.

²⁰⁶ Yavuz, a.g.e., s. 614.

edilmesi, ayrıca ... 'ya verilen vekaletnamenin kapsamına göre ticari temsilci sayılmasını gerektirecek durumların bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, ticari temsilci sayılması halinde bu kere ticari temsilin kötüye kullanılıp kullanılmadığının, yani temsilcinin kendi borcuna davacı şirket adına aval vermesinin temsilin kötüye kullanılması sayılacağından, şirket ana sözleşmesinde veya ortaklar kurulu kararıyla ticari temsilciye verilmiş bir iznin olup olmadığı üzerinde durularak varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, bu hususlar değerlendirilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir²⁰⁷. ”

Görülebileceği üzere ticari temsilci ve ticari vekil atanmasının herhangi bir şekle tabi olmaması, açık veya örtülü bir şekilde atanmasının mümkün olması sebebiyle uygulamada pek çok karmaşa yaşanmakta olup, Yargıtay temsilcinin niteliğinin fiili olarak kendisine verilen yetki kapsamına göre belirlenmesi gerektiği, temsilcinin mutad olmayan ve önemli işler yapma yetkisinin bulunması halinde, niteliği açıkça belirtilmemiş olsa da ticari temsilci olarak kabul edilmesi gerektiği, yetki kapsamına göre olağanüstü nitelikte işlemleri yapma yetkisinin bulunmaması ve mutad işlerle yetkilendirilmesi halinde ticari vekil olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu noktada ticari vekillere ilişkin olarak ticaret sicilinde tescil imkanının bulunmaması sebebiyle ticari vekillerin temsil yetkilerinin kapsamının nasıl belirleneceği ve üçüncü kişilerin ticari vekiller tarafından yapılan işlemlerin sıhhatine nasıl güvenileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere ticari işlemlerde işlemlerin hızı ve güvenliği ticari hayatın işleyişi bakımından son derece önemlidir. Ticari iş ve işlemlerin hem son derece hızlı hem de son derece güvenli ve sıhhatli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi tüm ticari iş yapanların ortak faydasına olmakla birlikte aynı zamanda ortak problemidir. Bu bağlamda ticari vekillerin yetkisine yönelik olarak ticaret siciline tescil imkanının bulunmaması ile birlikte ticari işletmenin büyüklüğüne göre ticari vekil sıfatına ve yetkilerine sahip

²⁰⁷ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 21.11.2018 tarih ve 2018/43 E., 2018/5977 K. sayılı Kararı.

pek çok kişinin bulunabilmesi söz konusu olabilecektir. Bu durumda ticari vekillerle iş ve işlem yapan üçüncü kişiler yapılan işlemin geçerliliğine ve sıhhatine ne şekilde güven duyabileceği önemli bir sorundur. Yine aynı şekilde yapılan iş ve işlemin ticari vekilin yetkileri dahilinde bulunup bulunmadığı, ticari vekil tarafından üçüncü kişiye nasıl kanıtlanacaktır ve güven duymaları sağlanabilecektir. Zira günümüzdeki teknolojik gelişmelerle birlikte sahte belge üretmenin son derece kolay olduğu aşıkardır.

İşte tüm bu sorunların çözümünü kanun koyucu alt bölümde açıklanacak ve tezimizin ana inceleme konusunu oluşturan sınırlı yetkili temsilci tayini ile çözmeyi amaçlamıştır. Bu soruna ilişkin daha detaylı incelemeler ve açıklamalar ilerleyen bölümlerde detaylı olarak değerlendirilecektir.

3.2.3. Diğer Tacir Yardımcıları

TBK'nın 552. maddesi diğer tacir yardımcılarını düzenlemektedir. Bu hükümde düzenlenen diğer tacir yardımcıları toptan, yarı toptan veya perakende satışlarla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlilerinin ticari işletmeyi üçüncü kişiler nezdinde temsil yetkisini müşterilerin kolaylıkla görebilecekleri bir yerde ve kolayca okuyabilecekleri bir biçimde, yazıyla aksine duyuru yapılmış olmadıkça, şu şekilde düzenlemiştir:

- 1.Ticari işletmenin alışılmış bütün satış işlemlerini yapmak
- 2.Yetkili oldukları işlemler hakkında faturaları imzalamak
- 3.Ticari işletmenin alışılmış işlemlerinden doğan borçların ifa edilmesine veya bunların hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesine ilişkin ihtar veya diğer açıklamaları işletme sahibi adına yapmak; bu nitelikteki ihtar veya diğer açıklamaları, özellikle alışılmış işlem dolayısıyla teslim edilmiş mallara ilişkin ayıp bildirimlerini ticari işletme adına kabul etmek.

Toptan, yarı toptan veya perakende satışlarla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlileri, kendilerine yazıyla yetki verilmiş olmadıkça, işletme dışında ve kasa görevlileri atanmışsa, işletme içinde satış bedellerini isteyip alamazlar. Bu kişiler, satış bedellerini almaya yetkili bulundukları hâllerde, faturaları kapatmaya veya makbuz vermeye de yetkilidirler.

Görülebileceği üzere ilgili hüküm sadece toptan, yarı toptan veya perakende satış yapan ticari işletmelerin görevli ve hizmetlilerinin müşteri niteliğindeki üçüncü kişilere karşı olan temsil yetkisini ve yapabilecekleri işlemleri sadece sınırlı bir şekilde düzenlemektedir.

Son olarak bağımlı tacir yardımcıları olan ticari temsilci, ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkisinin sona ermesi hususundan bahsetmek gerekir. Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere ticari temsilci, ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları kanunda tanımlanan bağımlı tacir yardımcıları olmakla birlikte yönetim kurulunun aksine kanuni temsilci değildir. Tamamen kendisine yetki veren tacirin iradesi doğrultusunda temsil ile yetkilendirilen iradi temsilcilerdir. Buna bağlı olarak da kendilerini yetkilendiren kişi veya organ tarafından iradi olarak temsil yetkilerine her zaman son verilebilecektir²⁰⁸. Nitekim TBK'nın 554. maddesi bu hususu şu şekilde açıkça ifade etmiştir:

“İşletme sahibi, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerini, aralarındaki hizmet, vekâlet, ortaklık ve benzeri sözleşmelerden doğan hakları saklı kalmak koşuluyla, her zaman geri alabilir.

İşletme sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölümü, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmez.”

²⁰⁸ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 696.

4. ANONİM ŞİRKETLERDE SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİ TAYİNİ

Anonim şirketlerin kanuni temsil rejimi ve kanuni temsilcilerine ilişkin temel düzenlemeler ve öngörülen sistem yukarıda detaylıca incelendi ve açıklandı. Yukarıda incelenen anonim şirketin temsili ve kanuni temsilcilerine ilişkin sistem 6762 sayılı Kanun kapsamında da uzun yıllardır uygulaması olan bir sistem olmakla birlikte 6552 sayılı Kanun'un 131. maddesi ile 10.09.2014 tarihinde TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası ile "sınırlı yetkili temsilci" kavramı anonim şirketlerin temsilinde yeni bir düzenleme ve kavram olarak hukukumuza girmiştir.

Öncelikle bu yeni temsil sisteminin anlaşılabilmesi için kanun koyucuyu bu düzenlemeyi yapmaya ve yeni bir temsil sistemi getirmeye yönelten mülhazaların incelenmesi faydalı olacaktır.

Öncelikle değişikliğe ilişkin gerekçelerin incelenmesi faydalı olacaktır. Değişikliğe ilişkin alt komisyonun gerekçesi şu şekildedir:

"Şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete istihdam ilişkisi ile bağlı olanların ve yetki sınırlarının, bu kişilerin görev yaptıkları pozisyonlara ilişkin görev tanımı, yetki ve sorumlulukların Türk Ticaret Kanununun 367'nci maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergede açıkça belirtilmek şartıyla, ticaret siciline tescil ve ilan edilebilmesine imkân sağlayan hüküm Tasarıya yeni 95 inci madde olarak eklenmiştir²⁰⁹."

Türkiye Büyük Millet Meclisi ("TBMM") Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gerekçesinde ise bu gerekçeye ek olarak şunlar belirtilmiştir:

²⁰⁹ <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?psira=119714&psorgukriteri=>

“Alt Komisyon metninin 95 inci maddesi; anonim şirketlerde zarara sebebiyet veren tacir yardımcılarının işlem ve eylemlerinde yönetim kurulu üyelerinin müteselsil olarak sorumlu tutulmalarını teminen değiştirilmesi suretiyle çerçeve 133 üncü madde olarak kabul edilmiştir²¹⁰. ”

Görülebileceği üzere kanun koyucuya göre değişikliğin temelinde yatan sebep, şirketi temsile yetkili kişilerin temsil yetkilerinin kapsamının üçüncü kişiler tarafından şeffaf ve kolay bir şekilde tespit edilebilmesi ile birlikte ticarete yetkisiz temsilden kaynaklanan belirsizliğin engellenmesi suretiyle güvenli bir ticari hayat yaratmaktır.

Düzenlemenin altında yatan bir diğer neden ise TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nun gerekçesinden görülebileceği üzere zarara sebebiyet veren temsilcilerin işlem ve eylemlerine ilişkin olarak, temsil yetkisinin asli sahibi olan yönetim kurulunun gözetim ve denetim sorumluluğuna bağlı olarak yasal sorumluluklarını temellendirmektir. Bunun altında ise temelde yatan gerçek 13.05.2014 tarihinde yaşanan ve tüm ülkeyi derinden etkileyerek, yaralayan Soma maden faciası gibi başka elim olayların yasal olarak önüne geçme çabasının olduğu düşünülmektedir²¹¹. Düzenlemenin amaçlarına ilişkin olarak kanun koyucunun amacının aksine söz konusu düzenlemenin sorumluların kapsamını daralttığı ve belirli kişileri sorumluluktan kurtardığı yönünde kanuna ilişkin muhalefet şerhlerinde görüşler de bulunmaktadır²¹².

Kanun koyucu tarafından düzenlemenin son kısmındaki yönetim kurulu üyelerinin, sınırlı yetkili temsilcinin yaptığı iş ve işlemler sebebiyle ortaya çıkan zararlardan müteselsil olarak sorumlu tutulmasına yönelik ibare ile yönetim kurulunun bu

²¹⁰ <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?psira=119714&psorgukriteri=>

²¹¹ Necla Akdağ Güney, 6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler, <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/Necla%20Akdağ%20Güney%20%206552%20Sayılı%20Torba%20Kanun%20ile%20TTK%20md.%20371%27e%20Eklenen%20Yedinci%20Fıkra%20İlişkin%20Değerlendirmeler%20.pdf> ("Akdağ Güney, 6552 sayılı Torba Kanun").

²¹² <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss639.pdf> (s. 397) Alt Komisyon Raporuna ilişkin muhalefet şerhi

maddeye göre sınırlı temsil yetkisi verdiği kişilerin seçimi ve işlemlerini daha dikkatli ve özenli olarak denetlemesi amaçlanmaktadır. Zira daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere yönetim kurulu temsil yetkisine sahip kişiler atayabilmekle birlikte bu kişilerin seçiminde ve işlemlerinin denetlenmesinde gözetim ve denetim sorumluluğu devam etmektedir. Böylece kanuni açıdan doğrudan yönetim kurulunu müteselsil olarak sorumlu kılan bir sorumluluk hükmü getirilerek, yönetim kurulunun temsilci seçiminde daha dikkatli ve özenli davranması sağlanmaya çalışılmıştır.

TBMM'nin kabul edilen kanun hükmüne ilişkin gerekçesi ise şu şekildedir:

“Şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete istihdam ilişkisi ile bağlı olanların ve yetki sınırlarının, bu kişilerin görev yaptıkları pozisyonlara ilişkin görev tanımı, yetki ve sorumlulukların Türk Ticaret Kanununun 367’nci maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergede açıkça belirtilmek şartıyla, ticaret siciline tescil ve ilan edilebilmesine imkân sağlayan hüküm Tasarıya yeni 95 inci madde olarak eklenmiştir²¹³ .”

Düzenlemenin altında yatan yukarıdaki sosyal nedenlerin yanında bir diğer önemli amaç ise yukarıdaki gerekçede belirtilen ticari hayatta fiili olarak uygulanan yasal düzenlemelere aykırılığın giderilerek, kanuni düzenlemenin fiili ticari hayata uyumunu sağlamak ve böylece ticari iş ve işlemlerde temsile ilişkin ortaya çıkan yasal sorunların önüne geçmektir. Yukarıda detaylıca bahsedildiği üzere temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemeler olan TTK’nın 371. maddesinin 3. fıkrası ve TBK’nın 549. maddesinin 1. ve 2. fıkrası, temsil yetkisinin yalnızca birlikte temsil ya da merkez veya şube işlerine özgülenmesine ilişkin sınırlamaların ticaret siciline tescil ve ilan edilebileceğini düzenlemişti. Bu nedenle teorik olarak ancak bu sınırlamalar ticaret siciline tescil ve ilan edilebilecek, böylece bu

²¹³ <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?psira=119714>

sınırlamalar sicilin olumlu ve olumsuz etkilerinden yararlanabilecek ve iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde de hüküm ifade edecektir.

Yukarıda bahsedildiği üzere temsil yetkisine getirilen ve ilan edilebilen bu iki sınırlama haricinde temsil yetkisine getirilebilecek sınırlamalar ticaret siciline tescil edilemeyecek, tescil edilse bile ticaret siciline tescilin olumlu ve olumsuz etkilerinden yararlanamayacak dolayısıyla iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde etki göstermeyecektir. Ancak ülkemizdeki ticari hayatın fiili işleyişi bu düzenlemeye uygun olarak gelişmemiştir²¹⁴. Yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Kanun döneminde de temsil yetkisine getirilen diğer sınırlamaların ticaret siciline tesciline kanun gereğince izin verilmemesi rağmen, temsil yetkisine getirilen diğer sınırlamalar da ticaret sicillerinin şirketlere boyun eğmesi sonucunda ticaret siciline bir şekilde tescil ettirilmişir²¹⁵. Yasak olmasına ve etki doğurmamasına rağmen ticaret siciline tescil ettirilen temsil yetkisine ilişkin diğer sınırlamalar uygulamada pek çok probleme ve karışıklığa yol açmış aynı zamanda fiili uygulamada da bu sınırlamaların tescili yerleşmiştir²¹⁶.

Kanuna aykırı olan bu tescil talepleri TTK'nın yürürlüğe girmesiyle ticaret sicilleri tarafından reddedilmeye başlanmış, şirketler ise kanuni düzenlemeye uyum sağlamak yerine hükmün fiili ticari hayata uygun hale getirilmesi ve sınırlamaların tesciline izin verilmesi için değişiklik yapılması yolunda lobi faaliyetleri yürütmüş olup, bu lobi faaliyetlerinin sonucunda ise kanun koyucu tarafından TTK'ya eklenen 371. maddenin 7. fıkrası ile yasal düzenlemelerin fiili ticari hayata uygun hale getirilmesi yoluna gidilmiştir²¹⁷.

TTK'nın 371. maddesine eklenen 7. fıkra ile getirilen sınırlı yetkili temsilci tayini doktrinde ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Necla Akdağ Güney, bu değişikliğin ultra vires ilkesinin kaldırılmasıyla anonim şirketlerin temsili ve sınırlandırılmasına

²¹⁴ Korkmaz, a.g.e., 2018; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 40.

²¹⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 119.

²¹⁶ Koç, a.g.e., s. 169.

²¹⁷ Veliye Yanlı/Gül Okutan Nilsson, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini, Batider, C. XXX, S. 4, 2014, s.8 ; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 119; Korkmaz, a.g.e., s. 14-15; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 40.

ilişkin ileri atılan adımdan geriye gidildiğini, şirketlerin baskısı sonucu kanuna aykırı gelişen uygulamanın yasal zemine kavuştuğu eleştirilerinde bulunmuştur²¹⁸. Özdamar kanun yapma tekniği açısından son derece yanlış bir değişiklik olduğunu ve amaca göre eklemenin yanlış yere yapıldığını²¹⁹, Kırca, bu düzenlemeye yer verilmeseydi Türk Hukuku'na daha çok hizmet edilmiş olacağını ve değişikliğin talihsizlik olduğunu ifade etmiştir²²⁰. Pulaşlı ise; değişikliği yapma usulsüzlüğü olarak ifade etmiş ve torba kanunla yapılan değişikliği eleştirmiştir²²¹.

Tezimizin konusunu oluşturan değişikliğin altında yatan sebepler, ticari ve sosyal olaylar ile kanun koyucunun gerekçeleri özetle yukarıdaki şekildedir. Buna karşılık yapılan bu değişikliğin ticari ve sosyal hayata yansımaları ile kanuni sistemin bütününe uyumu ve ilişkisi, düzenlemenin isabeti ve ticari hayatta yansımalarının olumlu mu olumsuz mu olduğunun tarafımızca değerlendirilmesi ise düzenlemenin geneli incelendikten sonra tezimizin son bölümünde yapılacaktır.

Tez konusunu oluşturan TTK'nın 371. maddesine 6552 sayılı Kanun'un 131. maddesi ile 10.09.2014 tarihinde eklenen 7. fıkra şu şekildedir:

“Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve

²¹⁸ Akdağ Güney, 6552 sayılı Torba Kanun, s. 1-2.

²¹⁹ Özdamar, s. 153-154.

²²⁰ İsmail Kırca, "TTK m. 371/7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım", Batider, Eylül 2014, C. 30, Sa. 3, ss. 23-37 (Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım), s. 23 vd.

²²¹ Hasan Pulaşlı, "6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanununa Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi", Legal Hukuk Dergisi, C. 12, Sa. 124, 2014, ss. 39-48, (Pulaşlı, Torba Kanun), s. 46.

ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.”

4.1. Sınırlı Yetkili Temsilci Kavramı

TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında yönetim kurulu tarafından düzenlemeye uygun bir şekilde sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek kişiler olarak; temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar gösterilmiştir²²². Ancak bu konuda “yukarıda belirtilen temsilciler” ibaresi hakkında doktrinde görüş ayrılıkları da bulunmaktadır. Öğretide bir kısım yazarlar bu ibareden, temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri ve yetki devri var ise temsil yetkisi devredilen Murahhas üye ya da Müdürlerin anlaşılması gerektiğini belirtmiştir²²³. Doktrinde bulunan karşı yöndeki görüşe göre ise bunlara ek olarak ticari mümessiller ve genel yetkili ticari vekillerin de ibare kapsamında olduğu²²⁴ ve bu hüküm kapsamında ticari temsilci veya genel yetkili ticari vekil atanamayacağını belirtmiştir²²⁵.

Kanaatimizce TTK'nın 371. maddenin 7. fıkrasında bulunan "yukarıda belirtilen temsilciler dışında" ibaresinden anlaşılması gereken ise; kanunun lafzı doğrultusunda TTK'nın 371. maddesinin 1. fıkrası kapsamında belirtilen temsile yetkili olan yönetim kurulu üyeleri ve 370. maddenin 2. fıkrası gereğince delegasyon yapıldı ise Murahhas üye veya Müdürler olmalıdır. Bu bağlamda bu iki grup temsilci bizim kanaatimizce de TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının kapsamı dışında tutulmuştur. Zira bu kişilerin yetki kapsamı ve dış ilişkideki sınırları bizzat kanun tarafından en geniş şekilde tayin edilmektedir.

²²² Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s.10.

²²³ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s.10; Cenkci, a.g.e., s.63; Korkmaz, a.g.e., s. 26; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, Limited Şirketlerin Temsili, Mart 2018, Ankara, s. 360.

²²⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 122; Akdağ Güney, 6552 sayılı Torba Kanun, s. 13; Ozan Oran, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 135;

²²⁵ Tekinalp, a.g.e., s. 261; Koç, a.g.e., s. 172.

Bu bağlamda hükümden görülebileceği üzere yönetim kurulu tarafından sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek kişiler, temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri ve şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar olarak iki grup şeklinde belirlenmiştir²²⁶. Öncelikle sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek söz konusu iki grup temsilcinin incelenmesi faydalı olacaktır.

4.1.1. Temsil Yetkisi Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri

Tezimizin yukarıdaki bölümlerinde detaylıca açıklandığı üzere anonim şirketi temsile yetkili kanuni organ yönetim kurulu olup, bu yetki yönetim kurulu tarafından kural olarak iki üyenin imzasıyla veya aksi kararlaştırılmışsa tek üyenin imzası ile kullanılmaktadır. Yönetim kurulunun her bir üyesi kanuni olarak şirketin yönetim ve temsilinde söz sahibi olmakla birlikte yönetim kurulu tarafından bu yetkinin kurul içinden seçilecek bir murahhas üyeye veya bir murahhas üye ile birlikte bir murahhas müdüre delege edilebileceği, temsil yetkisinin bu şekilde delege edilmesi halinde ise temsil yetkisinin diğer yönetim kurulu üyelerinden çıkacağı ve delege edilen üye ve/veya müdüre geçeceği açıklanmıştır²²⁷. Yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin murahhas üye ve/veya müdüre delege edilmesi halinde ise diğer yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketi temsil yetkisi tamamen ortadan kalkmakta böylece diğer yönetim kurulu üyeleri temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri haline gelmektedir²²⁸.

TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında sınırlı yetkili temsilci olabileceği belirtilen ilk grup kişiler bu şekilde temsil yetkisinin delege edilmesi ile temsil yetkisi ortadan kalkan yönetim kurulu üyelerinden oluşmaktadır²²⁹. Temsil yetkisi kaldırılan yönetim kurulu üyesine sonradan temsil yetkisi verilmesi her ne kadar çelişki gibi görünse de ticari hayat gereğince pratik ihtiyaçlar doğrultusunda temsil yetkisi kaldırılan yönetim kurulu üyesine temsil yetkisi verilmesi gerekebilecektir. Zira

²²⁶ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s.10.

²²⁷ Korkmaz, a.g.e., s. 23; Oran, a.g.e., s. 137.

²²⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 125; Oran, a.g.e., s. 137; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 42.

²²⁹ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 30.

kimi zaman tam temsil yetkisi vermek yerine yönetim kurulu üyesine sınırlı yetki verilerek tecrübe kazanması veya tam temsil yetkisi ile görev yapmak istemeyen ancak tecrübesinden yararlanılması gereken durumlarda üyelere sınırlı yetki verilerek uygulamada fayda sağlama yoluna gidilerek pratik ihtiyaçların karşılanması söz konusu olabilecektir²³⁰.

Hemen belirtmek gerekir ki anonim şirketin temsil yetkisi kendisine devredilen murahhas üye veya müdür açık bir şekilde bu maddenin kapsamı dışında kalmaktadır. Zira kendisine temsil yetkisi devredilen murahhas üye veya müdürün anonim şirketi temsil yetkisi sınırsız nitelikte olup, bunun herhangi bir şekilde TTK'nın 371/7. maddesi uyarınca sınırlandırılmasına ve bunun tescil ve ilan edilmesine kanun koyucu isabetli bir şekilde cevaz vermemiştir²³¹. Yani her halükarda sınırsız bir şekilde temsil yetkisine sahip bir murahhas üye ve/veya murahhas müdürün bulunmasının zorunlu olduğu açıktır.

Bu sebeple uygulamada herhangi bir yanlışlığa ve kötüye kullanılarak üçüncü kişilerin mağduriyetine sebebiyet vermemek için tescil ve ilan sırasında ticaret sicil tarafından sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilecek yönetim kurulu üyelerinin daha önce alınan usulüne uygun bir kararla temsil yetkilerinin devredilerek kaldırıldığına ilişkin kontrollerin yapılması önem arz etmektedir²³².

Son olarak belirtmek gerekir ki, doktrinde TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca temsil yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyelerinin sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilmesinin, TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası ile çelişki meydana getirdiği görüşü de gündeme getirilmiştir. Zira TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası uyarınca yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi şube veya merkez işleri ya da çift imza dışında sınırlanarak tescil edilememekte olup, TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası ile getirilen düzenleme ile bu hükmün dolanılması ve yönetim

²³⁰ Oran, a.g.e., s. 138.

²³¹ Korkmaz, a.g.e., s. 23.

²³² Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 33; Oran, a.g.e., s. 137.

kurulu üyesinin sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilerek her türlü sınırlamanın tescil ve ilanına olanak sağlanması sonucunu ortaya çıkaracağı da belirtilmiştir²³³.

Bu görüşe katılmadığımızı belirtmek isteriz, zira TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrasının kendisinden önce gelen 1. ve 2. fıkra ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrasındaki merkez veya şube işlerine özgüleme ve çift imzaya ilişkin tescil edilebilecek sınırlamalar temsil yetkisinin bulunması halinde gündeme gelebilecek olup, temsil yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyeleri yönünden hükmün dolanılması ve çelişki yaratılmasının söz konusu olmayacağını, TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasındaki düzenlemenin kendine özgü ve yeni bir temsil şekli olarak bu hükümlerden ayrı olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Son olarak hemen belirtilmesi gerekir ki bu madde kapsamında sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilen yönetim kurulu üyeleri bu kapsamda işlem yaparken yönetim kurulu üyesi sıfatıyla değil, ticari vekil sıfatıyla temsil yetkisini kullanarak işlem yapacak ve TBK hükümleri kapsamında temsil işlemi söz konusu olacaktır²³⁴.

4.1.2. Şirkete Hizmet Akdi ile Bağlı Olanlar

Sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilebilecek bir diğer grup kişi ise TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar şeklinde belirtilmiştir.

Bu bağlamda öncelikle şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar kavramından neyin anlaşılması gerektiği açıklığa kavuşturulmalıdır. Zira fiili ticari hayatta yukarıda da belirtildiği üzere şirketler çeşitli işleri kapsamında işin görülebilmesi için farklı nitelikte sözleşmelerle iş yaptırmaktadırlar²³⁵. Örneğin şirket; 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında iş sözleşmesi imzalamış olduğu işçisine, şirketin faaliyet konusuna göre özel nitelikteki iş kanunlarına göre çalışan işçilerine, TBK

²³³ Koç, a.g.e., s 173.

²³⁴ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s.30; Oran, a.g.e., s. 139.

²³⁵ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan, a.g.e. s. 695.

kapsamındaki bir hizmet, vekalet ya da eser sözleşmesi ile ve hatta yapılacak işin ihtiyaçlarına ve niteliklerine göre karma nitelikteki isimsiz bir sözleşme ile dahi temsil yetkisi vererek işlerini yaptırabilecektir.

Görülebileceği üzere bir anonim şirket faaliyet konusuna ve yapılacak işlerin niteliği ile ihtiyaçlarına göre pek çok farklı isim altındaki sözleşme ile iş gördürmek için temsil yetkisi verebilecektir. Dolayısıyla TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca şirket tarafından sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilebilecek kişi grubu olarak belirtilen şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar ifadesinden anlaşılması gereken kişilerin kapsamının açığa kavuşturulması gerekmektedir.

Öncelikle kanun hükmünün gerekçesinde hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar kavramına ilişkin bir belirlemede bulunulmamıştır²³⁶. Dolayısıyla kanun koyucunun hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar kavramından kastı kesin olarak anlaşılamamaktadır. Bu noktada kanımızca iki farklı şekilde yorum yapılması olasıdır. Öncelikle kanun hükmünün lafzi yorumu ile, kanun hükmündeki hizmet akdi ile bağlı olanlar ifadesi; TBK veya 4857 sayılı İş Kanunu ya da Özel İş Kanunları uyarınca hizmet sözleşmesi kapsamında bu sözleşmenin unsurlarını taşıyan şirket çalışanlarının anlaşılması gerektiği söylenebilecektir²³⁷. Nitekim doktrinde bir görüş bu düzenlenmenin istisnai nitelikte olduğunu bu sebeple TBK anlamında hükmün lafzına bağlı kalınarak hizmet akdi ilişkisinin ağır bastığı ilişkilerin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir²³⁸.

Kanun hükmündeki hizmet akdi ile bağlı olanlar ifadesinin kapsamına ilişkin yapılabilecek bir diğer yorum ve görüş ise; hükümde kastedilen ve amaçlananın temsil yetkisi ile sürekli olarak bir işin görülmesinin olduğu gerekçesiyle şirket ile temsilci arasındaki ilişkinin adının bir önem arz etmediği dolayısıyla hizmet akdi

²³⁶ <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/madedetaylari?psira=119714>

²³⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 125.

²³⁸ Karaahmetoğlu, a.g.e., s. 359; Kartal, a.g.e., s. 108.

ile bağı olanlar ifadesinden geniş anlamda sadece yukarıda belirtilen hizmet veya iş sözleşmelerinin değil amaca göre şirket için süreklilik arz eden²³⁹ bir şekilde temsil ilişkisi kapsamında iş görme edimi içeren tüm sözleşmelerin anlaşılmasının gerektiği yönündedir²⁴⁰.

Kanımızca hükümde belirtilen hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar ifadesinin amaca göre geniş biçimde yorumlanması gerekmektedir²⁴¹. Zira yukarıda da açıklandığı üzere ifadenin amaca göre geniş biçimde yorumlanması hükmün getiriliş amacına ve anonim şirketlerin temsiline ilişkin düzenlemelerin yapısına daha uygundur. Zira lafzi bir yorumla, sınırlı yetkili temsilci olarak atanacak kişiler ile şirket arasında mutlaka TBK veya 4857 sayılı İş Kanunu gibi kanunlar anlamında hizmet (iş) sözleşmesinin bulunmasının aranması durumunda hükmün uygulama alanının ciddi biçimde daralacağı söylenebilecektir. Nitekim böyle bir yorumun ticari hayatın hızı ve gerekliliklerini ayrıca kanun koyucunun hükmü getirişindeki amaçları da karşılayamayacağı açıktır. Aksi halde sınırlı yetkili temsilciye ilişkin olarak yapılacak atamalarda tescil ve ilan sırasında atanan kişilerin şirketle arasında hizmet akdi bulunup bulunmadığının ticaret sicil müdürlüğü tarafından denetlenmesi ve ilişkinin hizmet akdi olarak nitelenmemesi durumunda tescil talebini reddetmesi gerekliliği ortaya çıkacak olup, ticaret sicilden tescil sırasında böyle bir araştırma ve hukuki nitelendirme yapmasının beklenmesinin pratik olmayacağı söylenebilecektir²⁴².

Bir diğer belirtilmesi gereken husus ise TBK kapsamında ticari temsilci, ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları için aranmayan hizmet akdi ile şirkete bağlı olma şartının sınırlı yetkili temsilcide aranmasının çelişki yaratacağı hususudur²⁴³.

²³⁹ Korkmaz, a.g.e., s. 26.

²⁴⁰ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 12

²⁴¹ Cenkci, a.g.e., s. 40; Oran, a.g.e., s.141-142.

²⁴² Akdağ Güney, 6552 sayılı Torba Kanun, s. 25.

²⁴³ Oran, a.g.e., s.141.

Zira daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere ticari hayat hızlı hareket edilmesini gerektiren ve günün fiili ihtiyaçlarına göre sürekli değişim gösteren bir yapıdadır. Dolayısıyla ticari hayatı düzenleyen ticaret kanununun da bu değişime ve günün fiili ihtiyaçlarına uyum sağlayabilecek nitelikte olması büyük önem arz etmektedir. Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere şirketler tarafından faaliyet gösterilen iş alanlarına göre çok karmaşık ve uzmanlık gerektiren işlerin yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda şirketler de işin niteliği gereğince bu işler kapsamında uzmanlaşmış kişilere sık sık ihtiyaç duyabilmektedir. Dolayısıyla bu kişilerle vekalet sözleşmesi, eser sözleşmesi veya daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere işin niteliği gereğince karma nitelikte isimsiz bir sözleşme ile şirket tarafından iş gördürülebilmektedir, kanun koyucunun bu noktadaki hizmet akdi ifadesinin hukuk tekniği kapsamında belirli bir ilişki ve sözleşme tipini kastetmediği düşünülmektedir²⁴⁴. Hatta doktrinde bir görüş bu yorumu bir adım daha ileriye götürerek hizmet akdi ile bağlı olanlar ibaresi kapsamına doğrudan anonim şirketle sözleşmesi bulunmayan, anonim şirketle bu kişilerin işvereni arasında sözleşmenin bulunmasını da yeterli sayarak, doğrudan anonim şirketle sözleşmesel ilişkisi bulunmayan kişilerin de sınırlı yetkili temsilci olarak anonim şirket tarafından görevlendirilebileceğini kabul etmiştir²⁴⁵.

Şirket tarafından temsil yetkisi ile iş gördürülmek istenen kişiler teknik veya kanuni anlamda her zaman hizmet veya iş sözleşmesi ile çalışan kişiler olmayabilecektir. Hizmet akdi ile bağlı olanlar ifadesinin lafzi yorumlanması halinde ise bu kişilerin teknik anlamda hizmet akdi ile çalışmadığı gözetilerek, kanunun uygulanma alanı dışında kalacağı anlaşılmaktadır. Ancak kanımızca kanun koyucu tarafından amaçlanan sonuç bu değildir, zira böyle bir sonucun kabul edilmesi halinde aslında hükümle sınırlı yetkili temsilci olarak atanması amaçlanan pek çok kişinin kapsam dışında kalacağı görülmektedir. Nitekim böyle bir sonucun günümüzdeki hayatın ve teknolojinin karmaşıklığı ile ticari işlerin karmaşıklığı ile profesyonelleşme ve

²⁴⁴ Korkmaz, a.g.e. s. 24.

²⁴⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 13.

uzmanlaşmanın zorunlu bir hale geldiği değerlendirildiğinde amaçlandığı söylenemeyecektir.

Son olarak doktrinde ifade edilen “hizmet akdi ile şirkete bağlı çalışanlar” ibaresinden anlaşılması gereken kişilerin yönetim kurulu üyeleri ve Murahhas Müdürler dışında, her ne ad veya sözleşme tipi altında olursa olsun şirket çalışanları olduğu görüşüdür²⁴⁶. Bu bağlamda daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere kanuni temsil yetkisi bulunan yönetim kurulu üyeleri ile Murahhas Müdürler bu madde kapsamı dışındadır. Zira bu kişiler ile şirket arasındaki ilişkinin hizmet akdi kapsamında değerlendirilemeyeceği ve yukarıda da belirtildiği üzere bu temsilcilerin temsil yetkilerinin ve atama şekillerinin kanunda emredici şekilde düzenlendiği doktrinde kabul edilmiştir.

Sonuç olarak kanımızca hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar şeklindeki hükmün lafzi bir şekilde yorumlanması yerine günümüzün ihtiyaçlarına ve amaca uygun bir şekilde geniş yorumlanmasının ve şirket ile temsilci arasında mutlaka teknik ve hukuki anlamda bir hizmet veya iş sözleşmesinin aranmamasının amaca ve ticari hayatın ihtiyaçlarına daha uygun düştüğü söylenebilecektir²⁴⁷.

Ancak hemen belirtmek gerekir ki kanımızca yukarıda da belirttiğimiz gibi temsilci ve şirket arasındaki sözleşmenin isim ve niteliğinin amaca göre geniş olarak yorumlanması gerekmele birlikte bu akdi temsil ilişkisinin temsil yetkisi kapsamında temsil edilen şirketin talimatları doğrultusunda iş görme ve süreklilik arz edecek nitelikte olması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda hükümde belirtilen hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar kavramının kapsamında olan ve sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek kişilerin; yukarıda da belirtildiği üzere şirket ile aralarındaki sözleşmenin ismine göre değil ancak bu kriterler doğrultusunda

²⁴⁶ Özdamar, a.g.e., s. 159; Koç, a.g.e., s. 175.

²⁴⁷ Yanlı/Okutan Nilsson, s. 13; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 42.

ilişkinin temsil yetkisi kapsamındaki talimata göre iş görme ve süreklilik unsurları doğrultusunda belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kanımızca burada belirtilen bağımlılık unsurunun da çok geniş veya dar biçimde yorumlanmaması gerekmektedir. Kanaatimizce burada kanun koyucu tarafından bağlı ibaresi kastedilen ve anlaşılması gereken; zaten bu ilişkinin doğası gereği kapsamında olan temsil olunanın iradesi doğrultusunda talimat ile iş görmedir. Kanımızca bu doğrultuda bağımlılık unsurunun 4857 sayılı İş Kanunu ya da TBK gibi tamamen işverenin hiyerarşisi içinde iş görme olarak algılanmaması gerektiği düşünülmektedir.

Nitekim yukarıda da belirttiğimiz üzere şirket tarafından yapılan işin niteliğine göre hizmet veya iş sözleşmesi kapsamında şirket hiyerarşisi içinde bir yere sahip olmayan temsilciler ile de çeşitli nitelikteki sözleşmeler ile de hizmet-iş gördürme yolu seçilebilecek olup, bu kişilerin tüzel kişinin hiyerarşisi içinde teknik anlamda tüzel kişinin çalışanı olmamasına rağmen sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilmesi gerekmektedir. Günümüzdeki ticari hayatın ihtiyaçları, karmaşıklığı ve işin uzmanına yaptırılması gerekliliği kanımızca bunu zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda günümüzde şirketler tarafından yapılacak işin koşulları gereğince işin dış kaynaklara yaptırılması sıklıkla tercih edilen yöntemlerdendir. Bu bağlamda yapılacak işe göre şirket tarafından temsil ile yetkilendirilebilecek kişilerin bağımlılık unsurunun sıkı bir şekilde yorumlanmaması, atanacak temsilcinin mutlaka bir iş sözleşmesi kapsamında tüzel kişiliğin çalışanı veya hiyerarşisi içerisinde olmasının zorunlu olarak aranmaması gerektiği söylenebilecektir. Bu noktada kanımızca bağımlılık unsurunun temsil ilişkisinin yapısına uygun olarak temsil olunanın talimatı ile temsil ilişkisi kapsamında iş yapma şeklinde bulunması yeterli olacaktır.

Yukarıda belirtilen unsurlardan bir diğeri ise süreklilik unsurudur. Kanımızca süreklilik unsuru da sert bir şekilde yorumlanmamalıdır ancak temsil yetkisi verilecek kişi ile şirket arasındaki temsil ilişkisinin tek seferlik bir işe mahsus

olmaması veya en azından bir süre devam etme niteliğinin bulunması gerektiği düşünülmektedir²⁴⁸. Zira kanımızca kanun koyucu tarafından hükümle amaçlanan ve hedeflenen nitelikteki sınırlı yetkili temsilci tayininde süreklilik arz eden temsil yetkisinin düzenlenmek istendiği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda şirket ve sınırlı yetkili temsilci olarak atanacak kişiler arasında süreklilik arz eden bir iş görme ediminin ve temsil yetkisinin bulunması gerektiğinin yönünde değerlendirme yapılmasının hükmün amacına daha uygun düştüğü düşünülmektedir.

Sonuç olarak hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar hükmü kapsamında tüzel kişilik tarafından sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilebilecek kişi grubunun, bağlı ve süreklilik arz eden bir ilişki çerçevesinde şirket hiyerarşisi içerisinde veya yukarıda da belirtildiği üzere doğrudan hizmet sözleşmesi ile bağlı olmamakla birlikte temsil ilişkisi kapsamında temsil olunan şirkete ait hizmetleri yapmayı veya iş görmeyi şirket talimatları doğrultusunda taahhüt eden bir sözleşmeye dayanarak temsil yetkisi verilmiş kişiler olabileceği değerlendirilmektedir.

Sınırlı yetkili temsilci olarak atanacak kişiler TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına göre; daha önceki bölümlerde incelenmiş olan tacir yardımcılarında sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını kapsama alan bağımlı tacir yardımcılarını olabilecektir. Dolayısıyla yetki kapsamı ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını aşan kişilerin sınırlı yetkili temsilci olarak tayin edilemeyeceği söylenebilecektir. Bu bağlamda temsil yetkisi ve hizmet kapsamı ticari temsilci niteliğinde olanların 6102 sayılı 371. maddesinin 7. fıkrasındaki usule göre atanamayacağı söylenebilecektir. Ticari temsilci atanmasına ilişkin usul ve esaslar ile ticari temsilcinin yetkilerinin kapsamı önceki bölümde incelendiği şekilde kalmaya devam edeceği söylenebilecektir. Bu noktada tacir tarafından atanan temsilcinin ticari temsilci mi ticari vekil mi olduğu hususunda tereddüt yaşanması durumunda ise eğer sınırlı yetki ticaret sicile tescil edilmişse artık tacirin ilgili temsilciyi ticari

²⁴⁸ Kutgi Taşan, a.g.e., s. 42.

mümessil olarak tayin etme iradesinin bulunmadığı dolayısıyla kişinin sınırlı yetkili ticari vekil olduğu yönünde yorum yapılması gerektiği kanaatini taşımaktayız²⁴⁹.

4.2. Atama Usulü

Önceki bölümlerde detaylıca işlendiği üzere, kanunen şirketin asli temsil yetkisi sahibi yönetim kuruludur. Bu sebeple atanacak sınırlı yetkili temsilciler de temsil yetkisinin asli sahibi olan yönetim kurulu tarafından atanarak yetkilendirilecektir²⁵⁰.

Ancak sınırlı yetkili temsilci tayininde TTK'nın 371. maddenin 7. fıkrasında özel bir usul benimsenmiştir. Yönetim kurulu tarafından da sınırlı yetkili temsilci tayininde bu tayin usulünün uygulanması gerekmektedir²⁵¹. Zira kanun hükmü şu şekildedir:

“Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur.”

Hükmün lafzından açıkça görülebileceği üzere kanun koyucu tarafından emredici nitelikte bir düzenleme getirilmiş olup, yönetim kurulu bu hükme göre sınırlı yetkili temsilci atayacak ise hükümde belirtilen usul uyarınca yetkili temsilci tayini işleminin yapılması zorunluluktur²⁵². Aksi halde yani yönetim kurulu tarafından atama haricinde bir yöntemle sınırlı yetkili temsilci tayin edilmesi halinde söz konusu yetkilerin ve atanan sınırlı yetkili temsilcilerin ticaret siciline tescil ve ilanının mümkün olmayacağı ve üçüncü kişilere karşı öne sürülemeyeceği söylenebilecektir²⁵³. Hüküm bu niteliğiyle yukarıda belirtilmiş olduğu üzere emredici niteliğe sahip olup, eğer sınırlı yetkiler tescil edilmek isteniyorsa, şirketler

²⁴⁹ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 19.

²⁵⁰ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 22; Oran, a.g.e., s. 142.

²⁵¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 128.

²⁵² Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 23; Kartal, a.g.e., s. 112

²⁵³ Oran, a.g.e., s. 143.

tarafından esas sözleşme veya başka bir şekilde iç düzenleme ile sınırlı yetkili temsilci tayininde bu usul değiştirilemeyecektir.

Hükümden görülebileceği üzere sınırlı yetkili temsilci tayini usulü kısaca şu şekildedir; öncelikle yönetim kurulu tarafından TTK'nın 367. maddesine uygun olarak bir yönerge hazırlanacak ve yine yönetim kurulu tarafından alınacak bir karar ile yönerge çerçevesinde belirlenmiş gruplara uygun şekilde temsilci atamaları gerçekleştirilecek sonrasında ise ticaret sicil gazetesinde tescil ve ilan edilerek sınırlı yetkili temsilci atanması işlemi tamamlanabilecektir. Hemen belirtmek gerekir ki kanun bu noktada hazırlanmış iç yönergenin tescil ve ilanını zorunlu tutmuştur²⁵⁴.

Sınırlı yetkili temsilci tayin usulü kısaca yukarıdaki şekilde özetlenebilecek olup, tayin usulüne ilişkin adımların detaylı incelemesine geçilebilecektir.

4.2.1. İç Yönerge

Yukarıda kısaca bahsedildiği üzere sınırlı yetkili temsilci tayininin en önemli ve uygulamasını belirleyecek olan usulü iç yönergedir. Yetkilendirilecek sınırlı yetkili temsilcilerin görev ve yetkileri TTK'nın 367. maddesine göre hazırlanacak iç yönerge ile belirlenecek ve sınırlı yetkili temsilcilerin tayini buna göre gerçekleştirilecektir.

Bu noktada hemen belirtmemiz gerekir ki sınırlı yetkili temsilci tayini usulünü düzenleyen 371. maddenin 7. fıkrasında temsil yetkisi düzenlenirken iç yönergenin hazırlanması bakımından atıf yapılan 367. maddenin başlığı yönetimin devridir. TTK'da 6762 sayılı Kanun'un aksine temsil ve yönetim yetkisi birbirinden ayrılmış iken ve ayrı ayrı devri olanaklı hale getirilmiş durumdayken, sınırlı yetkili temsilci tayin usulünde ve geniş manada temsil yetkisine ilişkin bir düzenlemede yönetimin

²⁵⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 127-128.

devrine ilişkin hükme atıf yapılmış olması kanunun usulüne ve tekniğine uygun olmamış ve bütünlüğü bozmuştur²⁵⁵.

Kanımızca sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin yönergenin ayrı bir hükümle düzenlenmesi -ki bu durumda sınırlı yetkili temsilci düzenlemesinin tamamen ayrı bir hükümle yapılması daha uygun olacaktır- ya da yönergeye ilişkin düzenlemenin de 371. maddede düzenlenmesi kanun tekniği ve sistematığı açısından daha uygun olacaktır. Temsil yetkisine ilişkin bir düzenleme olan sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin olarak yönetim yetkisinin devrini düzenleyen bir hükme atıf yapılması hem karışıklık yaratmakta hem de temsil yetkisinin devrine ve sınırlı yetkili temsilci tayininin yapısına uymayan bir düzenlemeyle çelişkiler yaratmaktadır²⁵⁶.

Zira biraz sonra görülebileceği üzere TTK'nın 367. maddesi yönetim yetkisi ve yönetim yetkisinin yönetim kurulu üyelerine kısmen veya tamamen devri gibi konuları da düzenlemekte olup, hemen belirtmemiz gerekir ki bu düzenlemelerin sınırlı yetkili temsilci tayini ile herhangi bir bağlantısı ve uygulanabilirliği yoktur²⁵⁷.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere 6762 sayılı Kanun'un aksine yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri ve temsil yetkisinin devri usulü TTK'da birbirinden ayrı usuller ile düzenlenmiş olup birbirinden bağımsız olarak devrine imkan tanınmıştır²⁵⁸.

Bu sebeple kanaatimizce 371. maddenin 7. fıkrasındaki sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin atıfla, yönetim yetkisinin devrini düzenleyen 367. maddeye göre kıyas sureti ile yönetim kurulunun yetki devri yapması veya temsil usulünü düzenlemesi kanun tekniği açısından hiç de uygun olmamış ve ayrı bir düzenleme

²⁵⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 21.

²⁵⁶ Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 27.

²⁵⁷ Karaahmetoğlu, a.g.e., s. 365.

²⁵⁸ Tekinalp, a.g.e., s.248; Özdamar, a.g.e., s. 140.

getirilmeden tamamen farklı bir konuyu düzenleyen hükme atıf yapılarak ciddi bir karışıklık yaratılmış ve uygulamada tartışmalara sebebiyet vermiştir.

Kanaatimizce hemen belirtmek gerekir ki TTK'nın 367. maddesindeki hükmün sınırlı yetkili temsilci tayininde sadece sınırlı yetkili temsilci kavramının ve hükmüne uygun kısmının kıyas yoluyla uygulanması gerekmektedir²⁵⁹.

Kanaatimizce bu karmaşıklığı ve sakıncaları giderebilmek için değişikliğin üzerinden daha fazla zaman geçmeden acilen hükmün kendisine uygun ve tamamen hükme özgü bir şekilde sade, farklı şekilde ayrıca bir düzenlemeye gidilmesi kanımızca uygulamada yaşanan tereddütler ve tartışmaların son bulması açısından çok daha faydalı ve uygun olacaktır.

Bu noktada eleştirilerimizden sonra hemen belirtmemiz gerekir ki, anonim şirket tüzel kişiliği açısından bu düzenlemeler çerçevesinde iki ayrı iç yönerge uygulaması ortaya çıkmıştır. Öncelikle 367. maddede asli olarak düzenlenen ve yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devrine olanak sağlayan ve yönetim yetkisinin devrini düzenleyen bir iç yönerge oluşturulabilecektir²⁶⁰. Ayrıca bundan farklı olarak sınırlı yetkili temsilci tayinine olanak sağlayan ve atanacak sınırlı yetkili temsilcilerin görev ve yetkilerini düzenleyecek olan sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin farklı bir iç yönerge oluşturulabilecektir. Bu noktada dikkat edilmesi gerekir ki anonim şirket içerisinde birbirinden ayrı konuları düzenleyen iki farklı iç yönergenin ortaya çıkacağı görülmektedir²⁶¹. Kanımızca uygulamada ve fiili ticari hayatta en çok dikkat edilmesi ve birbirine karıştırılmaması gereken en önemli ayrıntı bu husustur.

4.2.1.1. Yönetimin Devrine İlişkin İç Yönerge

İç yönerge 6762 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmemiş olup, uygulamada iç yönerge şeklinde düzenlemeler fiili olarak kullanılsa da ilk defa TTK'da

²⁵⁹ Oran, a.g.e., s. 145.

²⁶⁰ Özdamar, a.g.e., 141; Demirel, a.g.e. s, 230-231.

²⁶¹ Özdamar, a.g.e., 141; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 49.

düzenlenerek teknik olarak hukuk sistemimize pozitif bir düzenleme olarak girmiştir²⁶². İç yönerge şirketin iç işleyişine ilişkin genel ve soyut nitelikte düzenlemeler içeren, şirket açısından adeta ikinci dereceden esas sözleşme niteliğindedir²⁶³.

Yönetimin devrine yönelik iç yönergeye ilişkin TTK'nın 367. maddesi şu şekildedir:

“Yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir.”

TTK'nın 367. maddesine ilişkin hükümden görülebileceği üzere yönetim yetkisinin devrini düzenleyen iç yönergeye ilişkin öncelikle en dikkat çekici husus; yönetim kurulu tarafından kullanılacak olan iç yönerge hazırlama yetkisi kanunen asli olarak doğrudan yönetim kurulunda bulunan bir yetki değildir²⁶⁴. Hüküm kapsamında yönetimin devri ve buna ilişkin iç yönerge hazırlanabilmesi için şirket esas sözleşmesinde yönetimin devrine cevaz veren bir hüküm bulunması gerekmektedir²⁶⁵.

Hemen belirtmek gerekir ki esas sözleşmede iç yönerge düzenlenebileceğine dair açık bir hüküm bulunmasına gerek olmayıp, esas sözleşmede belirtilmesi gereken, yönetim yetkisinin devredilebileceğine ilişkin açık bir düzenlemedir²⁶⁶.

²⁶² Koç, a.g.e., s. 5; İnan, a.g.e., s.55.

²⁶³ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 85; Demirel, a.g.e., s. 229.

²⁶⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 249.

²⁶⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 84; Demirel, a.g.e., s. 227; İnan, a.g.e., s. 56.

²⁶⁶ Koç, a.g.e., s11.

Doktrindeki görüşlere göre yönetim yetkisinin devredilebileceği, esas sözleşmede tereddüte yer bırakmayacak şekilde açıkça belirtilmelidir²⁶⁷.

Esas sözleşmede yönetim yetkisinin devrine izin verilmesi ve yönetim yetkisi bizzat yönetim kurulu tarafından kullanılsa bile şirket iç işleyişini düzenleyecek bir iç yönerge çıkarılması mümkün olup, bu iç yönergenin TTK'nın 367. maddesindeki yönetimin devrine ilişkin iç yönerge ile karıştırılmaması gerekmektedir²⁶⁸. TTK'nın 367. maddesinde düzenlenen yönetimin devrine ilişkin iç yönerge kanımızca özel nitelikte bir düzenleme olup, yukarıda da belirtildiği üzere iç yönerge genel çatı kavram olarak esas itibarıyla şirketin iç işleyişini düzenleyen düzenlemelerin tamamına verilebilecek genel bir isimdir²⁶⁹. Bu noktada hemen belirtilmesi gerekir ki Ünal Tekinalp ve Hasan Pulaşlı²⁷⁰, şirketlerde yönetimin devri söz konusu olmasa dahi mutlaka bir iç yönergenin bulunması gerektiğini; iç yönergenin kanunla düzenlenmesi, içeriğinin kanun tarafından belirlenmiş olması ve gerektiğinde pay sahiplerini bilgilendirme zorunluluğunun olması gibi kriterleri gözeterek; şirketin iç işleyişinde kimin kime bağlı olduğu, görev alanlarına dair ayrılma çizgilerini çizerek görev tecavüzünü önleyecek, görev tanımını yapacak, onay sahiplerini gösterecek bir iç yönergenin zorunlu olarak düzenlenmesi gerektiği görüşündedir²⁷¹. Nitekim kanun koyucu da TTK'nın 367. maddesine ilişkin gerekçesinde iç yönergenin kapsamı ve işlevlerine yönelik olarak aynı yönde şu şekilde görüş bildirmiştir: "Yönetmelik üretim öncesini, üretimi, pazarlamayı, muhasebenin yapısını, işleyişini, görev tanımlarıyla şemasını içerir; "yönetimi" bir bütün halinde düzenler. Yönetmelikte örgüt şemasının verilmesi yeterli değildir; karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticarî ve hukukî açıdan yönetimine ilişkin esasları da içermelidir. Bu tasarruf murahhasların yetki alanlarının da açıkça belirlenmesinde önem kazanır²⁷²."

²⁶⁷ Tekinalp, a.g.e., s. 249; Demirel, a.g.e., s. 227.

²⁶⁸ Hasan Pulaşlı, Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, 2013, Sayı 125, s. 39 (Pulaşlı, İç Yönerge).

²⁶⁹ Pulaşlı, İç Yönerge s., 39.

²⁷⁰ Pulaşlı, İç Yönerge s. 39.

²⁷¹ Tekinalp, a.g.e., s. 250.

²⁷² TTK'nın 367. maddesinin gerekçesi, bkz: <http://www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-367/>

Bu bağlamda kanımızca bir şirket içinde birbirinden farklı nitelik ve düzenlemelere yönelik birden fazla iç yönergenin bulunması mümkündür²⁷³. İşte bu iç yönergelerden birinin yönetimin devrine ilişkin olması halinde ise buna esas sözleşmede özel olarak izin verilmesi ve TTK'nın 367. maddesindeki usule göre iç yönerge hazırlanması ile yönetimin devrine ilişkin iç yönerge süreci ve usulü tamamlanabilecektir²⁷⁴.

Son olarak belirtmek gerekir ki yönetim yetkisinin devrine ilişkin TTK'nın 367. maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergenin tescil ve ilanı zorunlu olmayıp, gerektiğinde şirket pay sahiplerine ve hukuki yararını ispat edebilen üçüncü kişilere ilişkin yönetim kurulu tarafından bilgilendirme yapılması gerekmektedir²⁷⁵. Esas itibariyle şirketin iç organizasyonu ve yönetim şekline ilişkin iç işleyişi düzenleyen ve ticari sır niteliği taşıyabilecek bu iç yönergenin tescil ve ilanına yönelik zorunluluk bulunmamasının da isabetli bir seçim olduğu söylenebilecektir²⁷⁶.

Sonuç olarak görülebileceği üzere TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca atıf yapılan 367. maddede düzenlenen iç yönerge sistemi tamamen yönetim yetkisinin devrine ilişkindir. TTK sisteminde yönetim ve temsil yetkisinin birbirinden ayrı olarak devrine olanak sağlandığı, bu sebeple temsilci tayinine ilişkin bu hükümde amaç ve nitelikleri itibariyle tamamen farklı olan yönetim yetkisinin devrine ilişkin bir iç yönerge sistemine atıf yapılması kanaatimizce kanun tekniği açısından isabetli bir seçim olmamıştır.

4.2.1.2. Sınırlı Yetkili Temsilci Tayinine İlişkin İç Yönerge

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere esasen TTK'nın 367. maddesinde bulunan iç yönerge sistemi ve ilgili hüküm yönetimin devrini düzenlemektedir. Kanaatimizce yöntem ve kanun yapma tekniği açısından hatalı bir şekilde sınırlı yetkili temsilci tayini usulünü düzenleyen 371. maddenin 7. fıkrası da tamamen

²⁷³ Koç, a.g.e., s. 24.

²⁷⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 83.

²⁷⁵ Koç, a.g.e., s. 37.

²⁷⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 87.

alakasız bir şekilde 367. maddede bulunan iç yönergeye atıf yapmıştır. Açıklandığı üzere yeni Türk Ticaret Kanunu sisteminde yönetim yetkisi ve temsil yetkisi birbirinden ayrılmış ve bu yetkilerin birbirinden ayrı ayrı devrine veya yetkilendirme yapılmasına imkan sağlanmıştır dolayısıyla temsil yetkisinin verilmesini düzenleyen bir hükümde yönetimin devrine ilişkin usule atıf yapılması uygun düşmemiştir²⁷⁷. Nitekim TTK'nın 367. maddesine dayanılarak sadece yönetim yetkisinin devredilmesinin temsil yetkisinin de birlikte devrine veya 371. madde kapsamında sadece temsil yetkisinin devredilmesinin birlikte yönetim yetkisinin devredilmesine olanak sağlamayacağı açıktır²⁷⁸.

Bu sebeple kanaatimizce sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin iç yönerge, yönetimin devrine ilişkin TTK'nın 367. maddesindeki yönergeden tamamen bağımsız ayrı bir iç yönerge niteliği taşımaktadır²⁷⁹.

Nitekim hemen belirtmemiz gerekir ki, yukarıda yer verilen TTK'nın 367. maddesinden görülebileceği üzere esas sözleşmeyle yönetim kuruluna verilecek bir yetkiyle hazırlanabilecek bir iç yönergeyle yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü bir kişiye devrine imkan tanınmakla birlikte, yönetim kurulu tarafından yapılacak sınırlı yetkili temsilci tayini ise amaçlarından sonuçlarına kadar bambaşka bir kavramdır. Zira yukarıda yer vermiş olduğumuz TTK'nın 367. maddesi incelendiğinde ilgili hükümle esas sözleşmede öngörülmesi halinde hazırlanacak bir iç yönerge ile yönetim kuruluna, yönetim yetkisinin yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçına ya da üçüncü bir kişiye tamamen devrine yani delegasyona olanak sağlandığı görülmektedir. Daha önce de detaylıca açıklandığı üzere bir yetkinin tamamen devri yani delegasyon ve yetkilendirme işlemi arasında bu işlemlerin sonuçları açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır.

²⁷⁷ Akdağ Güney, a.g.e., s. 81.

²⁷⁸ Demirel, a.g.e., s 235.

²⁷⁹ Demirel, a.g.e., s. 237.

Devir yani delegasyon işlemi söz konusu olduğunda o yetkinin, yetkilendirenden tamamen çıkarak yetkilendirilene geçmesi ve onun yetkili olması söz konusu iken, yetkilendirme işleminde söz konusu yetki yetkilendirenden tamamen çıkmamakta, yetkilendiren ve yetkilendirilenin ayrı ayrı yetkiyi kullanabilmesi imkan dahilinde olmaktadır. Bu açıklama sonrasında hemen şuna dikkat çekmek gerekir ki TTK'nın 367. maddesinde düzenlenen iç yönerge ile yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devrine yani delegasyona olanak sağlanmaktadır, böylece devredilen yönetim yetkisi yönetim kurulundan tamamen çıkmakta ve yönetim yetkisi yetki devredilen kişiye geçmektedir²⁸⁰. Kanımızca bu sebeple kanun koyucu tarafından yönetim yetkisinin devrine ilişkin TTK'nın 367. maddesinde ve buna ilişkin iç yönerge usulüne ilişkin olarak esas sözleşmede öngörülmesi ve izin verilmesi şartı eklenmiştir.

Ancak TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası ile hukukumuza giren sınırlı yetkili temsilci tayini müessesinde ise bir yetki devri yani delegasyon söz konusu değildir. Sınırlı yetkili temsilci tayininde yapılan işlem nitelik olarak yetkilendirme işlemi niteliğindedir²⁸¹. Yani yönetim kurulu bu işlem ile yönetim kuruluna ait temsil yetkisini tamamen tayin edilen sınırlı yetkili temsilcilere devretmemekte, yönetim kurulu da kendisine ait kanuni temsil yetkisine sahip olmaya devam etmekte ve gerektiğinde temsil yetkisini bizzat kullanabilmektedir²⁸². Nitekim yönetim yetkisinin devrine ilişkin esas sözleşmede hüküm bulunması gerekliliğinin aksine temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması da gereklilik arz etmemektedir²⁸³.

Bu bağlamda kanaatimizce TTK'nın 370. maddesinde düzenlenen temsil yetkisinin devrine ilişkin hükmün aksine sınırlı yetkili temsilci tayininde herhangi bir yetki devrinin söz konusu olmaması ve yönetim kurulunun aslen kendisine ait olan temsil ile yetkilendireceği tacir yardımcılarını belirleyebilmesi için esas sözleşmede

²⁸⁰ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 32.

²⁸¹ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 33.

²⁸² Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 34.

²⁸³ Demirel, a.g.e., 236; Balaban, a.g.e., s. 52.

hüküm bulunmasını gerektiren herhangi bir düzenleme olmaması sebebiyle, sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin iç yönerge hazırlanmasına yönelik olarak da esas sözleşmede hüküm bulunmasına gerek bulunmadığı düşünülmektedir²⁸⁴. Ancak doktrinde aksini savunan görüşler de bulunmakta olup, sınırlı yetkili temsilci tayini için zorunlu olarak hazırlanacak iç yönergeye ilişkin olarak esas sözleşmede açık bir hüküm bulunması gerektiği de ifade edilmiştir²⁸⁵. Son olarak İTO tescile ilişkin başvurularda esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiğini, esas sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin tescil yapılamayacağını belirtmiştir²⁸⁶.

Yine bu noktada hemen altını çizmemiz gerekir ki TTK'nın yönetim yetkisinin devri ve temsil yetkisinin devrine ilişkin usulü de birbirinden tamamen farklıdır. Zira TTK'nın 367. maddesinden görülebileceği üzere yönetim kurulu kendisine ait yönetim yetkisini kısmen veya tamamen yönetim kurulu üyelerinden birine, birkaçına veya yönetim kurulu dışından üçüncü bir kişiye devredebilecek iken, daha önce detaylıca açıklandığı üzere temsil yetkisinin yönetim kurulu dışında bir kişiye tamamen devri ise mümkün değildir. Zira kanunen anonim şirket yönetim kurulunun temsil yetkisi müşterek imza ile kullanılmak üzere yönetim kurulu üyelerinin tamamına ait olmakla birlikte yönetim kurulu tarafından bu temsil yetkisi münferit olarak yönetim kurulu üyelerinden birine murahhas üye olarak veya bir murahhas üye ile birlikte dışarıdan bir üçüncü kişi olan murahhas müdürle devredebilecektir.

Yine bu yetkinin kullanılması usulü ise TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası uyarınca müştereken veya münferiden olarak düzenlenebilecek veya merkez ya da şube işlerine özgülenebilecektir. Buna karşılık TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca sınırlı yetkili temsilci tayininde yetkinin tamamen devri yani delegasyonu söz konusu olmayıp, temsil yetkisine sahip murahhas üye veya müdür de daha önce

²⁸⁴ Yanlı, a.g.e., s. 447; Ayrıca bkz. Kırca/Şehirli/Manavgat, s. 625; Korkmaz, a.g.e., s. 53.

²⁸⁵ Akdağ Güney, 6552 sayılı Kanun, s. 20; Cenkci, a.g.e., s 56-57.

²⁸⁶ bknz: İstanbul Ticaret Odası Duyurusu <http://www.ticaretkanunu.net/ito-sirketlerde-sinirli-yetki-verilmesine-iliskin-ic-yonerge-uygulamasi/>

açıklandığı üzere bu maddenin kapsamı dışındadır. Dolayısıyla TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca temsil yetkisine sahip murahhas üye veya murahhas müdürün yetkisinin sınırlanması ve TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası dışında konu veya miktar itibarıyla bir sınırlama yapılabilmesi mümkün değildir²⁸⁷.

Yine bu noktada hemen belirtmek gerekir ki biraz önce açıklandığı üzere yetkinin devri (delegasyon) ve yetkilendirme işlemleri amaçları ve sonuçları itibarıyla birbirinden tamamen farklı olup, yönetim kurulu tarafından TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası kapsamında gerçekleştirilecek olan sınırlı yetkili temsilci tayini işlemi bir yetkilendirme niteliğindedir. Bu sebeple sınırlı yetkili temsilci tayini usulünde her ne kadar TTK'nın 367. maddesine atıf yapılmış ise de bu hükme göre sınırlı yetkili temsilci tayini şeklinde yönetim kurulunun temsil yetkisini kısmen devri mümkün değildir ve buna yönelik yapılacak işlemler geçersiz nitelikte olacaktır²⁸⁸.

Bu bağlamda sonuç olarak sınırlı yetkili temsilci tayini usulünü düzenleyen TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının atfı gereğince uygulanacak olan 367. maddenin yetkinin kısmen veya tamamen devrine (delegasyona) olanak sağlayan bölümünün ise sınırlı yetkili temsilci tayin işleminin yetkilendirme niteliğinde olması sebebiyle uygulanamayacağı söylenebilecektir. İlgili atıf gereğince sınırlı yetkili temsilci tayini işlemi ile yetkinin devredilmesinin söz konusu olması mümkün değildir ve bu hükmün sınırlı yetkili temsilci tayininde uygulanabilmesi işlemin doğası gereği mümkün olmayıp, bu işlemin yetkilendirme niteliğini de değiştirmemektedir. Yani yönetim kurulu da temsil yetkisinin kanuni sahibi olup, tayin edilen sınırlı yetkili temsilci ile birlikte işlemi yapmaya yetkili kalmaya devam edecektir.

Sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin hükümce atıf yapılan TTK'nın 367. maddesinin 2. cümlesinin ise yönetimin devrine ilişkin iç yönergenin içeriğini düzenlediği görülmektedir. Hükmün bu kısmının da doğası gereğince uygulanması

²⁸⁷ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 30.

²⁸⁸ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 33.

olanağı bulunmamaktadır. Zira görülebileceği üzere yönetimin devrine ilişkin iç yönergenin şirket yönetimini, yönetim yetkisine sahip olanların görevlerini ve yönetim yetkisine sahip olanların hiyerarşik ilişkisini düzenleyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla doğası gereğince bu hükmün de sınırlı yetkili temsilci tayininde uygulanması mümkün değildir. Bu bağlamda sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin hazırlanacak iç yönergenin içeriğinin, asli olarak TTK'nın 367. maddesi gereğince hazırlanacak olan yönetimin devrine ilişkin iç yönergeden tamamen farklı olacağı açıktır.

Bu açıklamalar ışığında sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin olarak hazırlanacak olan iç yönergenin içeriğinde ise; sınırlı yetkili temsilcilere verilecek temsil yetkisinin içeriği ve kapsamı ile yetkiye sahip kişilerin görevleri ve sınırlı yetkili temsilcilerin ne şekilde gruplandırılacağı genel ve soyut bir düzenleme çerçevesinde açıkça belirtilmelidir²⁸⁹. Örneğin şirket tarafından iç yönergede soyut bir şekilde A, B ve C grubu olmak üzere üç ayrı temsilci grubu düzenlenip, A grubu temsilcilerin temsil yetkisi 500.000,00-TL ile sınırlı olarak miktar ve belirli şube işleri ile coğrafi yönden, B grubu temsilcilerin temsil yetkisi 250.000,00-TL miktar ve kambiyo işlemlerinin yapılmaması yönünden (konu olarak) ve C grubu temsilcilerin temsil yetkisi hem 50.000,00-TL ile miktar, hem de merkez işlerine özgülenmek suretiyle kısıtlanabilecektir. Örnekten görülebileceği üzere bu şekilde soyut olarak şirketin ihtiyaçlarına, temsilcinin niteliğine ve şirket tarafından temsilciye duyulan güven ve yapılacak iş kapasitesi ile niteliğine göre çok çeşitli şekillerde soyut gruplar oluşturulabilecektir.

Nitekim TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının ikinci cümlesinde bu husus açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu noktada hemen belirtmek gerekir ki bu şekilde atanacak sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkisinin içeriği ve kapsamı yönetim kurulu tarafından iradi temsil yetkisi kapsamında ve temsilcinin niteliğine göre serbestçe belirlenebilecek ve herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın anonim şirketin

²⁸⁹ bkz: İTO Duyurusu <http://www.ticaretkanunu.net/ito-sirketlerde-sinirli-yetki-verilmesine-iliskin-ic-yonerge-uygulamasi/>; Kartal, a.g.e., s. 113; Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 26; Pulaşlı, Torba Kanun, s. 42; Kutgi Taşan, a.g.e., s. 50.

ihtiyaçlarına göre serbestçe sınırlandırılabilir²⁹⁰. Bu noktada hemen belirtmemiz gerekir iç yönerge ile şirket tarafından doğrudan temsilci atanamayacak olup, iç yönerge ile sadece duyulan ihtiyaca göre temsilci gruplarının temsil yetkilerinin kapsam ve sınırlarının soyut olarak belirlenmesi gerekmekte olup, temsilcinin iç yönergede belirtilen gruba atanması için temsilciye yönelik ayrıca atama işlemi yapılması gerekmektedir.

4.2.2. İç Yönergeyle Sınırlı Yetkili Temsilci Atanamayacağı İlkesi ve Temsilcilerin Ayrı bir YK Kararıyla Atanması

İç yönerge hususunda incelemeye değer bir diğer nokta ise TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında bulunan iç yönerge ile ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları atanmasının yasaklanmasıdır. Kanımızca kanun koyucunun buradaki amacı sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin hazırlanacak iç yönergenin soyut bir yetki yönergesi şeklinde olmasını istemesidir. Bu bağlamda iç yönergenin kişilere özgü olmaması, genel geçer ve süreklilik kazanacak çerçeve bir yetki yönergesi oluşturularak yetki yönergesinin sürekliliğini, ticari hayatın stabilitesini korumayı ve ticari işlemlere güven duyulmasını sağlamayı amaçladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuca ulaşmak için de kanun koyucu yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere iç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının atanmasını yasaklamıştır²⁹¹. Bu yasak kapsamında hazırlanacak yetki iç yönergesinde herhangi bir somut kişi yetkili kılınamayacak, iç yönerge kapsamında somut bir kişiye yönelik yetkilendirme yapılamayacaktır.

Sonuç olarak hazırlanacak yetki iç yönergesinin kişilerden bağımsız, süreklilik taşıyan ve şirketin temsilinde genel geçer kuralları ve temsil yetkisinin kapsamını düzenleyen nitelikte bulunması gerektiği söylenebilecektir.

Bu sebeple yönetim kurulu tarafından sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin yetki iç yönergesi hazırlanırken yukarıdaki belirtmiş olduğumuz; kişilerden bağımsız,

²⁹⁰ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 126.

²⁹¹ Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 26; Pulaşlı, Torba Kanun, s. 42.

süreklilik taşıyan ve genel geçer kuralları ve temsil yetkisinin kapsamının düzenleneceği gözetilerek şirketin ihtiyaçları doğrultusunda bir iç yönerge hazırlanması gerekmektedir²⁹². Zira kanun koyucunun amacı da bu yönde olup daha sonra değinileceği üzere iç yönergenin tescil ve ilanı zorunluluğunun da bulunması sebebiyle sonradan değiştirilmesi kolay olmayacaktır. Bu sebeple hazırlanacak temsil iç yönergesinde en başta bu niteliklerin ve şirketin ihtiyaçlarının gözetilmesi ve buna uygun bir yönergenin hazırlanarak yürürlüğe konulması gerekmektedir.

İç yönergenin temsilci gruplarına göre soyut bir şekilde hazırlanması akabinde yönetim kurulu tarafından ayrıca alınacak bir karar ile temsil yetkisi verilecek kişilerin atanması gerekmektedir²⁹³. Kanaatimizce söz konusu atamaya ilişkin yönetim kurulu kararında yetki verilecek ilgili kişinin hangi temsilci grubu için atandığının belirtilmesi yeterli olup, söz konusu atama kararında ayrıca temsilcinin temsil yetkisine getirilen sınırlamaların tekrar belirtilmesine gerek bulunmamaktadır. Zira bu durum ticaret sicilde zaten tescil edilmiş olan iç yönergenin ve buradaki sınırlamaların tekrarı niteliğinde olacak olup, pratik bir çözüm olmayacaktır²⁹⁴. Söz konusu temsilci atanmasına ilişkin karar yönünden ise ayrıca bir toplantı ve karar nisabı kanun koyucu tarafından öngörülmemiş olup, esas sözleşmede aksinin kararlaştırılmamış olması halinde karar ve toplantı nisabına ilişkin TTK'nın 390. maddesindeki genel hükümler uygulanacaktır²⁹⁵. Kanundaki bu sistem uyarınca temsilci atamasının iç yönerge ile birlikte yapılmaması ve ayrıca bir yönetim kurulu kararı ile temsilci atanması sonucunda uygulamada temsilci değişikliği halinde iç yönerge değiştirilmeksizin, sadece temsilciye ilişkin ticaret sicil kayıtlarının değiştirilmesi ile birlikte işlemin tamamlanması sonucunda ticari uygulamaya pratiklik, hız ve kolaylık sağlayacaktır²⁹⁶.

²⁹² Kartal, a.g.e., s. 113.

²⁹³ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 22; Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 28; Korkmaz, a.g.e., s. 50.

²⁹⁴ Aynı yönde bkz: Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 22; Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 28; Korkmaz, a.g.e., s. 50; karşı yönde bkz: Akdağ Güney ise temsilci atama kararı ile birlikte temsilcinin temsil yetkisine getirilen kısıtlamaların da kararda tekrar belirtilmesi gerektiğini öne sürmektedir bkz: Akdağ Güney, 6552 sayılı Kanun s. 19

²⁹⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 22; Korkmaz, a.g.e., s. 51

²⁹⁶ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 22;

Kanımızca kanun koyucu tarafından sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin temsil iç yönergesinde bu amacın gözetilmesi, kişilerden bağımsız ve süreklilik sağlayacak bir iç yönergenin amaçlanması ve tercihin bu yönde kullanılması isabetli olmuştur. Zira bilindiği üzere ticari hayatta süreklilik, işlemlerin hızı, stabilite ve güvenilirlik son derece önem arz etmektedir. Kanımızca kanun koyucu tarafından ön görülen kişilerden bağımsız ve süreklilik taşıyan bir yetki iç yönergesi ticari hayatın ihtiyaçlarını karşılamak açısından son derece faydalı olacaktır. Bu bağlamda daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere bu amacın sağlanması için şirketler tarafından da bu hususlara önem verilmesi, uygulamada güvenliği, işlemlerde hızı sağlayacak ve şirketin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yetki iç yönergesinin düzenlenmesi gerekmektedir. Uygulamada da bu hususlara dikkat edilmesi ve önem verilmesi halinde kanımızca kişilerden bağımsız ve süreklilik arz eden bir nitelikteki iç yönerge sayesinde anonim şirket tüzel kişiliğinin temsilinde ve şirket işlemlerinde pratiklik sağlanacak, ticari işlemlerde güven ve hız kazanılacak en önemlisi de temsile ilişkin çeşitli masraflarda tasarruf sonucu ortaya çıkacak, evrak ve bürokrasi işlemleri azalarak ticari hayatın ve ticari işlemlerin karakterine uygun bir uygulama ortaya çıkacaktır.

Kanımızca sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin kanun koyucunun bu düzenlemesi, bu hükümdeki temsile ilişkin düzenlemenin en isabetli ve ticari hayata en uygun olan seçimidir.

4.2.3. Ticaret Siciline Tescil ve İlan

TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin hazırlanacak yetki iç yönergesinin tescil ve ilanı zorunluluğu getirilmiştir²⁹⁷. Bu düzenleme ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının ticaret siciline tescil ve ilan edilemeyeceğine ilişkin düzenlemeler ile çelişki içerisinde olup, ticari vekil ve diğer tacir yardımcılar ile bunların temsil yetkilerine getirilen sınırlamaların ticaret

²⁹⁷ Oran, a.g.e., s. 150; Kartal, a.g.e., s. 115.

siciline tescili ve ticaret sicilinde tescil ve ilanın olumlu ve olumsuz fonksiyonlarından yararlanma imkanı sağlanmasına yol açmıştır²⁹⁸.

Hükmün doktrinde en çok eleştirilen kısmı da yetki sınırlamasına ilişkin tescil ve ilana ilişkin zorunluluk ve imkan tanınması hususudur. Necla Akdağ Güney konuya ilişkin olarak; “TTK md. 371’de, bir yandan üçüncü kişilerin mağduriyetinden bahisle, şirketler hakkında sınırsız temsil yetkisi benimsenip ultra vires teorisinden vazgeçilmiş ve şirketin, işletme konusunun dışında da olsa yapılan işlem ile bağlı olacağı belirtilmiş, öte yandan yeni eklenen fıkra ile şirketlerin sınırlı yetkili ticari vekilleri ile mağaza çalışanlarının temsil yetkisindeki her türlü sınırlamanın tesciline olanak sağlanmak suretiyle, üçüncü kişilere bu durumu bilme yükümlülüğü getirilmiş ve bu defa mağdur olduğu düşünülen şirketlere koruma sağlanmıştır²⁹⁹.” diyerek sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin tescil ve ilan düzenlemesinin adeta ultra vires ilkesinin yeniden benimsenmesi gibi sonuçlara yol açacağını belirtmiştir. İsmail Kırca ise tescil ve ilana ilişkin bu düzenlemenin ultra vires ilkesinin kaldırılması ile şirketlerin ehliyeti konusunda elde edilen mevcut ilerlemeden geriye bir adım atıldığını ve Avrupa Birliği mevzuatına uyum sağlanmasına yönelik geriye gidildiğini ve TTK’nın 371. maddesinin 3. fıkrasındaki düzenlemenin başka bir kanun hükmü ile bizzat kanun koyucu tarafından dolandırıldığını belirterek tescil ve ilana ilişkin düzenlemeyi eleştirmiştir³⁰⁰.

Bu kısa açıklamadan sonra sınırlı yetkili temsilcilere yönelik temsil iç yönergesinin tescil ve ilanı hususu incelenebilecektir.

Daha önce detaylıca açıklandığı ve incelendiği üzere TTK sisteminde işlemin ticaret siciline tescil ve ilanın etkisi bilindiği üzere kurucu ve açıklayıcı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kısaca özetlemek gerekirse; tescil ve ilanın etkisinin kurucu nitelikte olduğu hallerde ticaret siciline tescil ve ilan işlemin unsurlarından ve geçerlilik şartlarından biri niteliğindedir, bu bağlamda ticaret siciline tescil ve

²⁹⁸ Oran, a.g.e., s. 150.

²⁹⁹ Akdağ Güney, 6552 sayılı Kanun, s. 3.

³⁰⁰ Kırca, AB’ye üyelik Yolunda Geri Adım, s. 30.

ilan gerçekleştirilmeden işlemin sonuçlandırılabilmesi mümkün değildir. Bu nitelikteki tescil ve ilanın öngörüldüğü durumlarda işlemin tescil ve ilanı kurucu niteliğe sahip olup, işlemin geçerlilik unsurlarındandır. Ticaret siciline tescil ve ilanın açıklayıcı niteliğe sahip olduğu hallerde ise tescil ve ilan işlemi, yapılmak istenen işlemin unsurlarından biri niteliğinde değildir.

Sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin olarak öngörülen tescil ve ilan işleminin kurucu nitelikte mi açıklayıcı nitelikte mi olduğuna ilişkin olarak doktrinde görüş ayrılığı bulunmaktadır. Öğretide bazı yazarlar, sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin i yönergenin tescil ve ilanın aksine düzenleme bulunmadığı ve kural olarak tescil ve ilanın açıklayıcı nitelikte olduğu, i yönergenin kabulü ve atama işlemine ilişkin yönetim kurulu kararının alınması ile temsilcinin temsil yetkisi ile donatılmış olacağı, ayrıca çok daha geniş yetkili ticari mümessilin tescil ve ilanın da açıklayıcı nitelikte olduğunu belirterek TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası uyarınca düzenlenecek i yönerge ve temsilci atanmasına ilişkin yönetim kurulu kararının tescil ve ilanın da açıklayıcı nitelikte olduğunu belirtmiřtir³⁰¹. Karşı görüş ise, tescil ve ilanın zorunlu olduğu, aksi takdirde üçüncü kişilere karşı ne sürülemeyeceğini ve sicilin etkilerinden yararlanılamayacağını belirtmiřtir³⁰².

Kanaatimizce de sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin i yönergenin ve atamaya ilişkin yönetim kurulu kararının tescil ve ilanı düzen hükmü olarak zorunlu tutulmuş ise de açıklayıcı mahiyettedir. Temsil yetkisinin asli sahibi olan yönetim kurulu tarafından iradi olarak temsil yetkisinin verilmesi anında temsil yetkisi verme işlemi genel hükümlere göre geçerli olarak kurulmuş olacak olup, söz konusu temsil yetkisini ve kapsamını bilen üçüncü kişiler nezdinde şirket adına doğrudan sonuçlar doğuracaktır. İşlemin sonuçlarının doğması için tescil ve ilana gerek bulunmamakta olup, tescil ve ilanın ticaret sicilinin etkilerinden faydalanılması için zorunlu tutulduğu kanaatindeyiz.

³⁰¹ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 23-24. Kırca, AB'ye yelik Yolunda Geri Adım, s. 32; Korkmaz, a.g.e., s. 55. ; Günay, a.g.e., s. 118 ; Oran, a.g.e., s. 150.

³⁰² Akdağ Güney, 6552 sayılı Kanun, s. 20; aynı yönde bknz: Pulaşlı, Torba Kanun, s., 44.

4.3. Sınırlı Yetkili Temsilci Tayininin TTK'nın 371. Maddesinin 3. Fıkrası Kapsamında Değerlendirilmesi

Bu bağlamda sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin bu hususun TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası ile ilişkisinin incelenmesi gerekmektedir. Zira daha önce detaylıca incelendiği ve açıklandığı üzere TTK'nın temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin 371. maddesinin 3. fıkrası ile sınırlı yetkili temsilci tayininde temsil yetkisinin sınırlandırılması birbiriyle çelişki içerisinde görünmektedir. Zira TTK'nın temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin 371. maddesinin 3. fıkrasında temsil yetkisinin ancak merkez veya şube işlerine özgülenmesi veya birlikte temsile ilişkin sınırlamaların tescil ve ilanının geçerli olduğu belirtilmiştir. Ancak yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere sınırlı yetkili temsilci tayininde ise atanacak olan sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkisinin içeriği ve kapsamı ile sınırlamaları yönetim kurulu tarafından serbestçe düzenlenebilecektir.

Bu noktada öncelikle hükümlerin uygulama kapsamlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası temsile yetkisi olan yönetim kurulu üyeleri ile birlikte yetki devri yapılması halinde murahhas üye ve/veya müdürlerin yetkilerinin sınırlandırılmasına ilişkin bir hükümdür. Dolayısıyla TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrasının uygulaması temsile yetkili olan yönetim kurulu üyeleri ile birlikte murahhas üye ve/veya müdürler ile sınırlı olacaktır³⁰³.

Ancak yukarıda da belirtmiş ve incelemiş olduğumuz üzere temsile yetkili olan yönetim kurulu üyeleri ile birlikte yetki devri yapılmış ise murahhas üye ve/veya müdürler TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının uygulama kapsamı dışında olup bu kişiler yönünden bu hükmün uygulanabilirliği bulunmamaktadır³⁰⁴.

Bu bağlamda yukarıda da değinildiği üzere yönetim kurulu tarafından sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamı serbestçe tayin edilebilecek ve bu

³⁰³ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 29

³⁰⁴ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 30

sınırlamalar ticaret sicilde tescil edilebilecektir. Temsile yetkili yönetim kurulu üyeleri ile Murahhas üye ve/veya müdürler yönünden ise TTK'nın 371. maddesinin 3. fıkrası uyarınca yalnızca yetkinin merkez veya şube işlerine özgülenmesi veya birlikte temsil yönündeki sınırlamaların ticaret siciline tescil edilebileceği hususunda ise bir değişiklik bulunmamaktadır.

Belirtmiş olduğumuz üzere kanaatimizce sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin iç yönergenin yanında ayrıca düzenlenecek olan temsilcilerin atanmasına ilişkin yönetim kurulu kararının da ayrı ayrı tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir³⁰⁵.

Sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin iç yönerge ve atamaya ilişkin Yönetim Kurulu kararının ticaret sicilinde tescil ve ilanın ardından TTK'nın 36. maddesi uyarınca üçüncü kişiler tarafından tescil ve ilanına izin verilen hususun bilinmediği öne sürülemeyecektir³⁰⁶. Yani üçüncü kişilerin iyiniyeti ortadan kalkacak olup, tescil ve ilan işleminden sonra buna aykırı olarak temsil yetkisinin aşılması işlem tesis edilmesi durumunda, şirket işlemlerle ilgili olmadığını öne sürebilecektir.

Yukarıda detaylıca açıklandığı üzere ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin kapsamı ve sınırlanması ile bu kişilerin ticaret siciline tescil ve ilanı TBK kapsamında öngörülmemiş olmakla birlikte yeni getirilen bu düzenlemeyle sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının yetki kapsamı ve sınırları ile kişilerin ticaret siciline tescil ve ilanına imkan sağlanmıştır.

Tescil ve ilana ilişkin son olarak belirtilmesi gereken husus ise temsile ilişkin iç yönerge ve temsilci atanmasına ilişkin yönetim kurulu kararı tescil ve ilan edildikten sonra iç yönergede yapılan değişikliklerin ve temsilci atanmasına ilişkin kararda gerçekleştirilen değişikliklerin, yeni sınırlamaların veya temsil yetkisinin geri alınmasına ilişkin işlemlerin de tescil edilmesi gerekmekte olup, TTK'nın 31.

³⁰⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 24.

³⁰⁶ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 25.

maddesi gereğince değişikliklerin tescil edilmemesi halinde iyiniyetli üçüncü kişilerin tescilin görünüşüne güvenleri korunacaktır³⁰⁷.

4.4 Ara Sonuç ve Değerlendirme

Daha önce belirtmiş olduğumuz üzere 6552 sayılı Kanun'un 131. maddesiyle TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına yapılan ekleme ile getirilen sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin düzenleme doktrinde büyük tartışmalara ve eleştirilere sebebiyet vermiştir.

Kanaatimizce de TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasındaki düzenleme hem kanun tekniği açısından hem hükümde kullanılan dil açısından hem de uygulamadaki sonuçları açısından ciddi problemler taşımaktadır.

Öncelikle detaylı olarak incelendiği üzere üçüncü kişilerin mağduriyetinin önlenmesi ve ticari hayatta hız, pratiklik ve işlem güvenliğinin sağlanması amacıyla AB mevzuatına uyum sağlanması amacı gözetilerek ultra vires prensibi kaldırılarak şirketlerin hak ehliyeti genişletilmiş ve yine son derece isabetli bir düzenleme ile merkez veya şube işlerine özgüleme ve çift imza hariç sınırlamaların tescil ve ilanının mümkün olmadığı belirtilerek üçüncü kişilerin korunması ve mağduriyetinin giderilmesi amacıyla kendi içerisinde tutarlı ve son derece sistemli bir şekilde anonim şirketin temsil sistemi düzenlenmişken, TTK'nın yürürlüğe girmesinin ardından aradan çok zaman geçmeden anonim şirketin temsil sistemini kanundaki düzenlemenin aksine yönde değiştirerek çok sayıda kişinin temsil yetkisindeki sınırlamaların tescil ve ilanına olana sağlanarak kanaatimizce kanun koyucunun gerekçesinde belirttiği amacın aksine üçüncü kişileri çok daha fazla mağdur etmeye olanak sağlayabilecek ve kötüye kullanılmaya oldukça müsait bir düzenleme getirerek sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkisindeki sınırlamaların tescil ve ilanına olanak sağlayarak hem tescil ve ilana ilişkin maliyete yol açarak,

³⁰⁷ Yanlı/Okutan Nilsson, a.g.e., s. 26.

iş ve işlem güvenliği açısından da gereksiz bürokrasiye yol açacak şekilde bir düzenleme yapılarak doğru bir adım atılmadığı söylenebilecektir.

Yine TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere dil açısından da karmaşa yaratacak niteliktedir. Sınırlı yetkili temsilci tayini ile kanaatimizce tamamen alakasız olan yönetimin devrine ilişkin 367. maddeye atıf yapılması da çok sayıda karışıklığa ve farklı yoruma yol açmakta olup, kullanılan dilin bu açıdan isabetli olmadığını belirtmek gerekmektedir. Yine aşağıda inceleneceği üzere temsile ilişkin 371. maddenin 7. fıkrası ile sorumluluk yönünde de kanunun genel sistematığından ayrılan bir düzenleme yapılarak adeta ortaya karışık bir hüküm getirilmiştir. Sorumluluğa ilişkin düzenleme buna ilişkin bölümde yapılmış olsaydı kanaatimizce en azından kanun yapma tekniği açısından çok daha şık olurdu. Yine aynı şekilde hizmet akdi ile şirkete bağlı olanlar ifadesi de yukarıda detaylıca incelendiği üzere muallak bir ifade olup, yoruma muhtaçtır. Zira hizmet akdi bilindiği üzere İş Kanunu ve TBK uyarınca teknik bir sözleşme çeşidi olup, günümüz ticari hayatında hizmet akdi haricinde çok sayıda çeşitli alt ilişkiye dayalı sözleşmeler ile tacirler iş gördürebilmektedir. Bu sebeple pozitif hukukta teknik bir sözleşme çeşide atıf yapılarak genel bir düzenleme yapılması ve bu konunun yoruma muhtaç bırakılması da kanun tekniği açısından kanaatimizce doğru olmamıştır.

Son olarak TTK'nın 371. maddesi genel olarak temsile yetkili yönetim kurulu üyeleri ve murahhas müdürlerin temsil yetkisinin kapsam ve sınırını belirlemekte olup, sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin ilgili hükümde başka hiçbir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin bu hüküm ayrı bir maddede veya en azından ticari vekil, ticari mümessil tayinini düzenleyen TTK'nın 368. maddesinde yer almış olsa kanun tekniği açısından daha isabetli olurdu.

Yine daha önce detaylıca açıklandığı üzere fiili olarak yerleşmiş temsil yetkisine ilişkin izin verilmeyen sınırlamaların ticaret siciline bir şekilde tescil ve ilanına ilişkin yanlış uygulamanın kanuni düzenlemeye dönüştürülmesi isabetli olmamıştır.

Kanaatimizce TTK'da düzenlenmiş genel temsil sisteminin kendi içinde tutarlı, mağduriyetleri önleyebilecek nitelikte ve AB mevzuatı ile uyum içerisinde olduğu kanun koyucu tarafından gözetilmeli ve fiili ticari hayattaki uygulamanın kanuni sisteme uyum sağlamasına çalışılmalıydı.

5. SORUMLULUK

Daha önce kısaca değinmiş olduğumuz üzere sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin getirilen TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası ile TTK'nın genel sorumluluk sisteminden ayrılan özel bir sorumluluk düzenlemesi de yapılmıştır.

Sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin sorumluluk sistemini incelemeden önce genel sorumluluk hallerinin ve genel sorumluluk düzenlemelerinin incelenmesi ve sonrasında sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin sorumluluk hükümlerinin incelenerek karşılaştırılması ile bu farkların daha net bir biçimde incelenebileceği açıktır. Bu bağlamda öncelikle TTK'nın genel sorumluluk sisteminin incelenmesi gerekmektedir.

5.1. Türk Ticaret Kanunu'nun Genel Sorumluluk Düzenlemesi

Daha önce detaylıca incelendiği üzere TTK'ya göre anonim şirketin yönetim ve temsile yetkili kanuni organı yönetim kuruludur. Ancak TTK sistemi de mülga 6762 sayılı Kanun sisteminden ayrılmamış ve yönetim kurulunun kurul olarak sorumluluğu yerine yönetim kurulu üyelerinin şahsi sorumluluğu ilkesini belirlemiştir. Zira yönetim kurulunun organ olarak tüzel kişiliği bulunmamakta olup, bu sebeple yönetim kurulu üyelerinin şahsi olarak sorumlu oldukları sistem esas alınmıştır³⁰⁸.

³⁰⁸ Balaban, a.g.e., s. 61.

5.1.1. Özen ve Bağlılık Yükümü

Yönetim kuruluna veya yönetim ve temsil ile ilgili üçüncü kişilere ilişkin olan ve bu kişilerin sorumluluklarına yönelik olarak ilk düzenleme TTK'nın 369. maddesinde karşımıza çıkmaktadır. İlgili hüküm şu şekildedir:

“Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.”

İlgili hükümden görülebileceği üzere TTK'nın 369. maddesi yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilere objektif nitelikte bir özen ve gözetim sorumluluğunu yüklemektedir³⁰⁹. Buna göre yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, şirketle ilgili işlerini ve görevlerini yerine getirirken toplumun geneli tarafından kabul görecektir nitelikte tedbirli bir yöneticinin göstereceği özenini göstermek zorundadır³¹⁰. Bu hüküm gereğince yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilere objektif bir özen sorumluluğu getirilmiş olup, kanımızca bu hüküm şirketin yönetim iş ve işlemleri ile görevli olanlara yönelik sorumluluğun temel esaslarını belirleyen ilk kriteri oluşturmaktadır. Daha sonra düzenlenen özel sorumluluk hükümlerinin ve kanunun genel sorumluluk sisteminin temelinde de bu düzenleme bulunmaktadır.

TTK'nın 369. maddesinde düzenlenen tedbirli bir yöneticinin özeni kavramı ile yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Kanun'un sorumluluğa ilişkin düzenlemelerinden farklı olarak özen sorumluluğunu objektif ve nesnel bir sorumluluk hali olarak düzenlemiştir³¹¹. Özen sorumluluğunun bu objektif ve nesnellik niteliği gereğince ücret alıp almama kriteri terk edilerek tüm yönetim kurulu üyelerine toplumun

³⁰⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 442.

³¹⁰ Altay, a.g.e., s. 206; Balaban, a.g.e., s. 62.

³¹¹ Kürşat Göktürk, Amerika, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İş Adamı Kararı İlkesi, İnönü Üniversite Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011, Cilt 2 Sayı 2, s. 236.

geneli tarafından kabul görebilecek tedbirli bir yöneticinin göstereceği özen kriter olarak kabul edilmiştir³¹².

Bu bağlamda özen yükümlülüğünün sınırı olarak düzenlenen tedbirli bir yöneticiden beklenecek özen yükümlülüğüne ilişkin incelemede uzmanlık seviyesinde bir subjektif özen aranmamalıdır³¹³. Zira yukarıda da açıklandığı üzere günümüz ticari işlerinde ve teknolojinin geldiği seviye nedeniyle uzmanlığın bir özen seviyesi olarak gözetilmesi mümkün görünmemektedir. Nitekim kanun koyucu da ilgili hükmün gerekçesinde tedbirli bir yöneticiden beklenen makul özen yükümlülüğünün seviyesine ile beklenmesi gereken objektiflik ve nesnelliğin sınırına ilişkin şu açıklamaları yapmıştır:

“İşin gerektirdiği özen de nesnel olarak belirlenir, yoksa o konuya ilişkin uzman bilgisi aranmaz. "Nesnellik" ile, görevi yerine getirebilmek için yetkin olma, ilgili bilgileri değerlendirebilme, uygulamayı ve gelişmeleri izleyebilme ve denetleyebilmek için gereken yetenek ve öğrenime sahip olma anlaşılır. "Tedbirli yönetici" terimi bir taraftan kusurda ölçü rolü oynar, diğer taraftan da karar ve eylemlerde nesnel davranışı ifade eder, ancak bir yöneticinin nesnel olarak kontrolü dışında kalan ve nesnel beklentilerin ötesindeki tedbiri kapsamaz³¹⁴.”

Hükümle düzenlenen bir diğer sorumluluk esası ise şirketin menfaatlerinin dürüstlük kuralları çerçevesinde gözetilmesi (bağlılık) yükümlülüğüdür³¹⁵. Buna göre şirketin yönetimi ile şirketin iş ve işlemlerinde, bu işlemleri gerçekleştiren kişilere şirkete sadakat ve şirketin menfaatlerini gözetme yükümlülüğü getirilmiştir³¹⁶. Böylece kanun koyucu tarafından şirket işlerinde anonim şirket tüzel kişiliğini ön plana koyarak şirket adına yapılacak iş ve işlemlerde şirket menfaatlerinin gözetilmesini amaçlandığı söylenebilecektir³¹⁷. Bu sorumluluk aynı

³¹² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 187; Özge Ayan, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yönetimle Görevli Üçüncü Kişilerin Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011/1-2, s. 68.

³¹³ Altay, a.g.e., s. 268.

³¹⁴ Bknz: TTK’ 369. Madde Gerekçesi <http://www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-369/>

³¹⁵ Tekinalp, a.g.e., s. 442.

³¹⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 204.

³¹⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 205-206.

zamanda şirkete sadakat yükümlülüğü de içermekte olup, ilgili kişilerin buna göre hareket etmesi ile şirketin iş ve işlemlerinde şirketin menfaatlerini gözetmesi gerekmektedir. Kanımızca şirketin menfaatlerini gözetme sorumluluğu da anonim şirketlere yönelik diğer genel ve özel sorumluluk hükümlerinin yanında her zaman değerlendirilmesi gereken temel esaslardan bir diğerini oluşturmaktadır.

5.1.2. Haksız Fiilden Şirketin Sorumluluğu

Sorumluluğa ilişkin bir diğer hüküm ise TTK'nın 371. maddesinin 5. fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir:

“Temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur. Şirketin rücu hakkı saklıdır.”

Görülebileceği üzere bu hüküm üçüncü kişilere yönelik dış ilişkideki sorumluluğu düzenlemektedir. Hükme göre temsile veya yönetime yetkili olanların temsil veya yönetime ilişkin görevleri sırasındaki haksız fiillerinden şirketin sorumlu olacağı dolayısıyla zarara uğrayan üçüncü kişilerin bu sebeple şirkete başvuru hakları bulunduğu düzenlenmiştir. Böylece üçüncü kişilerin haksız fiil sebebiyle uğradıkları zarar şirketin sorumluluğu altına alınmış ve bireysel olarak haksız fiili gerçekleştiren temsil veya yönetim yetkisine sahip kişinin zararı tazmini yerine daha güçlü konumda olacağı varsayılan tüzel kişilik sorumlu tutulmuştur. Ancak hemen belirtmek gerekir ki şirkete başvuru için haksız fiilin temsil veya yönetim yetkisine sahip kişinin bu haksız fiili şirkete yönelik yaptığı görev sırasında işlenmesi gerekmektedir. Şirketle alakası olmayan haksız fiiller sebebiyle üçüncü kişiler tarafından şirketin sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Şirket ise tazmin ettiği zarara yönelik olarak haksız fiili gerçekleştiren temsil veya yönetim yetkisine sahip kişiye rücu hakkına sahip olup, tazmin ettiği zararın giderilmesini talep edebilecektir.

Hemen belirtmek gerekir ki TTK'nın 371. maddesinin 5. fıkrasındaki düzenleme üçüncü kişilerin gördükleri zarara ilişkin olup, üçüncü kişiler dışındakilerin örneğin

pay sahipleri veya sözleşmesel ilişkisi bulunanların bu hükme dayanarak şirkete husumet yöneltmesi ve zararın tazminini talep etmesi ise mümkün değildir. Nitekim Yargıtay yerleşik içtihatlarında konuya ilişkin aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davacının, şirket ortağının zarar gördüğünden bahisle şirkete değil, şirkete ödenmesi kaydıyla özensiz ve basiretsiz yönetim iddiasına dayalı yönetim ve denetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kapsamında şirket yönetim ve denetim kurulu üyelerine karşı talepte bulunması gerektiği, şirket yöneticilerinin işlem, eylem ve haksız fiillerinden şirketin doğrudan doğruya sorumluluğu 3. şahıslar nezdinde tartışılabilir ise de, somut olayda davacının 3. kişi olmayıp hisse senedi nedeniyle paydaş sıfatına sahip olduğu, dolayısıyla somut olayda davalı şirkete husumet yöneltilemeyeceği gerekçesiyle davanın husumet yönünden reddine karar verilmiştir. Kararı davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir³¹⁸.”

Bu karardan görülebileceği üzere paydaş tarafından zararın şirkete ödenmesi kaydıyla özensiz ve basiretsiz yönetim iddiasına dayalı yönetim ve denetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kapsamında şirket yönetim ve denetim kurulu üyelerine karşı dava açılmış ve zararın şirkete ödenmesi talep edilmiş ise de TTK'nın 371/5. fıkrası gözetilerek pay sahibinin zarara uğrayan üçüncü kişi olmadığı değerlendirilerek davasının reddine karar verilmiştir. Yargıtay söz konusu haksız fiil sorumluluğuna dayalı bu dava yönünden açık bir şekilde husumet ehliyeti açısından tazmin talep edenin haksız fiile uğrayan üçüncü kişi olmasını aramaktadır. Kaldı ki TTK'nın 371. maddesinin 5. fıkrası uyarınca temsilcinin haksız fiilinden şirket sorumlu olacak olup, davanın da şirketin yönetim kurulu

³¹⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 12.01.2015 tarih ve 2014/13273 E., 2015/45 K. sayılı Kararı

üyelerine değil doğrudan şirkete açılması gerekmekte olup, emsal kararda şirkete değil de yönetim kurulu üyelerine dava açılması da hatalı olmuştur.

5.1.3. Sorumluluğa İlişkin Genel Hükümler

Sorumluluğa yönelik olan bu genel düzenlemeler haricinde ise TTK'nın 549 vd. maddelerinde kanunun anonim şirketlere yönelik genel sorumluluk sistemi düzenlenmiştir. İlgili hükümler kanunun anonim şirketlere yönelik genel sorumluluk sistemini düzenlemesi sebebiyle çok geniş nitelikte olup, tamamının burada incelenmesi mümkün değildir. Bu sebeple sadece konumuzla ilgili ve bağlantılı olan sorumluluğa ilişkin hükümler incelenecektir.

TTK'nın bu hükümleri incelendiğinde 549, 550, 551, 552. ve 554. maddelerinin çeşitli özel durumlara ilişkin olarak (gerçeğe aykırı beyan, yolsuzluk, sermayeye ilişkin gerçeğe aykırı beyan vs.) özel sorumluluk hallerini düzenlediği görülmektedir.

Buna karşılık olarak TTK'nın 553. maddesi şirketin bu özel hükümler haricinde belirtilen diğer iş ve işlemlerine yönelik olarak sorumluluğa ilişkin genel düzenlemeyi içermektedir. Bu bağlamda özel nitelikteki sorumluluk hallerinden birinin söz konusu olması halinde yukarıda belirtilen bu özel hükümlerin uygulanması, bu özel hükümlerin kapsamına girmeyen ve zarar ortaya çıkaran anonim şirketin diğer iş ve işlemleri ile ilgili olarak ise genel düzenleme niteliğindeki TTK'nın 553. maddesindeki sorumluluk hükmünün uygulanması gerekmektedir.

Özel sorumluluk halleri dışında kalan iş ve işlemlere yönelik olarak genel sorumluluk düzenlemesini içeren TTK'nın 553. maddesi şu şekildedir:

“(1) Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.

(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.”

Görülebileceği üzere TTK’nın 553. maddesinin 1. fıkrası, anonim şirket kurucuları, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlalinden doğan zararlara ilişkin sorumluluğu düzenlemektedir. Yargıtay da aynı yönde, TTK’nın 553. maddesi uyarınca sorumluluğun söz konusu olabilmesi için kişinin şirkette yönetici veya ita amiri sıfat ve yetkisinin bulunması gerektiğini belirtmiştir³¹⁹. İlgili hükmün 1. fıkrasında belirtilen yönetici kavramına murahhas olmayan müdürler de dahildir. Yani kendisine yönetim yetkisi devredilmeyen ancak belirli bir işin icra edilmesi görevi yüklenen yöneticilerin de kendilerine yüklenen görevin yerine getirilmesi sırasında verdiği zararlara ilişkin sorumluluğu söz konusu olacaktır³²⁰. Bu hüküm kapsamında bulunmayan temsilcilerin veya şirket çalışanlarının verdikleri zararlar sebebiyle bu hükme dayanılamayacak olup, bu kişiler yönünden koşullarının bulunması halinde TTK’nın 549-552 maddeleri arasındaki sorumluluk hükümleri gündeme gelecektir.

Öncelikle bu sorumluluğun söz konusu olabilmesi için ilgili hükümden görülebileceği üzere kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir yükümlülüğün ihlal edilmesi gerekmektedir³²¹. Kanun zararı ortaya çıkaran hukuka aykırılık unsurunu yükümlülüğün ihlal edilmesi olarak ele almıştır³²². Dolayısıyla bu sorumluluğun söz konusu olabilmesi için öncelikle kanuni veya iradi olarak esas sözleşme kapsamında kalan ve bu sayılan nitelikteki kişilere getirilmiş olumlu veya

³¹⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 03.10.2016 tarih ve 2016/9334 E., 2016/7701 K. sayılı Kararı

³²⁰ Altay, a.g.e., s. 234-235.

³²¹ Tekinalp, a.g.e., s. 432.

³²² Altay, a.g.e., s. 252.

olumsuz, yapma veya yapmama ya da denetim veya gözetim niteliğinde bir yükümlülüğünün bulunması gerekmektedir.

Hemen belirtilmesi gerekir ki kanun yükümlülük ifadesini kullanarak görev kapsamından daha dar bir tanımlama yapmıştır. Buna göre kanun veya esas sözleşme bağlamında görev kapsamında olmakla birlikte yükümlülük bulunmayan durumlarda³²³ bu hükme dayanılarak görevin yerine getirilmemesi sebebiyle tek başına ilgililerin sorumluluğuna gidilemeyecektir. Bu hükme dayanılarak kişinin sorumlu tutulabilmesi için zarar doğuran eylemin mutlaka bir yükümlülüğün ihlalinin kaynaklanması gerekmektedir. Kanun ve esas sözleşme tarafından yönetim kuruluna yüklenmiş her türlü görev yükümlülük niteliğinde kabul edilmemektedir³²⁴. Ancak doktrinde bu görüşün tam tersini ifade eden ve görev kapsamında kalan her türlü sorumluluğun yönetim kurulunun yükümlülüğü olduğunu ve bu hükme göre sorumluluğun söz konusu olacağını bildiren görüşler de bulunmaktadır³²⁵.

Kanaatimizce de görev ve yükümlülük kavramları ile kişilere yükledikleri pozitif eylem birbirinden farklı olup, her türlü görevin yerine getirilmesinin yükümlülük niteliğinde olduğundan söz edilemeyecektir. Yükümlülük niteliğindeki görevler yönünden görevin yerine getirilmesi için yönetim kurulu dava ya da talep/talimat yolu ile görevin yerine getirilmesi için zorlamaya tabi tutulabilirken, yükümlülük niteliğinde olmayan görevlerin yerine getirilmesi veya ne şekilde yerine getirileceği yönetim kurulunun takdir yetkisine bırakılmış olup, yükümlülük niteliğinde olmayan görevlerin yerine getirilmesi açısından ise yönetim kurulunun dava, talimat veya talep yolu ile zorlanabilmesi kanaatimizce mümkün

³²³ Ünal Tekinalp, Anonim ortaklık ve pay sahiplerini korumayan fakat kanun veya esas sözleşmeyle yönetim kuruluna verilmiş görev ve yetkilerin de bulunduğunu ancak bu görevlerin yerine getirilmemesi ve yetkinin kullanılmaması halinde pay sahibinin TTK 553. maddeye göre dava açamayacağını bildirmektedir. Tekinalp yükümlülük niteliğinde olmayan görev ve yetkilere örnek olarak; yönetim kurulunun ortaklığın ihtiyaç duymadığı atıl sermayenin azaltılarak pay sahiplerine iadesine yönelik öneri hazırlaması, esas sözleşmenin eskimiş hükümlerinin değiştirilmesi ve imtiyazlı pay çıkarılmasının önerilmesi, ticari mümessil veya vekil atanması, pay senetlerinin birden çok senedi temsil edecek şekilde bastırılması şeklinde görevleri bulunduğunu fakat bunların yükümlülük niteliğinde olmadığını beyan etmiştir. Bknz: Tekinalp, a.g.e., s. 434 vd.; karşı yönde bknz: Altay, a.g.e., s. 252 vd.

³²⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 434.

³²⁵ Altay, a.g.e., s. 254.

görünmemektedir³²⁶. Bu sebeple yükümlülüğün söz konusu olmadığı ancak sadece bir görevin söz konusu olduğu bir durumda yükümlülük yüklenmeyen bu kişilere karşı bu hükme göre sorumluluktan da bahsedilemeyecektir.

Bu noktada hemen belirtmek gerekir ki bu hükme göre sorumluluğun söz konusu olabilmesi için kanun hükmünden açıkça görülebileceği üzere sorumluluğu doğuran yükümlülüğün kanun veya esas sözleşme ile düzenlenmiş olması gerekmektedir. Kanun veya esas sözleşme kapsamında düzenlenmemiş yükümlülükler nedeniyle bu hükümde düzenlenen sorumluluğa başvurulamayacaktır. Bu bağlamda tüzük, yönetmelik, tebliğ vb. şeklindeki idari işlemler ile bu kişilere yönelik getirilen yönetmelikler kapsamındaki yükümlülüklerin ihlali nedeniyle ortaya çıkan zararlar sebebiyle TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrasındaki bu sorumluluk hükmüne başvurulabilmesinin mümkün olmadığı söylenebilecektir³²⁷. Zira ilgili kanun hükmünde açıkça kanun veya esas sözleşmesel yükümlülüklerin ihlalinden bahsedilmiş bunlar dışındaki düzenlemeler kapsamındaki yükümlülüklerin ihlalinden bahsedilmemiştir. Bu bağlamda kanımızca kanun veya esas sözleşme dışındaki düzenlemeler ile getirilen yükümlülüklerin ihlali sebebiyle bu hükme başvurulamayacağı söylenebilecektir. Ancak doktrinde bu konuda farklı görüşler de bulunmakta olup Altay, yaptığı değerlendirmelerde organ kararlarına aykırılığın da hukuka aykırılık niteliğinde olacağı, yetkisini esas sözleşme ve kanundan alan organın iç yönerge gibi ikincil düzenlemelerine aykırı fiillerin de esasen temelde esas sözleşme ve kanunun ihlali anlamına geleceğini belirterek hukuka aykırılık ve dolayısıyla sorumluluğun oluşacağı yönünde kanaat bildirmiştir³²⁸.

³²⁶ Genel Kurulun yükümlülük niteliğinde olmayan görev veya yetkilerin kullanılması için yönetim kuruluna talimat veremeyeceğine ilişkin görüş yönünden detaylı bilgi için bkz: Tekinalp, a.g.e., s. 434; karşı yönde bkz: Altay, a.g.e., s. 252 vd.

³²⁷ Tekinalp, a.g.e., s. 432.

³²⁸ Altay, a.g.e., s. 259.

5.1.4. Kusur ve İspat Yüğü

Hemen dikkat çekilmesi gereken bir diğer husus ise TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrasındaki sorumluluğun kusur sorumluluğı niteliğinde olduğudur³²⁹. Hüküm açıkça kanun veya esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlölüklerin kusurla ihlali sonucunda ortaya çıkan zararlardan sorumluluğı düzenlemiş, dolayısıyla sorumluluk için yükümlölüğün ihlalinde kusurun bulunmasını aramıştır³³⁰. Bu bağlamda yükümlölüğün ihlalinde kusuru bulunmayan kişilerin bu hüküm kapsamında sorumluluğına gidilemeyecektir.

Nitekim Yargıtay da içtihatlarında kusura ilişkin şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“İlk derece mahkemesince, davalıların bilirkişi raporunda belirlenen zarardan sorumlu tutulabilmeleri için TTK 553/1.maddesi gereğince kendilerinin kusurlu olduğunun davacılar tarafından ispatlanması gerektiğı, zira 553. maddeye göre düzenlenen sorumluluğun kusur sorumluluğı olduğü, bu bağlamda davacıların davalı yöneticilerin kusurlu olduğuna ilişkin dosyaya herhangi bir delil sunulmadığı gibi bilirkişiler tarafından da davalıların kusurlu olduğü yönünde herhangi bir tespit yapılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığının anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğü kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir³³¹. ”

³²⁹ Mehmet Helvacı, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, GÜHFD, 2013/2, s., 80.

³³⁰ Altay, a.g.e., s. 263.

³³¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 18.04.2019 tarih ve 2018/1398 E., 2019/3160 K. sayılı Kararı

Bu noktada incelenmesi gereken bir diğ er önemli husus ise ispat yüküne ilişkindir. TTK'da 6335 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmadan önce 553. maddenin 1. fıkrası şu şekildeydi:

“Kurucular, yönetim kurulu  yeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde, kusurlarının bulunmadığını ispatlamadık a, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.”

6335 sayılı Kanun ile TTK'nın ilk halinde öngörülen sorumluluk sisteminde kısmen değişiklik yapılmıřtır³³². Buna göre 6335 sayılı Kanun ile “yükümlülüklerini” ibaresinden sonra gelmek üzere “kusurlarıyla” ibaresi eklenmiş, 41 inci maddesiyle ise “kusurlarının bulunmadığını ispatlamadık a,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. 6335 sayılı Kanun'un 28 ve 41. maddeleri ile yapılan bu değişikliklerle 553. maddenin 1. fıkrasında bulunan y k ml l klerin ihlali sebebiyle ortaya çıkan zararlardan sorumluluk açıkça kusur sorumluluğu olarak düzenlenmiş ve kusura ilişkin ispat yükü deęiřtirilmiřtir³³³. Doktrindeki bir görüşe göre değişiklikten önce kusurun bulunmadığına ilişkin ispat yükü sorumlu tutulan kurucular, yönetim kurulu  yeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının üzerindeyken, 6335 sayılı Kanun'un 41. maddesiyle yapılan değişiklik ile ilgililerin y k ml l ğ n ihlalinde kusurunun bulunduğunun ispatı zarar görenlere yüklenmiş böylece ispat yükü tersine  evrilmiřtir³³⁴. Doktrinde kusuru ispat yükü hususunda bir diğ er görüş ise, 6335 sayılı Kanun'un 41. maddesi ile yapılan değişiklik sonucunda kusuru ispat bakımından artık TBK'nın genel sisteminin uygulanacağını; yani akitten kaynaklanan borçlarda kural olarak davalının kusurlu addedilmesi gerektiğini ve davalının kusursuzluğunu ispatlamak durumunda olduğunu, haksız

³³² Abuzer Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişikliklere Toplu Bir Bakış, Regesta, 2012, Cilt 2 Sayı 3, s. 8.

³³³ Tekinalp, a.g.e., s. 441; Balaban, a.g.e., s. 71

³³⁴ Hamdi Yasaman, Yönetim Kurulu  yelerine Karşı Açılabilecek Sorumluluk Davaları, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013/2, s. 98; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 209.

fiilden kaynaklanan borçlarda ise davacının davalının kusurlu olduğunu ispatlamak zorunda olduğu yönündedir³³⁵.

Kanaatimizce 553. maddenin 1. fıkrasına göre; zarar doğuran eylemin sözleşmeden veya haksız fiilden kaynaklanan bir eylem olup olmadığına bakılmaksızın kusur açısından ispat yükü davacı zarar gören üzerinde olmalıdır. Dolayısıyla bu madde gereğince Kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali sebebiyle kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının sorumluluğuna başvurmak isteyen zarar görenlerin bu kişilerin yükümlülüğün ihlaline yönelik kusurunun bulunduğunu da ispat etmesi gerekmektedir. Nitekim Yargıtay da son dönem yerleşik içtihatlarında aynı yönde şu değerlendirmeleri yapmaktadır:

“Davalı kooperatif yöneticileri 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 98. maddesi yollaması ile 6102 Sayılı TTK’nın 553/1 maddesi uyarınca ancak kusurlarının ispat edilmesi şartı ile sorumlu tutulabilirler. Dosya kapsamından yöneticilerin kusurları ispat edilememiştir. Bu durumda mahkemece sorumlulukları ispat edilemediğinden bu kişiler yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir³³⁶.”

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de aynı yönde kusuru ispat yükünün davacıda olduğuna yönelik şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“İlk derece mahkemesince, davalıların bilirkişi raporunda belirlenen zarardan sorumlu tutulabilmeleri için TTK 553/1.maddesi gereğince kendilerinin kusurlu olduğunun davacılar tarafından ispatlanması gerektiği, zira 553. maddeye göre düzenlenen sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğu, bu bağlamda davacıların davalı yöneticilerin kusurlu olduğuna ilişkin dosyaya herhangi bir delil

³³⁵ Bknz; Prof. Dr. Mehmet Helvacı Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu sırasında atıf verilen konuşma sırasında bu görüşü beyan etmiştir; Hamdi Yasaman, Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013/2, s. 98

³³⁶ Yargıtay 23. Hukuk Dairesi’nin 02.07.2019 tarih ve 2016/6486 E., 2019/3159 K. sayılı Kararı

sunulmadığı gibi bilirkişiler tarafından da davalıların kusurlu olduğu yönünde herhangi bir tespit yapılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığının anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esaslan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir³³⁷. ”

Sonuç olarak TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrası kapsamında Kanun veya esas sözleşme gereğince yükümlülüklerin ihlali sebebiyle ortaya çıkan zararlara yönelik olarak kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının kusurunun bulunmadığı veya ispatlanamadığı hallerde ise bu hüküm gereğince bu kişilerin zarardan sorumluluğundan ise söz edilemeyecek ve bu kişilere zararın tazmini için başvuru yapılamayacaktır³³⁸.

TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrası gereğince Kanun veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali sebebiyle kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının sorumluluğuna başvurabilecekler ise ilgili hükümde şirket, pay sahipleri ve şirket alacaklıları olarak belirtilmiş ve sınırlı şekilde sayılmıştır³³⁹. Kanımızca bunlar dışındaki zarara uğrayanların bu hükme dayalı olarak kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının sorumluluğuna başvurması mümkün değildir³⁴⁰. Nitekim Yargıtay da aynı yönde değerlendirme yaparak şirketten doğrudan alacaklı olmayan kişilerin yönetici sorumluluğuna ilişkin TTK'nın 553. maddesi uyarınca dava açma hakkı olmadığına yönelik şu değerlendirmeleri yapmıştır:

“Mahkemece tüm dosya kapsamına göre, davalı ...'e karşı dava açılmış ise de bu davalının pasif husumetinin bulunmadığı, zira davacı tarafça 6102 sayılı TTK 553

³³⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 18.04.2019 tarih ve 2018/1398 E., 2019/3160 K. sayılı Kararı

³³⁸ Balaban, a.g.e., s. 71.

³³⁹ Merve Kırgan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013, s. 105.

³⁴⁰ Altay, a.g.e., s 235-239.

maddesine atfen ...'e dava yöneltilmiş ise de bu yasa maddesine istinaden yönetici sorumluluğuna gidebilmek için alacağın asıl borçlu diğer davalı şirketten tahsil edilememiş olması gerektiği, davalı şirket yönünden ise gerek davacı gerekse davalı defterlerinde alacak ve dayanağı faturaların kayıtlı olduğu, bu kayıtlara göre davalı ... Şirketinin davacıya 5.240,95 TL borçlu olduğu, davacı tarafça davalı daha önceden temerrüde düşürülmediği, bu nedenle işlemiş faiz isteminin yerinde olmadığı gerekçesi ile davalı şirket yönünden davanın kısmen kabulü 5.240,95 TL'nin takip tarihi olan 02/04/2014 tarihinden itibaren avans faizi ile birlikte tahsiline, davalı ...'ın pasif husumetinin bulunmadığından usulden reddine karar verilmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı şirket vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir³⁴¹. ”

Görülebileceği üzere TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrası gereğince Kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin kusurlu bir şekilde ihlali halinde yükümlülük sahiplerinin sorumluluğuna başvuru imkanı düzenlenmiştir.

5.2. Görev veya Yetki Devrinin Sorumluluğa Etkisi

Daha önce detaylıca incelemiş olduğumuz üzere TTK anonim şirketlerde organlara yönelik olarak bazı görev ve yetkilerin devrini emredici bir şekilde yasaklamıştır. Bunlar haricindeki görev ve yetkilerin ise Kanunda belirtilen usul doğrultusunda devrine (delegasyon) imkan tanımıştır³⁴². Yetkilendirme ve devir işlemi arasındaki fark daha önce detaylıca açıklanmıştı ancak hemen belirtmemiz gerekir ki yetki veya görevin usulüne uygun bir şekilde devri halinde bilindiği üzere yetki veya görevi devreden organ veya kişinin bu yetki veya görevi sona ermekte ve kendisinden çıkmakta, yetki veya görevin devredildiği kişiye geçmektedir. Devir işleminin bu özel niteliği gereği devir sonucunda sorumluluğa ilişkin olarak da

³⁴¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 26.06.2018 tarih ve 2016/12851 E., 2018/4807 K. sayılı Kararı

³⁴² Tekinalp, a.g.e., s. 435.

farklı bir düzenleme getirilmiştir. Zira devir işlemi sonucunda devredilen yetki veya görev devreden kişi veya organın etki alanından çıkmakta ve tamamen devredilen kişi veya organın etki alanına girmektedir. Devir işleminin bu niteliğinin sonucu devredilen görev ve yetkiye ilişkin olarak sorumluluğun da yetki veya görevi devralan kişi veya organa geçmesi öngörülmüştür³⁴³.

Buna ilişkin TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir:

“Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.”

Hükümde düzenlenen sorumluluğun ve devreden sorumsuzlaşmasının söz konusu olabilmesi için öncelikle 553. maddenin 1. fıkrası doğrultusunda bir düzenleme yapılmış ve devredilen yetki veya görevin Kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanması gerekliliği düzenlenmiştir³⁴⁴. Nitekim kanun koyucu da hükmün gerekçesinde bu hususu şu şekilde belirtmiştir:

“Tasarının hükmü belli bir maddeye göre devir sınırlamasını kaldırmış, onun yerine kanuna dayanarak, yani kanunun cevaz verdiği tüm devirleri kapsama almıştır. Bu durumda 367 nci madde ile 370 nci maddeler uyarınca yapılan devirler hükmün kapsamına girecek, hatta 368 inci madde de (yargı kararlarında öngörülen şartlarla) dikkate alınabilecektir. Ancak hükümde söz konusu olan, kanuna dayalı görev ve yetki devri olduğu için yardımcı kişilere devirde hüküm uygulanmayacaktır. Ayrıca 367 nci maddedeki görevlerin devredilmesi olanağı yoktur.”

Tekrar olmaması adına hükümde öngörülen sorumluluğun söz konusu olabilmesi için devredilen görev veya yetkinin Kanun veya esas sözleşmeden kaynaklanması

³⁴³ Balaban, a.g.e., s. 62.

³⁴⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 436.

gerekliliğine ilişkin olarak TTK'nın 553. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz.

TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası görülebileceği üzere görev ve yetki devrinde, görevi veya yetkiyi devreden kişi veya organa devredilen görev ve yetkiye ilişkin kısmi bir sorumsuzluk hali getirmektedir. Zira daha önce detaylıca incelemiş olduğumuz üzere yetki veya görevin devri (delegasyonu) halinde devredilen yetki veya görev devreden kişi veya organdan tamamen çıkmakta ve tamamen görev veya yetkinin devredildiği kişi veya organa geçmektedir. Devir (delegasyon) işleminin bu niteliği gereği, devreden kişi veya organın kendinden tamamen çıkan görev veya yetkiye ilişkin sorumluluğu devir sonrasında da taşıması kanun koyucu tarafından makul kabul edilmemiştir. Zira usulüne uygun olarak gerçekleştirilen yetki veya görev devri (delegasyon) işleminde devreden kişi veya organın sorumluluğunun devam etmesi halinde devir işleminin uygulanma kabiliyeti kalmayacak olup, devir işleminden beklenen faydanın da sağlanamamasına yol açacaktır³⁴⁵.

Zira devreden kişi veya organın devredilen yetki veya göreve ilişkin sorumluluğunun devam etmesi halinde devir (delegasyon) işleminin uygulama kabiliyeti ve uygulanma oranı mutlaka azalacaktır. Şöyle ki, sorumluluğun devir halinde dahi devam etmesi halinde ilgili kişi veya organ bunu gözeterek görev veya yetki devri işlemini yapmakta pratik olarak herhangi bir fayda göremeyecek, sorumluluk gibi görev ve yetkinin de kendi uhdesinde kalmasını tercih edecektir.

Kanun koyucu bütün bu olasılıkları ve pratik ihtiyaçları göz önünde bulundurarak TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrasında yetki ve görevlerin devri halinde, yetki ve görevi devreden kişi veya organın sorumluluğuna ilişkin ayrıca özel bir düzenleme getirmiştir.

TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası ile yetki veya görevi devreden kişinin devredilen görev veya yetkiye ilişkin olarak sorumluluğu da devretmiş olmasıyla beraber devreden tamamen sorumsuzlaşmamaktadır. Zira yetki veya görev

³⁴⁵ Altay, a.g.e., s. 286.

devredildiğinde devreden kişi veya organın sorumluluğu nitelik değiştirmekte ve seçimde ve doktinde savunulan bazı görüşlere göre gözetimde özen sorumluluğu söz konusu olmaktadır³⁴⁶. Yani yetki veya görevi devreden kişi veya organ devredeceği yetki veya görevi devralan kişi veya organın seçiminde ve gözetiminde makul derecede özen göstermekle yükümlü kılınmıştır³⁴⁷.

Kanımızca öncelikle hükümde görev veya yetkiyi devreden kişi veya organa devir işlemine ilişkin yüklenen makul derecede özen gösterme yükümlülüğünün üzerinde durmak gereklidir. Yukarıda da bahsedildiği üzere TTK'nın 369. maddesi genel bir sorumluluk düzenlemesi ile şu hükmü getirmiştir:

“Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.”

TTK'nın 369. maddesi genel sorumluluk düzenlemesinde sorumluluğa ilişkin kıstas olarak; tedbirli bir yönetici özeni ile şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralları kapsamında gözetme yükümlülüğünü getirmiştir. Kanımızca TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrasındaki makul derecede özen gösterme yükümlülüğünün; anılan 369. madde ve yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerini düzenleyen TTK'nın 375. maddesi kapsamında şirketin üst düzeyde yönetimine ilişkin görevleri ile birlikte değerlendirilmesi ve yorumlanması gerekmektedir. Bu bağlamda görev veya yetkiyi devreden kişi veya organın devrettiği kişi veya organın seçiminde, tedbirli bir yöneticiden beklenebilecek makul derecede özeni göstermesi ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uygun olarak gözetmesinin beklenmesi ayrıca devredilemez nitelikteki şirketin üst düzey yönetimi ve bu konuda talimatların verilmesi ile bunların sürekli olarak gözetilmesi gerektiği sonucuna varılacaktır³⁴⁸.

³⁴⁶ Tekinalp, a.g.e., s. 436.

³⁴⁷ Altay, a.g.e., s. 286.

³⁴⁸ Altay, a.g.e., 132.

Bu bağlamda görev veya yetkinin devrinde, görev veya yetkinin devredileceği kişi veya organın seçiminde tedbirli bir yöneticiden beklenen makul özenin şirket çıkarları çerçevesinde dürüstlük kuralları gözetilerek gösterilmesi gerektiği söylenebilecektir³⁴⁹. Yukarıdaki açıklamalar ve kanun koyucunun amacı gözetilerek, bu özen yükümlülüğünde sübjektif bir uzmanlık aranmayacak, toplumun geneli tarafından kabul görecektir objektif ve nesnel bir özenin gösterilmesi aranacaktır. Zira günümüzdeki ticari işlerin karmaşıklığı ve faaliyetlerin çokluğu ile niteliği gözetildiğinde yönetimde bulunan herkesin aynı uzmanlık seviyesinde olmasının beklenmesi mümkün değildir. Bu sebeple her olaya özgü olarak bu objektif kriter olay bazında incelenmeli ve ölçü olarak aynı konumdaki normal tedbirli bir insandan o olay ve koşullarda beklenen davranış dikkate alınmalıdır³⁵⁰.

Görev veya yetkiyi devreden kişi veya organın, görev veya yetkinin devrine ilişkin olarak objektif ve nesnel nitelikteki makul özen yükümlülüğünü yerine getirmesi halinde ise görev veya yetkiyi devralan kişi veya organın kullandığı görev veya yetki kapsamındaki fiil, işlem ve kararlarından dolayı gözetim sorumluluğunun ihlali hariç olmak üzere devreden kişi veya organın sorumluluğuna gidilemeyecek olup, görev veya yetkiyi devralarak kullanan ve sorumluluğa sebep olan fiil, işlem veya kararı gerçekleştiren kişi veya organın bundan dolayı sorumluluğu söz konusu olacaktır³⁵¹.

TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası gereğince görev veya yetkiyi devreden kişi veya organın devir işlemi sonrasında görev veya yetkiyi devralan kişi ve organın fiil, karar ve işlemlerinden sorumluluğunun söz konusu olmaması için görev veya yetki devrinin kanun ve esas sözleşmede öngörülen usule uygun olarak gerçekleştirilmiş olması gereklidir³⁵².

Görev veya yetki devrinin kanun veya esas sözleşmede öngörülen usule aykırı olarak devredilmesi ya da kanun veya esas sözleşme gereğince devredilemeyecek bir yetkinin devredilmiş olması halinde ise bu durum görev veya yetkiyi devreden

³⁴⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 442.

³⁵⁰ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 196.

³⁵¹ Ayan, a.g.e., s. 65.

³⁵² Balaban, a.g.e., s. 72.

kişi veya organın sorumluluğunu ortadan kaldırmayacak olup, görev veya yetkiyi usulsüz olarak devreden kişi veya organ TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası gereğince sorumsuzluğunu iddia edemeyecek olup görev veya yetkiyi usulsüz olarak devralan ve sorumluluğa neden olan fiil, karar veya işlem nedeniyle devreden ve devralan kişi veya organın birlikte sorumluluğu söz konusu olacaktır³⁵³.

5.3. Sorumlulukta Kontrol Kavramı ve Sorumluluğa Etkisi

TTK sorumluluğa ilişkin temel düzenlemelerinde, yürürlükten kalkan 6762 sayılı Kanun'un kusursuz ve mutlak sorumluluğa ilişkin düzenlemelerini terk ederek, günümüz koşullarına ve pratik ticari hayatın ihtiyaçları ile hakkaniyete uygun bir sorumluluk düzenlemesi yoluna gidilmiştir.

Zira daha önce de detaylıca üzerinde durmuş olduğumuz üzere, günümüz ticari hayatının işleyişi, pratik ihtiyaçlar, teknolojideki gelişmeler ve buna bağlı olarak ticari hayatın karmaşık ve girift bir hale gelmesi ile sermaye şirketlerinin yapıları, işleyişi ve işleri de bundan etkilenmiş, uzmanlaşma gerektiren profesyonel yönetim ve işleyiş bir zaruriyet haline gelmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak şirketler de devasa yapılara kavuşmuş, çeşitli alanlarda farklı işlerle uğraşan şirket yapıları ortaya çıkmıştır. Bu karmaşık ve girift iş ve işlemler ise pratik ticari hayatta şirketlerin uzman ve profesyonellerce yönetimi ve idaresini gerektirmiştir.

TTK'nın yeni sistemi de bu ihtiyaçları ve gereklilikleri gözeterek şirketlerin uzman ve profesyonellerce yönetimi ve idaresi sistemini benimsemiş, sistemi bunun üzerine kurarak şirketlerin uzman ve profesyonellerce yönetimi ve idaresinin önünü açmış, buna yönelik düzenlemeler getirmiştir. TTK sisteminde yönetime ilişkin devredilemez görev ve yetkilerin alanı açık bir şekilde belirlenmiş, bunlar haricinde görev veya yetkilerin devri ile bunların uzman ve profesyonellere devredilerek şirketlerin kurumsal ve sistematik bir şekilde uzman ve profesyonellerce

³⁵³ Altay, a.g.e., s. 260.

yönetiminin gerçekleştirilmesi, böylece ticari hayatın ve şirketlerin sağlıklı ve başarılı bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Bu bağlamda yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere bu amaçlara ulaşılabilmesi, şirketin uzman ve profesyonellerce yönetilebilmesi amacıyla görev veya yetki devrinin pratikte sağlıklı ve yaygın bir şekilde uygulanabilmesi için; devir işleminin kolay ve basit bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ile birlikte sorumluluk sisteminde de buna uygun olarak düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Zira daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere sorumluluk sisteminde de devir işlemine işlerlik ve uygulama kabiliyeti kazandıracak düzenlemelerin yapılmaması ve mülga 6762 sayılı Kanun'daki mutlak sorumluluk sisteminin benimsenmesi halinde devir işleminden beklenen faydaların sağlanması mümkün olmayacak olup, sorumluluğu devam eden kişi veya organlar sorumluluklarını göz önünde bulundurarak yetki veya görevlerini devretmekten çekince duyacaklardı.

TTK sorumluluğa ilişkin düzenlemelerinde bütün bu hususları gözeterek sorumluluk düzenini objektif ve nesnel bir kusur sorumluluğu temelinde düzenlemiş, son olarak da sorumluluğa ilişkin kontrol kavramını ve sorumlulukta sorumluluğu doğuran karar, iş ve işlemler ile ilgili olarak kontrolün etkisini düzenlemiştir.

Buna ilişkin olarak TTK'nın 553. maddesinin 3. fıkrası şu şekildedir:

“Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.”

Görülebileceği üzere hüküm genel olarak sorumluluğun söz konusu olabilmesi için sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda kişinin kontrolünün bulunması aramaktadır³⁵⁴.

Bu noktada karşımıza önemli bir sorun çıkmaktadır, zira sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda bunun kişinin veya organın kontrolünde veya kontrolü dışında

³⁵⁴ Altay, a.g.e., s. 309.

kaldığı hangi kıstasa göre belirlenecektir³⁵⁵? Kanımızca hükümde belirtilen sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararın kontrol dışında kalma ve kontrolünde kalmasına ilişkin olarak uygulanması gereken kıstas etki olmalıdır. Sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda sorumluluğuna gidilebilecek kişilerin etki edebilme yetisi değerlendirilmeli ve kişinin sorumluluğuna gidilip gidilemeyeceği, sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda kişinin etkisinin bulunup bulunmadığı yani kontrolünde mi kaldığı yoksa kontrolü dışında mı olduğu bu kıstas çerçevesinde belirlenmelidir. Etki edebilme yetisi ise kanaatimizce devredilemeyecek yetkilerden olan üst gözetim sorumluluğu kapsamında gözetim yetkililerinin insan takatinin elverdiği ölçüde gözetim yetkisinin kullanılması ile birlikte etki edebileceği kararlar olup bu kapsamda zarara yol açan iş veya işlemin sonuçlarının öngörülebilirliği³⁵⁶. Nitekim kanun koyucu da hükmün son cümlesi ile kişi veya organın sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda sadece gözetim ve özen yükümünün bulunmasının sorumlu tutulmasına yol açmayacağını belirtmiştir. TTK'nın 553. maddesinin 3. fıkrasına ilişkin gerekçede bu görüşlerimizi şu şekilde desteklemektedir:

“Üçüncü fıkra yönetim organının, organsal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümlerini tanımakta, ancak bu yükümün kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmadığını hükme bağlamaktadır. Bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü, uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir³⁵⁷.”

Gerekçeden görülebileceği üzere sorumluluğun söz konusu olabilmesi için sorumluluğa yol açan iş, işlem veya karara yönelik olarak sadece özen ve gözetim yükümünün bulunmasının sorumluluğa yol açmayacağı, aksine sorumluluğa yol

³⁵⁵ Altay, a.g.e., s. 310.

³⁵⁶ Altay, a.g.e., s. 310

³⁵⁷ bkz: TTK 553. madde gerekçesi, <http://www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-553/>

açan iş, işlem veya kararda uygun nedensellik bağının ve kusurun bulunması gerektiği açıklanmış olup, sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararın kişi veya organın kontrolünde ya da kontrolü dışında kalıp kalmadığının tespiti için kişi veya organın sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda etkisinin bulunması ve etkinin incelenmesi gerektiğine yönelik savımızı güçlendirmektedir³⁵⁸.

Zira kanun koyucu açıkça sadece özen ve gözetim yükümünün sorumluluğa sebep olmayacağını belirtmiş, gerekçede ise sorumluluğa yol açan iş, işlem veya karara ilişkin sorumluluğu ve işlemin kontrolünde bulunduğu iddia edilen kişi veya organ ile nedensellik bağı ve kusurun bulunması gerektiğini açıkça belirtmiştir³⁵⁹. Kişi veya organın kontrol kapsamı dışında kalan ve bu suretle etkisinin bulunmadığı bir iş, işlem veya kararda nedensellik bağının ve kusurunun bulunması söz konusu olamayacağı için, TTK'nın 553. maddesinin 3. fıkrası gereğince sorumluluğa yol açan iş, işlem veya kararda sorumluluğu iddia edilen kişilerin etkileri ve buna uygun nedensellik ve kusurları incelenerek sonuca gidilmesi gerektiği çıkarımına ulaşılmaktadır.

5.4. Sorumluluğun Sonuçları ve Başvuru Hakları

TTK'nın sorumluluğa ilişkin genel düzenlemeleri yukarıda incelenmiş olup bu bölümde sorumluluğun sonuçları ve sorumluluğa yönelik olarak başvuru hakları incelenecektir.

Daha önce detaylıca belirtmiş olduğumuz üzere günümüzde anonim şirketlerin boyutları, iş ve işlemleri ile teknolojik gelişmelere bağlı olarak karmaşık yapıların ortaya çıkması şirketlerde ve şirket yönetimlerinde profesyonelleşme ihtiyacını doğurmuş, TTK sisteminde de buna bağlı olarak görev ve yetkilerin uzmanlara devredilebilmesi ile profesyonel yönetim ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır. Yine buna bağlı olarak devredilen görev ve yetkilere ilişkin sorumluluk hükümlerinde çeşitli düzenlemeler yapılmış, son olarak yine bu gelişmeleri destekleyici biçimde ve yönetimde profesyonelleşmeyi teşvik edici olarak TTK'nın

³⁵⁸ Göktürk, Sorumluluk, s. 189.

³⁵⁹ Göktürk, Sorumluluk, s. 198.

557. maddesinde farklılaştırılmış teselsül sistemi kabul edilerek sorumluluğun da kusur ölçüsünde paylaştırılması yoluna gidilmiştir³⁶⁰.

TTK yukarıda açıklanan gerekçeler ve kanunun genel sistemiyle ilgili ile pratik ihtiyaçları da gözeterek sorumluluğa ve başvuru haklarına ilişkin olarak da 6762 sayılı Kanun'un mutlak sorumluluk sisteminden farklı bir sistem öngörmüştür.

6762 sayılı Kanun'da sorumluluk açısından tam teselsül sistemi belirlenmiş olup, bu sistem; birden fazla kişinin birlikte meydana getirdikleri zarardan, zarar görene karşı kusur dereceleri gözetilmeksizin tazminat miktarının tamamından sorumlu olduğu ve ancak iç ilişkide kusur oranlarına göre birbirlerine karşı rücu haklarının bulunduğu bir sorumluluk sistemidir³⁶¹.

TTK'nın 557. maddesi hem sorumluluğun kapsamını hem de başvuru haklarını birlikte düzenlenmiştir. İlgili hüküm şu şekildedir:

“(1) Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.

(2) Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir.

(3) Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir.”

Yukarıda detaylıca incelendiği üzere genel sorumluluğa ilişkin düzenlemeler kapsamında sorumluluğa yol açan iş, işlem veya karar sebebiyle birden fazla kişinin zarardan sorumluluğuna gidilebilmesi muhtemel olacaktır. TTK sorumluluk ve başvuruya ilişkin 557. maddesinde sorumluluk rejimi olarak sorumlular yönünden farklılaştırılmış teselsül sistemi kabul edilmiştir³⁶². Farklılaştırılmış teselsül sisteminin amacı her bir sorumlunun sorumluluğu meydana getiren olayda hangi

³⁶⁰ Altay, a.g.e., s. 322-323.

³⁶¹ Helvacı, a.g.e., s.82.

³⁶² Tekinalp, a.g.e., s. 461.

konumda bulunduğu olgusu ile birlikte farklılaşan sorumluluğa ilişkin sorumlunun bireysel konumunun dış ilişkiye yansımalarıdır³⁶³.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi sorumluluğun dış ilişkiye yansımalarına ilişkin genel ilke olduğundan anonim şirkete ilişkin tüm sorumluluk davalarında (genel ve özel sorumluluk halleri) uygulama alanı bulacaktır³⁶⁴.

TTK'nın 557. maddesinin 1. fıkrası hükümden açıkça görülebileceği üzere; sorumluluğa ilişkin genel düzenlemelerindeki sistematığe uygun olarak öncelikle sorumlulukta kusuru ve illiyet bağımlı vurgulanmıştır.

Yukarıda detaylıca incelendiği üzere TTK sorumluluğu düzenleyen genel hükümlerinde kusura vurgu yapmış, kusur sorumluluğunu kabul etmiştir. Bu bağlamda öncelikle sorumluluğuna gidilecek kişi ya da organlar belirlenirken sorumluluğa yol açan iş, işlem, karar veya eylemde kişinin kusurunun bulunması sorumluluğa gidilebilmesi açısından önem taşımaktadır. Sorumluluğa yol açan iş, işlem, karar veya eylemde herhangi bir kusurun bulunmaması ile 553. maddenin 3. fıkrası gereğince kontrol alanı dışında kalması halinde o kişi veya organın sorumluluğundan söz edilemeyecektir. Tekrar olmaması adına burada yukarıda kusura ilişkin yaptığımız açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz.

Bir diğer husus ise sorumluluğu doğuran iş, işlem, karar veya eylemle ilişkin olarak sorumluluğuna gidilecek kişi ile illiyet bağının bulunması gerekliliğidir.

5.5. Sınırlı Yetkili Temsilcinin Eylemlerinden Sorumluluk

TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası TTK'nın yukarıda incelenen genel sorumluluk hükümlerinden ayrılmak suretiyle sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin ayrı bir sorumluluk düzenlemesi getirmiştir. İlgili hükmün son cümlesi şu şekildedir:

“Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.”

³⁶³ Altay, a.g.e., s. 325.

³⁶⁴ Altay, a.g.e., s. 325.

Görülebileceği üzere kanun koyucu sınırlı yetkili temsilcilerin şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan yönetim kurulu üyelerini müteselsilen sorumlu tutmuştur.

Hüküm öncelikle TTK'nın genel sorumluluk sisteminden tamamen uzaklaşarak zarara yönelik herhangi bir ayırım ve nitelendirme yapmamıştır. Kanımızca öncelikle kanun yapma tekniği açısından bu hüküm son derece hatalıdır. Hükümde belirtilen her türlü zarar kavramının içine neyin girdiği belirsiz olup, sorumluluk düzenlemeleri açısından bu denli belirsizlik içeren bir hükmün kabul edilmesi ve kanunlaşması, kanımızca hukuki güvenlik ilkesini zedelemektedir ve kanun yapma tekniği açısından da sakıncalı sonuçlara ve uygulamada içinden çıkılmaz durumlara yol açma potansiyeline sahiptir.

Bir diğer husus ise; yukarıda değinilen TTK'nın sorumlulukta farklılaştırılmış teselsül ilkesini kabul etmesine rağmen 371. maddenin 7. fıkrasına eklenen düzenleme ile bu genel ilkedeki ayrışma bir düzenleme yapılarak müteselsilen sorumluluk ilkesi düzenlenmiştir³⁶⁵. Kanımızca bu durum da yukarıda yer verilen genel ilkelere aykırı olarak kanun yapma tekniği açısından sorunlu ve çelişki meydana getirir nitelikte olup, hukuki belirlilik ve hukuki güvenlik ilkelerini zedeler niteliktedir.

TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesine eklenen sorumluluğa ilişkin bu düzenlemenin gerekçesi ise kanun koyucu tarafından meclis tutanaklarında dahi açıklanamamış, yukarıda belirtildiği üzere kanunun genel ilkeleri ile çelişkili bir düzenleme yapılmak suretiyle hukuki belirlilik ve güvenlik ilkesi zedelenmiştir. Bu da düzenlemeye ilişkin yargı uygulamasında sorun meydana getirecek başka bir husustur. Zira yukarıda da belirtildiği üzere düzenleme lafzi anlamda kanunun genel prensiplerinden tamamen farklı olup, bu farklılığın ne şekilde yorumlanması gerektiğine dair de uygulamaya yol gösterecek bir gerekçe bulunmamaktadır.

³⁶⁵ Koç, s. 186.

Her ne kadar söz konusu düzenlemenin o dönem gündemde olan Soma Maden Patlamasına ilişkin olarak yapıldığı hem basında hem TBMM Plan ve Bütçe Alt Komisyonu'nda tartışılmış³⁶⁶ ise de düzenlemenin Soma Maden Patlamasından sonra yasalaşması dolayısıyla kanunların geriye yürümeyeceği ilkesi kapsamında bu olaya uygulanma alanı bulunmamaktadır. Ayrıca yukarıda da belirtildiği üzere TTK'nın genel düzenlemeleri ve genel ilkelerinde zaten yetkili temsilci tayininin mümkün olması³⁶⁷ ve kusur sebebiyle üçüncü kişilere verilen zararların tazmininin zaten mümkün olduğu gözetildiğinde³⁶⁸, düzenlemenin amacının Soma Maden Patlamasından tamamen bağımsız olduğu anlaşılmaktadır. Kanaatimizce bu düzenlemenin TBMM'de bu düzenleme kapsamında tartışılan söz konusu toplumsal olay ile hiç bir ilgisi olmayıp tamamen fiili ticaret uygulamasında bulunan kanuna aykırı şekilde işleyen temsilcilerin kanun tarafından izin verilmeyen yetki kapsam ve sınırlarının ticaret siciline tescilinin kanuni alt yapısının sağlanması amacıyla bu düzenlemenin yapıldığı açıktır.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus ise TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesinde bulunan sorumluluk hali, ilgili düzenlemenin lafzına göre kusursuz sorumluluk hali olarak düzenlenmiş gibi görünmektedir. Yukarıda detaylıca açıklandığı üzere sorumluluğa ilişkin genel düzenleme olan TTK'nın 553. maddesinde kusur sorumluluğu ilkesi benimsenmiş olmakla birlikte TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesinde yine genel düzenlemeden ayrı bir şekilde kusur ilkesine atıf yapılmaksızın adeta bir kusursuz sorumluluk hali ile düzenleme yapılmış ve kanunun genel sistematüğinden bir kere daha ayrılınmıştır.

Görülebileceği üzere sadece 14 kelimedenden oluşan bu düzenleme her açıdan kanunun genel sistematüğü ve düzenlemelerinden ayrılmakta, kanun yapma tekniği açısından ve kanunun sistematüğü açısından ciddi sorunlar ortaya çıkarmaya ve uygulamada ciddi problemlerin yaşanmasına sebebiyet verebilecek niteliktedir.

³⁶⁶ TBMM Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 639

³⁶⁷ Akdağ Güney, Torba Kanun, s. 2.

³⁶⁸ Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 35.

Doktrinde TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesinde bulunan sorumluluğa ilişkin bu düzenlemenin 553. madde ile birlikte yorumlanarak uygulanması gerektiğini ifade eden görüşler de bulunmaktadır³⁶⁹.

Bu görüşe göre yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için öncelikle yukarıda belirtildiği üzere 553. madde kapsamında kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğün ihlal edilmesi, bu bağlamda sınırlı yetkili temsilci olacak kişilerin seçiminde gerekli özenin gösterilmesi öncelik olarak aranmıştır. Yani sınırlı yetkili temsilciyi tayin ederken gereken özeni gösteren yönetim kurulu üyesi sorumluluktan kurtulabilecektir³⁷⁰.

Yine doktrinde bu görüşte olan yazarlara göre TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ile getirilen düzenlemeye göre yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olabilmeleri için 553. maddede bulunan genel düzenleme gereğince kusurun bulunması gerekmekte olup, bu düşüncede olan yazarlar söz konusu sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğunu ifade etmektedir³⁷¹.

Nitekim yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere TTK'nın sorumluluğa ilişkin genel düzenlemesinde farklılaştırılmış teselsül ilkesi kabul edilmiş olup, TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesinde bulunan sorumluluğa ilişkin düzenlemenin 553. madde ile birlikte yorumlanarak uygulanması gerektiğini düşünen doktrindeki bir görüşe göre her ne kadar bu düzenlemede farklılaştırılmış teselsül ilkesinin uygulanacağından bahsedilmese de kanunun genel düzenlemesi uyarınca burada da yönetim kurulu üyeleri yönünden farklılaştırılmış teselsül ilkesinin uygulanması gerektiği ve zarar meydana getiren olaydaki kusur ve etki durumuna göre sorumluluğun paylaşılması gerektiği öne sürülmüştür³⁷².

Doktrinde TTK'nın 553. maddesinde düzenlenen sorumluluğa ilişkin genel düzenlemelerin 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesindeki düzenleme ile

³⁶⁹ Korkmaz, s. 97 vd.

³⁷⁰ Korkmaz, s. 99.

³⁷¹ Korkmaz, s.100; Özdamar, s. 161; Günay, s. 142-143.

³⁷² Korkmaz, s. 101; Özdamar, 161; Koç, s. 187.

birlikte yorumlanması gerektiğini ifade eden görüşe göre zararın kusurdan doğması gerektiği yani düzenlemenin kusursuz sorumluluk hali içermediği, kusurlu olarak doğrudan ve dolaylı yoldan verilen bir zararın söz konusu olması gerektiği ile kusur ile zarar arasında mutlaka illiyet bağının da olması gerektiği de ifade edilmiştir³⁷³.

Ancak doktrinde aksi yönde görüşler de bulunmaktadır. Nitekim Kırca TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen son cümle ile 553. maddenin düzenlemesine aykırı bir düzenleme ve istisna getirildiğini ifade etmiştir³⁷⁴. Güney ise; TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ile 553. maddenin birbirinden tamamen farklı olduğu ve birlikte uygulanmasının mümkün olmadığını yeni bir düzenlemeye ihtiyaç bulunduğunu belirtmiştir³⁷⁵.

Kanaatimizce yukarıda daha önce de belirtildiği üzere TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesine eklenen sorumluluğa ilişkin düzenleme kanun yapma tekniği, ifadeleri ve kanunun genel sorumluluk sisteminden tamamen ayrıksı bir düzenleme olarak aşırı derecede sorunlu ve uygulamada problem yaratma yönünden ciddi bir potansiyel taşımaktadır. Buna karşılık kanunda açık bir şekilde *"Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur"* lafzı ile kanunlaşmış olup, kanaatimizce söz konusu hükmün TTK'nın 553. maddesi ile birlikte yorumlanarak uygulanmasının hiçbir dayanağı bulunmamaktadır.

Bu bağlamda kanaatimizce ilgili hükmün sorumluluğa ilişkin olduğu ve yorum yoluyla genişletilip daraltılmasının hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine daha çok zarar vereceği gözetilmekle lafzi olarak uygulanması gerektiği, dolayısıyla TTK'nın 553. maddesine bir istisna getirdiği ve birlikte uygulanmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir.

Nitekim daha önce açıklandığı üzere TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrası TTK'nın temsile ilişkin genel ilke ve kurallarından tamamen ayrıksı istisnai bir düzenleme

³⁷³ Korkmaz, a.g.e., s. 101; Özdamar s. 161-162.

³⁷⁴ Kırca, AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, s. 35.

³⁷⁵ Akdağ Güney, Torba Kanun, s. 22.

olduğundan sorumluluğa ilişkin olarak da düzenlemenin istisnai nitelikte olduğunun kabulü ile birlikte 553. maddeden ayrı olarak uygulanması gerektiği kanaatindeyiz.

İlgili hükümde açıkça bu kişilerin şirkete ve üçüncü kişilere verdikleri tüm zararlardan yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olacağı belirtilmiş olup, yukarıda yer verilen düzenlemenin 553. madde ile birlikte yorumlanması gerektiğine ilişkin görüşten farklı olarak, kanaatimizce ilgili düzenlemede yönetim kurulu üyelerinin kusurundan bahsedilmediği görülmekte olup dolayısıyla düzenlemenin mevcut haliyle açık bir şekilde yönetim kurulu üyelerine yönelik bir kusursuz sorumluluk halinin söz konusu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Düzenlemenin hiçbir yerinde kusur ibaresi geçmemekte olup, sınırlı yetkili temsilci tarafından şirkete ve üçüncü kişilere verilecek temsil ilişkisi kapsamındaki ilgili zarardan sorumluluğun uygulanabilmesi için yönetim kurulu üyelerinin kusurunun bulunması gerektiğine yönelik görüşe katılmamaktayız ve düzenlemenin kusursuz sorumluluk hali içerdiğinin açık olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim hükümde açık bir şekilde her tür zarardan sorumlu olunacağını açık bir şekilde belirtilmiş olmasının da görüşümüzü desteklediğini düşünmekteyiz.

Yine daha önce incelendiği üzere TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenen sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin düzenlemenin delegasyon niteliğinde olmadığı ve yetkilendirme niteliğinde olduğu detaylıca açıklanmış ve incelenmiş olup, delegasyon ve yetkilendirme işleminin farklı nitelikleri gereğince (delegasyonda yetkinin devreden kişiden tamamen çıkması ve devreden yetkisizleşmesi, buna karşılık yetkilendirme işleminde yetki verenden yetkinin çıkmadığı dolayısıyla yetkisizleşmenin söz konusu olmadığı ve birlikte yetkili olunmaya devam edildiği gözetildiğinde) sınırlı yetkili temsilci tayin işlemi ile birlikte yetkilendirme yapan yönetim kurulunun yetkisizleşmediği ve sınırlı yetkili temsilci ile birlikte yetki halinin devam ettiği gözetildiğinde TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrasının sınırlı yetkili temsilci tayininde uygulanmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Zira daha önce de incelemiş olduğumuz üzere TTK'nın 553. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yetkinin tamamen devredilmesi

halinde gerekli özeni göstermek suretiyle yetkiyi devredenin sorumsuzlaşması söz konusu olmakla birlikte, ilgili düzenlemenin delegasyon hallerinde söz konusu olabileceği buna karşılık 371. maddenin 7. fıkrası uyarınca sınırlı yetkili temsilci tayini işleminin delegasyon niteliğinde olmadığı gözetildiğinde kanunilik ilkesi gereğince her iki düzenlemenin birlikte uygulanmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Yine ilgili düzenlemede yönetim kurulu üyelerinin tamamının müteselsilen sorumlu olduğunun açık bir şekilde belirtildiği, dolayısıyla temsil yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyelerinin dahi kanun koyucu tarafından müteselsilen sorumlu tutulduğunun açık bir şekilde anlaşılmasının da bu yorumumuzu desteklediği söylenebilecektir.

Yine kanaatimizce TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen son cümlede kanun koyucu tarafından açık bir şekilde yönetim kurulu üyeleri arasında zararın tazmini yönünden müteselsil sorumluluk hali öngörülmüş olup, farklılaştırılmış teselsül ilkesinin istisnai bir düzenleme olduğu ve kanun metninde açıkça belirtilmemiş olması halinde uygulanamayacağı değerlendirilmekle yukarıda belirtilen TTK'nın 557. maddesi ile birlikte yorumlanarak farklılaştırılmış teselsül halinin uygulanması gerektiği yönündeki görüşe de katılmamaktayız. Zira farklılaştırılmış teselsül ilkesi istisna olup, kanun koyucu tarafından bu belirtilmeksizin açık bir şekilde yönetim kurulu üyelerinin tamamının müteselsilen sorumlu olduğunun belirtildiği, bu noktada farklılaştırılmış teselsül ilkesinin yorum yoluyla uygulanması gerektiğine yönelik görüşün dayanaksız olduğu ve kanaatimizce genel düzenlemeden ayrı olarak yönetim kurulu üyelerinin tamamının müteselsilen sorumluluğuna gidilebileceği kanaatindeyiz.

SONUÇ

Görülebileceği üzere 6552 sayılı Kanun ile TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin sistem kanaatimizce baştan sona kanun yapma tekniğine uygun olmayan, kanunun genel sistemi ile çelişki içerisinde ve genel ilkelerden ayırıksı düzenlemeler getiren, yine mehz kanunlarda ve dünyanın hiçbir yerinde örneği bulunmayan ölkemize özgü bir düzenleme olarak hukuk sistemimize girmiş bulunmaktadır.

Henüz düzenleme çok eski olmadığından uygulamada ortaya çıkaracağı problemlerin tamamıyla karşılaşılmamış olup, zaman içerisinde hükmün bu yapısının muhafaza edilmesi durumunda uygulamada ciddi sorun ve karışıklıklara yol açacağı kanaatindeyiz.

Her ne kadar sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin olan TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen düzenleme Soma Maden Patlaması ve sonrasında yaşananlar ile gündeme gelen bir değişiklik olsa da detaylıca açıklamış olduğumuz üzere düzenlemenin altında yatan temel amaç; uygulamada çarpık ve kanunsuz olarak var olan ve şirketler tarafından atanan temsilcilerin temsil yetkisindeki sınırlamaların ticaret siciline tesciline izin verilmesidir. TTK'nın ilk düzenlemesinde detaylıca belirtmiş olduğumuz üzere anonim şirketlerin ehliyetine ilişkin olarak 6762 sayılı Kanun'da bulunan sınırlamaların ve Ultra Vires ilkesinin kaldırılarak ehliyet genişliği prensibinin kabulü ile birlikte Avrupa Birliği sistemi ve buna ilişkin uyum yasaları doğrultusunda üçüncü kişileri koruyucu yönde atılan ilerici adımdan geriye gidilmiş, çok çeşitli şekillerde ve sıfatlarla atanabilecek yetkileri her bakımdan sınırlandırılacak sınırlı yetkili temsilci sınıfı oluşturularak, bunların tamamının ve çeşitli şekillerdeki sınırlamaların ticaret siciline tescili ile birlikte sicile tescilin olumlu etkilerinden şirketin yararlanmasının önü açılmıştır.

Bu şekilde düzenleme ile birlikte üçüncü kişilerin ticaret sicilini sürekli kontrol etmesi ve işlem yaparken sürekli bir şekilde güvensizlik, tedirginlik yaşamalarının önü açılmıştır. TTK sisteminde isabetli bir şekilde Ultra Vires ilkesi kaldırılarak

üçüncü kişilerin işlem güvenliğinin ve ticari hayatta elzem olan güven duygusunun sağlamlığı oluşturulmaya çalışırken bu yönde atılan bir adım ile kanaatimizce ciddi şekilde geri gitmeye yönelik bir düzenleme ve sistem oluşturulmuştur.

Ticari hayatın ve şirketlerin ideal düzende kanundaki sisteme uydurulması gerekirken, tam tersine bir şekilde kanundaki düzenleme yama yapmak suretiyle, kanun yapma tekniği ve genel sistemden tamamen ayrık bir düzenleme ile çelişki oluşturacak şekilde kanuni düzenleme uygulamaya ve şirketlere uydurulmaya çalışılmıştır.

Böylece çarpık uygulamanın kanuna uydurulmaya çalışılması sonucunda; hem temsilcilerin kimliği açısından hem de hizmet akdi ile bağlılık hususunun belirsizliği açısından lafzi olarak kanun yapma tekniğine uygun olmayan ve mevcut kanun sistematğine göre kullanılan dil bakımından sorunlu bir düzenleme yapılmıştır. Ayrıca temsil yetkisine getirilebilecek her türlü sınırlamaların ticaret siciline tescil imkanı yönünden kanunun genel sistematğinden ayrılarak kötü niyetli kişiler yönünden üçüncü kişileri mağdur edebilecekleri bir yolun açılmasını da sağlamıştır. İç yönerge hususundaki belirsizlik ve kanunun genel sorumluluk sistemi açısından yukarıda detaylıca açıklandığı üzere ciddi sıkıntılar içeren bir düzenleme ile hukuki belirlilik ve hukuk güvenliği ilkelerini ciddi şekilde zedeleyen bir düzenleme olarak hukuk dünyamıza katılmıştır.

Kanaatimizce 6552 sayılı Kanun ile TTK'nın 371. maddesinin 7. fıkrasına eklenen sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin düzenlemenin ciddi revizyonlar ile yeniden ele alınması ve kanun hükmünün tamamen değiştirilerek kanunun genel sistematğine uygun bir şekilde tekrar düzenlenmesi, uygulamada yaşanabilecek ilerideki sıkıntıların önüne geçilebilmesi açısından elzemdir.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney Necla, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016

Akdağ Güney Necla, 6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371'e Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler, Arslanlı Bilim Arşivi, www.arslanlibilimarsivi.com

Aksoy Mehmet Ali, Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, C. XXVII Sa 1-2

Aktan Mert, Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5 Sayı 1, 2015

Altay Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011

Ayan Özge, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yönetimle Görevli Üçüncü Kişilerin Özen ve Bağlılık Yükümlüğü, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011/1-2

Aydın Alihan, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu, BATIDER C. XXX, S. 1, 2014

Bahtiyar Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, Beta Yayınları, 2019

Balaban Mahmut Furkan, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu Ve Sorumluluk Davası, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019

Bilgili Fatih/Demirkapı Ertan, Şirketler Hukuku Dersleri, 2. Baskı, Dora Yayınevi, Bursa 2013

Büyükatakt Aytuğ, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim Ve Temsil Yetkisinin Devri Ve Sınırlandırılması, Doktora Tezi, Temmuz 2019

Cenkci Esra, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018

Cihan Ali Hulki, Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2010

Çeker Mustafa, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre Ticaret Hukuku, Karahan Yayınevi, Adana, 2011

Demirel Duygu, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017, Sayı 7 Cilt 2

Demirel Duygu, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, Sa. 2, 2012

Demirkapı Ertan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 12, Özel Sayı: 2010

Doğan Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011

Doğan Beşir Fatih, Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2012, MÜHFHAD, C.18, S.2 (Özel Sayı)

Doğan Yenisey Kübra, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Profesör Fevzi Şahlanan'a Armağan Sayısı, 2016 Cilt 74

Dural Ali, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2005

Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2015

Hatemi Hüseyin, Ultra Vires Kuramı ve Türk Hukuku, Vedat Kitapçılık, 2013, Ersin Çamoğlu'na Armağan

Göktürk Kürşat, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, 2014, Türkiye Barolar Birliği Dergisi

Göktürk Kürşat, Amerika, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İş Adamı Kararı İlkesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2011, Cilt 2 Sayı 2

Günay Yavuz Selim, Anonim Şirketlerin Temsili, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018

Güntin Ahmet Selçuk, Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2018

Helvacı Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 1995

Helvacı Mehmet, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, GÜHFD, 2013/2

İnan Fatma, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Toplanması ve Karar Alması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017

Karaahmetoğlu İsmail Özgün, Limited Şirketlerin Temsili, Mart 2018, Ankara

Kartal Mustafa, Anonim Şirketin Temsili, Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2019

Kayırgan Hasan, Yönetim Kurulu ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VIII, Sa.1, 2013

Kendigelen Abuzer, Makalelerim Cilt 2, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018

Kendigelen Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişikliklere Toplu Bir Bakış, Regesta, 2012, Cilt 2 Sayı 3

Kılıçoğlu Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 22. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018

Kırca İsmail/Çelik Şehirali Feyzan Hayal/Manavgat Çağlar; Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1; Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013

Kırca İsmail, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Yönetim Kurulu - Başlıca Yenilikler, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVI S. 3-4, 2012

Kırca İsmail, "TTK m. 371/7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Eylül 2014, C. 30, Sa. 3, ss. 23-37 (Kırca, Geri Adım)

Kırkan Merve, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013

Koç Himmet, Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, 1 Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018

Koçak Ahmet Necip, Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2018

Korkmaz Ezgi, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini ve Sorumluluk, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2018

Kutgi Taşan Ayşe Selcen, Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisinin Yönetim Kurulu Tarafından Kullanılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019

Kutluk Tansı, Anonim Şirketlerde Yönetim Organizasyonu Ve İç Yönerge Hazırlanması, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2018

Oğuzman Kemal/Öz Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, 11. Bası, Vedat Kitabevi İstanbul, 2013

Oran Ozan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019

Özdamar Mehmet, 6552 sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVIII S.3-4, 2014

Özdemir İbrahim Akan, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu'nun Yapısı ve İşleyişi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2015

Özkorkut Korkut, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim, 1. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013

Poroy Reha/Tekinalp Ünal/Çamoğlu Ersin; Ortaklıklar Hukuku 1, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014

Pulaşlı Hasan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt 1, 1. Baskı, Ankara 2011, (Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi C.1.)

Pulaşlı Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, (Pulaşlı, Şirketler Hukuku)

Pulaşlı Hasan, "6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanununa Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi", Legal Hukuk Dergisi, C. 12, Sa. 124, 2014, ss. 39-48, (Pulaşlı, Torba Kanun)

Pulaşlı Hasan, Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, 2013, Sayı 125

Şener Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 4. Baskı Seçkin Yayıncılık, Şubat 2019

Şener Oruç Hami, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Adalet Yayınevi, Ankara 2015

Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Baskı, Vedat Kitapçılık, Ocak 2015

Turanlı Hüsnü, Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi, Regesta Cilt: 2 Sayı: 3 Yıl: 2012

Uzunallı Sevilay, Anonim Şirkette İşletme Konusu, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013

Ülgen Hüseyin/Helvacı Mehmet/Kendigelen Abuzer/Kaya Arslan/Nomer Ertan Füsün, Ticari İşletme Hukuku, 4. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2015,

Yanlı Veliye, Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?, İÜHFM, C.LXXI, S.2, 2013

Yanlı Veliye/Okutan Nilsson Gül, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini, Batider, C. XXX, S. 4, 2014

Yasaman Hamdi, Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilir Sorumluluk Davaları, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013/2

Yavuz Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2012, 11. Baskı

Yıldız Burçak, TTK Tasarısında Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m.137 Hükmündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi, AÜHFD, 2006, C. LV, S. 1

Yıldız Burçak, Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukuki Niteliği, 2011, Batider XXVII

Yılmaz Elif Göksel, 6102 Sayılı TTK Kapsamında Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkisinin Sınırları Ve Ultra Vires Teorisi, İstanbul 2012

YARGITAY KARARLARI DİZİNİ

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 26.05.2015 tarih ve 2014/14203 E., 2015/9523 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 22.09.2010 tarih ve 2010/13-414 E. , 2010/412 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 17.01.2019 tarih ve 2017/2610 E., 2019/12 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 15.02.2012 tarih ve 2011/19-772 E. , 2012/71 K. sayılı Kararı

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 17.07.2006 tarih ve 2006/13207 E., 2006/15854 k. sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2017/4404 E., 2019/1112 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 01.07.1964 Tarih ve 836 Esas, 1964/500 K. sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 01.06.2015 tarih ve 2015/5707 Esas, 2015/7420 Karar sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 14.11.2014 tarih ve 2013/15541 E., 2014/17625 K. sayılı Kararı

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 04.06.2015 tarih ve 2015/4768 E.,2015/15439 K. sayılı Kararı

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 03.05.2011 tarih ve 2010/27726 E., 2011/8386 K. sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 28.03.2012 tarih ve 2012/12-82 E., 2012/247 K. sayılı Kararı

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 17.10.2018 tarih ve 2016/19575 E., 2018/5000

K. sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 04.10.2018 tarih ve 2016/10315 E., 2018/6052 K.

sayılı Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 27.04.2016 tarih ve 2014/325 E., 2016/556 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 20.12.2018 tarih ve 2018/2107 E., 2018/6746 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 20.09.2018 tarih ve 2018/2263 E., 2018/4361 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 21.11.2018 tarih ve 2018/43 E. , 2018/5977 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 12.01.2015 tarih ve 2014/13273 E. , 2015/45 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 18.04.2019 tarih ve 2018/1398 E., 2019/3160 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nin 02.07.2019 tarih ve 2016/6486 E., 2019/3159 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 18.04.2019 tarih ve 2018/1398 E., 2019/3160 K.

sayılı Kararı

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 26.06.2018 tarih ve 2016/12851 E., 2018/4807 K.

sayılı Kararı